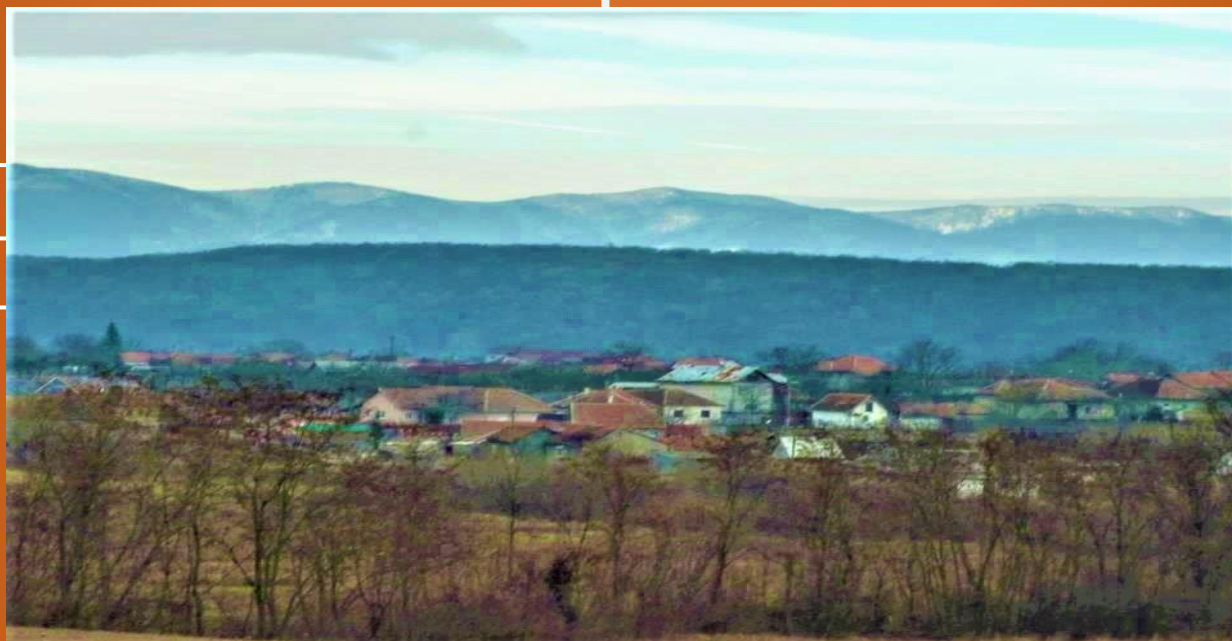
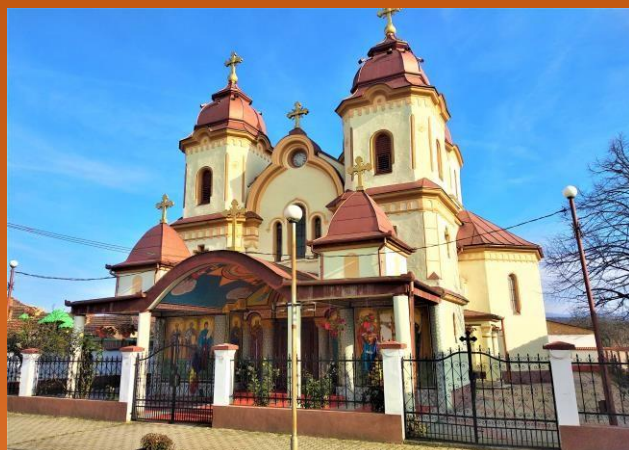

Strategia de dezvoltare a comunei BELIU județul Arad 2021 - 2027

CUPRINS:

CUVÂNT ÎNAINTE	
Partea I: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ	
Introducere	
CAP. I : Prezentarea generală a comunei BELIU	
CAP. II : Cadrul Natural	
CAP. III: Diagnoza Mediului Înconjurător	
CAP. IV: Cadrul Social – Cultural	
CAP. V: Cadrul economic	
CAP. VI: Infrastructura	
PARTEA II: PLANIFICARE STRATEGICĂ	
CAP. I: Analiza de potențial a comunei BELIU	
1.1 Realizarea anchetei	
1.2 Analiza S.W.O.T.	
CAP. II : Strategia de dezvoltare a comunei	
2.1 Cadrul general. Metode de cercetare	
2.2 Misiunea și sistemul de obiective	
2.3 Planul de acțiune	

CUVÂNT ÎNAINTE

Pornind de la premisa că viitorul nostru, al copiilor noștri și al comunei noastre depinde de puterea noastră de a ne găsi resurse interne morale și materiale pentru a ne alinia lumii civilizate, prezenta lucrare își propune în primul rând o prezentare a situației fizico-geografice și social culturale a teritoriului administrativ ce intră în componența comunei BELIU, precum și creionarea unei strategii de dezvoltare a lor și a comunei în ansamblul ei.

În acest scop în faza premergătoare realizării lucrării s-a procedat la culegerea datelor necesare prin deplasarea în teren în toate satele urmărind în primul rând principalele obiective economice și posibila lor revigorare, precum și eventuale alte oportunități de dezvoltare, urmărindu-se starea actuală a obiectivelor social-culturale și realizând un plan de perspectivă privind reabilitarea și conservarea lor.

S-a urmărit ca prin analiza datelor disponibile și a concluziilor desprinse, alternativa strategică aleasă să corespundă criteriilor de performanță, eficienței și impactului în așa fel încât să putem oferi locuitorilor comunei o șansă pentru o viață mai bună, bazată pe resursele existente, fiind conștienți de faptul că noi și generațiile viitoare suntem beneficiarii rezultatelor unei dezvoltări echilibrate.

De asemenea, trebuie înțeles faptul că pentru toți locuitorii, autoritățile locale precum și mediul de afaceri al comunei, există o schimbare profundă în contextual rezolvării acestor probleme. Dorim să fim conștienți de provocările care ne stau în

față, dar împreună vom putea să oferim cetățenilor comunei o viață mai bună, în condiții care să ne permită să afirmăm că suntem o comunitate ce aparținem marii familii europene.

HORHAT-CORAȘ EMANUEL - Primar

Partea I: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A ZONEI

Introducere

Strategia de dezvoltare în context local, regional, european

Această strategie stabilește obiectivele a căror implementare creează cadrul dezvoltării viabile comunității în vederea creșterii nivelului de viață a locuitorilor acestei comune.

Principalele scopuri ale strategiei sunt următoarele:

- Inițierea dezvoltării infrastructurale și comunicationale;
- Întărirea spiritului întreprinzător al populației în domeniul serviciilor de interes local;
- Dezvoltarea sistemului de instituții democratice pentru a ajuta stabilitatea populației în comună;
- Întărirea și dezvoltarea potențialului economic al populației prin creșterea competitivității pe piața firmelor locale, prin creșterea gradului de preocupare și prin apariția surselor alternative de venit;
- Dezvoltarea comunei în conformitate cu cerințele și modelele de succes europene;
- Pregătirea resurselor umane, a competitivității acesteia, sporirea gradului de inovație a acesteia și a capacității de reînnoire.

Strategia de Dezvoltare Locală pentru perioada 2021 – 2027 a comunei BELIU își propune să se alinieze la obiectivele generale prin:

- reducerea șomajului și combaterea sărăciei prin dezvoltarea de noi locuri de muncă;
- măsuri eficiente de incluziune social
- implicarea activă în reducerea abandonului școlar în învățământul preuniversitar;
- creșterea eficienței energetice a gospodăriilor și locuințelor și creșterea spațiului de locuit inclusiv prin dezvoltarea unor programe de realizare a unor locuințe sociale;
- sprijinirea tinerilor, a micilor fermieri, dar și a întreprinderilor mici și mijlocii care doresc să investească în sectorul agricol și non- agricol;
- dezvoltarea agriculturii ca motor de dezvoltare locală;
- gestionarea riscurilor în cazul hazardelor naturale;
- utilizarea eficientă a resurselor.

Pentru comuna BELIU, elaborarea strategiei de dezvoltare durabilă și de eficientizare a eforturilor administrației locale, a mediului economic și a societății civile reprezintă o alternativă realistă de supraviețuire și dezvoltare a comunei în contextual regional existent.

Datele de bază care au stat la elaborarea prezentului document, sunt datele publice referitoare la situația comunei și cele direct sau indirect furnizate de serviciile Primăriei și de operatorii serviciilor publice. Ele permit o evaluare generală a situației și a tendințelor precum și identificarea obiectivelor și acțiunilor prioritare

Principiile care stau la baza procesului de planificare.

Necesitatea adaptării spațiului românesc la cerințele UE se răsfrânge prin necesitatea fiecărei autorități locale de a se adapta la cerințele UE. Lucrarea prezintă analizează elementele specifice comunei BELIU, atât din punct de vedere economic, social, al infrastructurii, cât și din punct de vedere al resurselor umane și al teritoriului.

Pornind de la angajamentele pe care România și le-a asumat pentru perioada 2021-2027, Strategia de Dezvoltare Locală a comunei BELIU își propune o dezvoltare durabilă în contextul european.

Strategia are la bază informații obținute atât de la Institutul Național de Statistică, de la Uniunea Europeană, cât și informații obținute în urma unor studii, rapoarte, cercetări, strategii și norme locale, județene, regionale, naționale și europene.

Pentru o punere în practică adecvată a strategiei, trebuie respectate următoarele condiții:

- acordul și susținerea din partea consiliului local și a comunității;
- susținerea din partea sectorului privat, îndeosebi a componentei economice;
- informarea permanentă a comunității cu privire la progresul punerii în aplicare;
- monitorizarea permanentă a stadiului atingerii obiectivelor propuse.

Cele șapte caracteristici ale strategiilor sunt următoarele :

- ❖ imagine asupra viitorului; creativitate;
- ❖ flexibilitate;
- ❖ activitate;
- ❖ creare pentru acțiune;
- ❖ orientare spre schimbare;
- ❖ orientare spre un câștig durabil.

O strategie nu reacționează doar la schimbări, prin faptul că ia în considerare influențele diferiților factori interni și/sau externi ai regiunii țintă, dar conține și elemente proactive, construind posibile planuri și programe ce urmează a fi aplicate pentru diferite situații ce ar apărea pe parcurs.

Principiul acțiunii care stă la baza unei strategii de dezvoltare se datorează faptului că ea este compusă din programe, a căror aplicare implică acțiune concretă direcționată spre îmbunătățirea situației regiunii țintă.

Orientarea spre schimbare reiese din faptul că strategiile urmăresc elaborarea unui pachet de programe care, odată implementate, să ducă la schimbare pe plan social, la o mai bună valorificare a potențialului local, precum și orientarea activităților de dezvoltare în concordanță cu procesele înregistrate pe plan local.

Strategia de Dezvoltare Locală pentru perioada 2021-2027 a comunei BELIU s-a realizat la inițiativa autorităților locale. Cu alte cuvinte, era vorba de o viziune strict tehnică, limitată la perspectiva amenajării teritoriului, ce s-a dovedit insuficientă pentru coordonarea eforturilor de rezolvare a problemelor din ce în ce mai complexe și multisectoriale ale comunei.

Noua abordare, prin intermediul Strategiei, permite administrației publice și celorlalți actori locali (cetățeni, societăți comerciale, societatea civilă, etc.) să își planifice acțiunile, dezvoltarea și afacerile, astfel încât să răspundă nevoilor locale și să valorifice oportunitățile de dezvoltare identificate de Strategie.

Pentru a asigura eficiența eforturilor de elaborare a Strategiei, s-a optat pentru o metodologie precisă, care a inclus elemente importante de implicare directă a comunității locale, prin solicitarea de puncte de vedere, chestionare, interviuri, plecând de la premisele ca reprezentanții și liderii locali să aibă interesul, bazele și cunoștințele necesare pentru a reprezenta diversele interese locale.

Lipsa exercițiului democratic de implicare constructivă în viața comunității și unicitatea acestui gen de activitate în mediul comunei au făcut dificilă realizarea acestui aspect metodologic.

Astfel, elaborarea Strategiei de Dezvoltare Locală a presupus un efort asumat de către autoritatea executivă de la nivel local - primar, cu sprijinul echipei de consultanță.

Procesul de elaborare a strategiei a cuprins următoarele etape:

1. Colectarea datelor și analiza acestora. În această etapă s-a urmărit evaluarea nevoilor pieței forței de muncă, baza economică a localității, analiza capacității instituționale locale, premisele dezvoltării economice locale.

Aceste informații au fost obținute fie direct de la beneficiarii strategiei (angajații primăriei și locuitorii comunei BELIU), fie din surse statistice oficiale. Pentru această etapă principalul tip de activitate este culegerea datelor care să permită o diagnoză cât mai clară a spațiului pentru care s-a elaborat planul de dezvoltare locală.

Pentru aceasta s-au urmărit elemente fizico-geografice (forme de relief, plasare geografică, factori de risc natural, zone naturale protejate etc), populație (mărimea populației, densitatea, evoluția și factori de creștere ai populației), locuințele (dotarea locuințelor cu apă și canalizare, vechimea și siguranța locuințelor, materialele de construcție folosite etc), echiparea

localității în sistem centralizat (apă, iluminat public, racordarea la rețele de telefonie, acces la căile de transport publice sau private), sociale mediu și ecologie (apă, aer, sol, păduri).

S-a urmărit, de asemenea, și identificarea atractivității localității din punct de vedere a posibilităților de petrecere a timpului liber, s-au identificat spațiile verzi și evenimentele culturale anuale specifice zonei.

Această cercetare s-a realizat cu aportul important al întregii echipe locale, constantându-se dificultăți, în principal, din cauza lipsei de integrare și coordonare a informațiilor locale, precum și a lipsei unui mod sistematic și computerizat de arhivare a datelor care să faciliteze sortarea și aranjarea multicriterială a acestora.

Astfel, aflăm atât gradul de implicare a agenților enumerați pentru bunul mers al localității, dar și imaginea pe care aceștia o au la nivelul localității și în exteriorul ei. La finalul primei etape se poate face analiza SWOT a localității, piatra de temelie pentru elaborarea strategiei de dezvoltare a localității.

2. Stabilirea strategiei de dezvoltare locală. Analiza SWOT evidențiază punctele forte (Strengths), slabe (Weaknesses), oportunitățile (Opportunities) și amenințările (Threats) existente la nivelul comunei BELIU. Au fost, de asemenea, identificate forțele externe ce ar putea avea fie un efect pozitiv, fie negativ în dezvoltarea ulterioară a localității.

Se obțin, așadar, direcțiile de dezvoltare locală.

a) **Identificarea direcțiilor strategice de dezvoltare** - enumerarea obiectivelor pentru care a fost elaborată strategia; menționarea metodologiei de elaborare și a agenților de dezvoltare locală implicați în procesul elaborării strategiei de dezvoltare, precum și identificarea câtorva domenii strategice de dezvoltare. Aceste domenii vor fi utilizate cu prioritate și în identificarea obiectivelor operaționale.

b) **Obiectivele strategice dezvoltate** în teritoriul supus investigației. Programul operativ de dezvoltare locală trebuie gândit de către grupul de lucru ca un sistem coerent privind dezvoltarea localității/micro-regiunii/regiunii.

În alegerea planurilor de acțiune cel mai important considerent trebuie să fie inițierea unor proiecte de dezvoltare convergente în vederea atingerii obiectivelor stabilite. Condiția de bază pentru dezvoltare locală este păstrarea tradițiilor economice și sociale comunitare.

Astfel, se ajunge la situația în care, pe baza realității existente se pun bazele dezvoltării durabile a comunității.

3. **Selectarea principalelor proiecte** importante pentru dezvoltarea locală. În această etapă se analizează posibilele programe sau proiecte de dezvoltare ce vor fi prinse în strategia de dezvoltare locală.

Ele sunt grupate în mai multe subîmpărțiri, în funcție de gradul de implicare a agenților de dezvoltare, de perioada necesară pentru implementare și de

locul acestora pe agenda persoanelor sau a organizațiilor însărcinate cu implementarea lor.

Este obligatorie o discuție și o analiză constructivă cu autoritățile publice locale, deoarece ele sunt cele care pot da răspuns privitor la fondurile disponibile în bugetul local pentru finalizarea proiectelor propuse.

Această etapă face și o analiză privitoare la viabilitatea proiectelor propuse, atât din punct de vedere al comunității, cât și al economiei și al nevoilor populației.

4. **Construcția planurilor de acțiune** Această etapă centralizează informațiile obținute în primele trei etape, etape ce țin mai mult de partea strategică.

Deși în fază inițială pot fi identificate mai multe posibile scenarii de dezvoltare, în această etapă sunt alese acelea care asigură comunității cele mai mari posibilități de progres și de creștere a nivelului de trai la nivelul populației.

În vederea atragerii de finanțări nerambursabile, după etapa de prioritizare a nevoilor locale se va analiza modul în care obiectivele propuse se corelează cu obiectivele existente la nivelul programelor europene.

Primul lucru la care ar trebui să se gândească cei care concep un proiect este cel legat de rezultatele obținute, ca urmare a implementării cu succes a proiectului. Proiectul reprezintă un instrument care oferă mijloacele necesare pentru atingerea unor obiective strategice. Dacă proiectele nu sunt văzute în acest mod, atunci un proiect încheiat ar putea să nu aibă nici un efect asupra dezvoltării zonei.

Așadar, putem considera că etapa de construcție a planurilor de acțiune este o etapă de implementare, de verificare și monitorizare a proiectelor, după ce acestea au fost identificate. Actorii implicați

Reprezentanții departamentelor, Unității Administrativ Teritoriale (UAT) BELIU, vor face toate demersurile necesare atingerii obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Locală pentru perioada 2021 – 2027 a comunei BELIU.

Contextul general

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU /RES/70/1, în cadrul Summit- ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015.

Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

România are nevoie de o schimbare a paradigmei prezente de dezvoltare pentru a face față provocărilor secolului XXI. Trăim o perioadă marcată de procesul de globalizare, de accentuare a inegalităților și de agravare a problemelor de mediu.

Dacă în ultimii zece ani, țintele României erau stabilite în raport cu evoluția economiei mondiale și în concordanță cu politicile UE, acum, atât România, cât și UE, trebuie să-și reproiecteze prioritățile pe termen mediu și lung pentru atingerea obiectivelor din Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, adoptată în cadrul Summit-ului Organizației Națiunilor Unite, în septembrie 2015.

Aceasta este o cale sigură prin care se poate realiza un viitor mai bun generațiilor viitoare. România, alături de alte 192 de state, și-a asumat stabilirea cadrului național pentru susținerea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, care include un set de 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă și Agenda de Acțiune de la Addis-Abeba.

Planul de acțiune global, pe care România alege să-l susțină în următorii ani, se adresează ameliorării sărăciei, combaterii inegalităților, injustiției sociale și protejării planetei până în anul 2030. Este un plan de acțiune pentru oameni, planetă și prosperitate, prin care se urmărește consolidarea unui climat de siguranță și libertate, în care „nimeni nu va fi lăsat în urmă”.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a rezultat în urma unui proces internațional îndelungat de analiză, care recunoaște că problemele globale se pot rezolva doar prin soluții la nivel global.

Modificarea percepției și conștientizarea evoluției fără precedent a societății, creșterea natalității la scară globală, a accelerării economiilor țărilor în curs de dezvoltare și a disparităților sociale au pus în evidență limitele creșterii planetare.

Creșterea prețurilor la anumite resurse a evidențiat faptul că Pământul își poate epuiza resursele fizice regenerabile și neregenerabile, conducând la un dezechilibru catastrofal.

Bazele progresului în domeniul protecției mediului, corelat cu dezvoltarea, au fost introduse pentru prima dată pe agenda internațională la Conferința de la Stockholm (1972). Rezultatul a fost crearea Programului ONU pentru mediu prin adoptarea unei Declarații privind protecția mediului în scopul de „a apăra și a îmbunătăți mediul uman pentru generațiile prezente și viitoare”.

La această conferință s-a conferit legitimitate conceptului de dezvoltare durabilă cu cei trei piloni: economic, social și de mediu.

ECHITATEA SOCIALĂ – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării;

CREȘTEREA ECONOMICĂ – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;

MEDIUL – cu nevoia de a conserva și îmbunătăți baza de resurse disponibile prin schimbarea treptată a modului în care trebuie să se dezvolte și să fie folosite tehnologiile. Această abordare a fost posibilă prin punerea în evidență a conceptului de „depășire a limitelor”.

S-a conștientizat că resursele naturale, de care societatea are nevoie și care sunt limitate, au fost depășite, creând în același timp un dezechilibru ecologic la nivel planetar, prin creșterea economică iresponsabilă.

Astfel, s-a constatat că numai prin susținerea simultană a celor trei piloni – social, economic și de mediu – se poate ajunge la o dezvoltare durabilă și la un viitor comun la nivel global. Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă - Transformarea lumii noastre, este o versiune, a cadrului conceptual al dezvoltării durabile, structurate pe un pachet de 17 obiective de dezvoltare durabilă, susținute prin 169 de ținte subiacente.

Agenda 2030 solicită acțiuni din partea tuturor țărilor, sărace, bogate și cu venituri medii. Recunoaște că încetarea sărăciei trebuie să fie însoțită de un plan care să contribuie la creștere economică și abordează o serie de nevoi sociale, inclusiv educație, sănătate, protecție socială și locuri de muncă, abordând în același timp problemele combaterii schimbărilor climatice și protecția mediului.

Aceasta acoperă, de asemenea, aspecte precum inegalitatea, infrastructura, energia, consumul, biodiversitatea, oceanele și industrializarea. Agenda promovează implicarea tuturor părților interesate, prin democratizarea procesului decizional pe tema dezvoltării durabile. Se subliniază responsabilitatea și rolul generațiilor tinere pentru crearea dezvoltării durabile.

În cadrul UE, începând cu anul 2006, conceptul de dezvoltare durabilă a fost integrat în Strategia pentru o Europă Extinsă, într-o viziune strategică unitară și coerentă, având ca obiectiv general îmbunătățirea continuă a calității vieții pentru generațiile prezente și viitoare, pentru crearea unor comunități durabile, capabile să gestioneze și să folosească resursele în mod eficient și să valorifice potențialul de inovare ecologică și socială al economiei, în vederea asigurării prosperității, protecției mediului și coeziunii sociale.

În 2010, ca o continuare a dezvoltării durabile a UE, a fost adoptată Strategia Europa 2020 de promovare a creșterii inteligente (bazată pe: educație, cercetare, inovare), durabile (bazată pe reducerea emisiilor de carbon, eficiență energetică, resurse regenerabile) și incluzive (crearea de noi locuri de muncă, reducerea sărăciei etc.).

Alături de statele membre și respectând principiul subsidiarității, UE s-a angajat să devină lider în punerea în aplicare a Agendei 2030 și, implicit, a celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă. Comisia Europeană a prezentat în 22 noiembrie 2016 Comunicarea „Pașii următori pentru un viitor european durabil”.

Documentul prezintă răspunsul Uniunii Europene la Agenda 2030 și confirmă integrarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în cadrul politicii europene și în prioritățile actuale ale Comisiei Europene, evaluarea situației și identificarea celor

mai relevante preocupări privind durabilitatea. Prin această comunicare, Uniunea Europeană s-a angajat în favoarea unei dezvoltări durabile prin care „să asigure o viață demnă pentru toți, respectând limitele planetei, care să reunească prosperitatea și eficiența economică, societăți pașnice, incluziunea socială și responsabilitatea față de mediu”.

Răspunsul UE la Agenda 2030 este de a integra cele 17 ODD în politicile publice ale Uniunii, în scopul sprijinirii efortului global de construire a unui viitor durabil în colaborare cu partenerii săi. Cele 17 ODD sunt deja urmărite de multe dintre politicile Uniunii Europene, iar România, ca membră a acestei comunități, își propune abordarea integrată a obiectivelor din Agenda 2030 pentru Dezvoltare.

Ca membră a comunității internaționale, dar mai ales ca membră a Uniunii Europene, România are interesul de a implementa principiile dezvoltării durabile pe plan național.

În vederea implementării acestor obiective de dezvoltare durabilă, România a redactat un plan strategic din care redăm, succint, principalele orizonturi și ținte pentru 2030 (Strategia Națională pentru DEZVOLTAREA DURABILĂ a României).

1. FĂRĂ SĂRĂCIE. Globalizarea a contribuit la reducerea sărăciei absolute, însă este necesară continuarea eforturilor de reducere a sărăciei relative pentru a asigura o viață demnă pentru toți. În acest scop, Agenda 2030 țintește segmentele periferice din societate și încurajează orientarea societății într-o direcție care să asigure cetățenilor o viață echitabilă, demnă și prosperă.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Stabilirea unor standarde durabile de calitate și de cost pentru toate serviciile sociale, vizând în mod special pe cele destinate grupurilor vulnerabile;
- ❖ Dezvoltarea unui sistem național de indicatori de incluziune social prin integrarea tuturor bazelor de date din sfera asistenței sociale în regim digitalizat care să țină cont de mobilitatea socială; monitorizarea anuală efectivă a rezultatelor pe baza acestor indicatori;
- ❖ Stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă aflate în risc de excluziune prin dezvoltarea măsurilor active de consiliere și asistență socială.

Ținte 2030:

- ❖ Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii;
- ❖ Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă;
- ❖ Consolidarea sistemului național unitar al serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.

2. FOAMETE „ZERO”. România a depășit, în mare măsură, problemele legate de foamete, dar se dezvoltă noi provocări legate de nutriție. Pentru o societate mai sănătoasă, trebuie dezvoltată o agricultură durabilă și conștientizarea importanței nutriției sănătoase.

România deține locul al șaselea în Europa din perspectiva suprafeței agricole utilizate, motiv pentru care eficiența agricolă, consolidarea exploatațiilor agricole și a întreprinderilor de procesare alimentară sunt o prioritate.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Dezvoltarea unor programe pentru promovarea consumului de alimente sănătoase;
- ❖ Continuarea Programului Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România;
- ❖ Susținerea producției și diversificarea speciilor autohtone cu valoare genetică ridicată, dar deficitare pe piața internă, în domenii precum legumicultura, creșterea efectivelor la rasele valoroase de ovine, taurine și bivoli, sectorul avicol, colectarea și comercializarea lânii, apicultură, pescuit și acvacultură, inclusiv prin stimularea cercetării-dezvoltării în domeniul agro-alimentar;
- ❖ Creșterea numărului de produse recunoscute la nivel european / atestate tradițional/ atestate ca rețete consacrate;
- ❖ Susținerea și atragerea tinerilor fermieri;
- ❖ Creșterea numărului de fermieri active, înregistrați în sistemul de agricultură ecologică și creșterea suprafeței agricole certificate ecologic;
- ❖ Creșterea numărului de grupuri aplicante/operatori economici înregistrați pe scheme de calitate naționale și europene;
- ❖ Promovarea bunelor practici agricole pentru prevenirea și combaterea poluării solului.

Ținte 2030:

- ❖ Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10%, similar cu nivelul înregistrat în anul 2014;
- ❖ Finalizarea cadastrului agricol;
- ❖ Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018;
- ❖ Menținerea și extinderea diversității genetice a semințelor, a plantelor cultivate și a animalelor de fermă și domestice și a speciilor sălbatice înrudite;
- ❖ Creșterea gradului de valorificare a producției agricole autohtone;

- ❖ Creșterea ponderii agriculturii ecologice în totalul producției agricole;
- ❖ Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și a fructelor de pădure în zona montană;
- ❖ Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică.

3. SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTARE. Îmbunătățirea serviciilor și accesului la asistență medicală de calitate este esențială pentru funcționarea unei societăți durabile centrate pe pacient și prevenție.

Trebuie asigurat un cadru adecvat pentru promovarea unui mod de viață sănătos și proactiv, favorizarea activităților sociale, prevenția și educația medicală.

Abordarea sănătății și bunăstării populației trebuie să includă și abordarea bolilor psihice și a dizabilităților.

Obiective 2020-2027:

- ❖ Promovarea educației în sănătate, a prevenției și a unui mod de viață sănătos;
- ❖ Inițierea unui program național pentru susținerea serviciilor de îngrijire de lungă durată pentru persoanele vârstnice sau cu dizabilități;
- ❖ Modernizarea și reabilitarea infrastructurii sănătății publice la media standardelor UE, cu accent și pe zona rurală, inclusiv susținerea cercetării în medicină;
- ❖ Implementarea unui sistem transparent și fiabil de pătrundere și gestionare a medicamentelor, dispozitivelor, aparaturii și tehnicii medicale pe piața din România, pentru creșterea accesului populației la tehnologii de diagnostic și tratament cât mai noi și performante.

Ținte 2030:

- ❖ Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri;
- ❖ Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor tipărite pe suport de hârtie, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile medicale, pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente, dar și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor;
- ❖ Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate;

- ❖ Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE;
- ❖ Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme comune de colaborare între autorități, medici, pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați;
- ❖ Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor;
- ❖ Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile;
- ❖ Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale;
- ❖ Reducerea mortalității cauzate de boli cronice;
- ❖ Reducerea consumului de substanțe nocive.

4. EDUCAȚIE DE CALITATE. Accesul și participarea la educație de calitate sunt esențiale pentru funcționarea adecvată a unei societăți durabile. Educația nu este doar un proces premergător intrării pe piața forței de muncă.

Educația trebuie tratată ca un proces care pregătește generațiile tinere pentru provocările viitorului și se derulează pe tot parcursul vieții, încurajând inovația, meritocrația, gândirea critică constructivă, curiozitatea, conduita și emanciparea.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Creșterea accesului la o educație incluzivă și de calitate, inclusiv prin îmbunătățirea confortului elevului și a curriculumului bazat pe competențe, implementarea pachetului social garantat, crearea cadrului normative pentru serviciile de educație timpurie;
- ❖ Promovarea culturii antreprenoriale și a deprinderilor necesare în tot sistemul de educație prin reînființarea și/sau modernizarea atelierelor școlare în învățământul profesional și tehnologic; organizarea de concursuri antreprenoriale bazate pe proiecte cu aplicare practică în și între unitățile de învățământ; încurajarea activităților de mentorat voluntar și a parteneriatelor cu mediul de afaceri pe plan local;
extinderea societăților antreprenoriale studențești și încurajarea conlucrării acestora cu agenții economici pe bază de contract prin dezvoltarea de parteneriate între universități și reprezentanții mediului antreprenorial;
- ❖ Modernizarea infrastructurii în domeniul educației și formării profesionale conform standardelor UE pentru întregul ciclu educațional, de la educația timpurie ante-preșcolară la studiile post-

doctorale și învățarea pe tot parcursul vieții pentru dobândirea de cunoștințe și deprinderi relevante pe piața muncii și asigurarea egalității de șanse indiferent de statut social, sex, religie, etnie sau capacități psihomotorii, îmbunătățirea coeficienților din formula de finanțare astfel încât să sprijine mai mult scolile dezavantajate;

- ❖ Stabilirea cadrului normativ pentru desfășurarea programelor de formare continuă și stimularea participării la asemenea programe; înființarea centrelor comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; cointeresarea companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe;
- ❖ Susținerea procesului de învățământ prin programe educaționale extrașcolare și extra-curriculare care să asigure educația pentru sănătate, educația civică, cultural- artistică, științifică, ecologică și educația prin sport.

Ținte 2030:

- ❖ Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educational;
- ❖ Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale;
- ❖ Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă;
- ❖ Accentuarea rolului, în procesul educational, al educației civice, a principiilor și noțiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate de gen, despre valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea percepției „celuilalt”, despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violență în școli;
- ❖ Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodelor de predare-învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional;
- ❖ Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, incluziv cu mediul de afaceri;
- ❖ Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropierii României de media performanțelor din statele membre ale UE;

- ❖ Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; continuarea cointereseșii companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe;
- ❖ Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul;
- ❖ Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor;
- ❖ Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile.

5. EGALITATEA DE GEN. Într-o societate dezvoltată, genul cu care se naște cineva nu trebuie să influențeze perspectivele, demnitatea și calitatea vieții persoanei. Populația României este alcătuită din peste 51% femei.

Deși s-au înregistrat progrese în domeniul egalității de gen, persistă unele provocări legate de preconcepțiile populației în privința rolului femeii în societate și familie, participarea femeilor la luarea deciziilor, disparitatea salarială și violența împotriva femeilor.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Organizarea de campanii de informare și sensibilizare privind partajarea echitabilă a responsabilităților în cadrul gospodăriei și familiei, îmbunătățirea serviciilor sociale relevante și concilierea obligațiilor profesionale cu viața personală și de familie având ca obiectiv creșterea implicării bărbaților în viața de familie și frecventarea cursurilor pentru tineri părinți;
- ❖ Reglementarea funcției de expert în egalitatea de șanse între femei și bărbați și a posibilității desemnării persoanelor cu aceste atribuții în toate instituțiile și autoritățile publice, precum și în companiile private cu peste 50 de angajați;
- ❖ Crearea unui sistem integrat de monitorizare și raportare privind cazurile de violență domestică; - Includerea perspectivei de gen în programa școlară și în manuale;
- ❖ Organizarea unor campanii de informare și sensibilizare pentru combaterea stereotipurilor de gen în rândul tinerilor;
- ❖ Monitorizarea implementării dispozițiilor legale privind sănătatea sexuală și reproductivă și organizarea de campanii de informare pentru prevenirea și combaterea abuzurilor sexuale și respectarea drepturilor la nediscriminare și identitate.

Ținte 2030:

- ❖ Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe;

- ❖ Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și private, inclusiv a traficului, exploatarei sexuale și a altor tipuri de exploatare;
- ❖ Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

6. APĂ CURATĂ ȘI SANITAȚIE. Pentru a prospera, ecosistemele planetei, societatea și economia au nevoie de apă proaspătă și curată, în cantități suficiente.

De mai mulți ani, unul dintre elementele politicii UE este protecția sănătății cetățenilor săi prin accesul sigur la apă potabilă de calitate și sanitație.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Promovarea și valorificarea durabilă a resurselor considerabile ale României de ape minerale (plate sau natural carbogazoase) pentru consum, precum și în scopuri terapeutice; folosirea mai activă a apelor geotermale atât în scopuri energetice, cât și pentru turismul de sănătate (spa);
- ❖ Monitorizarea strictă a calității apei potabile destinate consumului populației pentru menținerea în parametrii bio-chimici acceptați;
- ❖ Asigurarea accesului la apă potabilă și la canalizare în zonele periferice ale orașelor și sprijinirea racordării unui număr sporit de gospodării la aceste rețele prin grija autorităților locale.

Ținte 2030:

- ❖ Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor.
- ❖ Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă;
- ❖ Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%;
- ❖ Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate;
- ❖ Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, reducând proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură;
- ❖ Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți, acordând o atenție specială celor în situații vulnerabile.

7. ENERGIE CURATĂ ȘI PREȚURI ACCESIBILE. Cererea de energie este în continuă creștere la nivel global și numai prin eficientizarea și promovarea energiei regenerabile se poate face față nevoilor actuale și ale generațiilor viitoare.

Sectorul energetic contribuie în mod esențial la dezvoltarea României prin influența profundă asupra competitivității economiei, a calității vieții și a mediului.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Revizuirea și completarea cadrului legal, inclusiv în privința legislației fiscale în domeniul petrolului și gazelor; monitorizarea contractelor negociate și asigurarea transparenței procedurilor; întărirea puterii de decizie și independenței autorităților de reglementare și control;
- ❖ Liberalizarea și extinderea pieței de energie și interconectarea sistemelor energetice la nivel național și regional în vederea realizării unei rețele complementare și interactive de servicii (contorizare și rețele inteligente) și reducerii costurilor suportate de consumator;
- ❖ Menținerea unui mix energetic optim prin valorificarea resurselor proprii, diversificarea surselor de import și a destinațiilor de export, modernizarea și eficientizarea instalațiilor existente viabile, promovarea surselor regenerabile de energie și a tehnologiilor de conversie cu emisii reduse de carbon;
- ❖ Consolidarea politicii de eficiență energetică și protecția consumatorilor;
- ❖ Reducerea cu 19% a consumului intern de energie primară.

Ținte 2030:

- ❖ Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vederea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile;
- ❖ Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale;
- ❖ Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de status-quo) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile;
- ❖ Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi;

- ❖ Asigurarea unui cadru de reglementare stabil și transparent în domeniul eficienței energetice în vederea atragerii investițiilor;
- ❖ Susținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură.

8. MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ. Dezvoltarea durabilă încurajează delimitarea creșterii economice de impactul negativ asupra mediului și asupra societății.

Obiectivul urmărește creșterea economică durabilă și promovează munca și un trai decent pentru toți, indiferent de gen, locație geografică și descendență. Devine vitală implementarea principiului „nimeni nu rămâne în urmă”.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Continuarea creării premiselor pentru aderarea la Zona Euro prin politici monetare prudente și măsuri de sprijinire a productivității și competitivității economiei românești;
- ❖ Sprijinirea activității întreprinderilor mici și mijlocii, a antreprenoriatului în rândul tinerilor prin încurajarea și susținerea financiară a start-up-urilor;
- ❖ Inițierea unor programe de formare profesională de bază cu finanțare UE în corelare cu cerințele pieței muncii, cu accent pe segmentele tinere sau social vulnerabile ale populației;
- ❖ Încurajarea încheierii de contracte de muncă cu orar flexibil și / sau telemuncă / teleworking (munca de la distanță); asigurarea de facilități și servicii de sprijin pentru îngrijirea copiilor și a membrilor de familie aflați în întreținere;
- ❖ Elaborarea și punerea în aplicare a unui program coerent pentru dezvoltarea turismului, inclusiv a agroturismului, generator de locuri de muncă și venituri considerabile, prin îmbunătățirea infrastructurii și căilor de acces la obiectivele turistice, profesionalizarea personalului și valorificarea înțeleaptă a tradițiilor culturale și specificului national;
- ❖ Valorificarea potențialului piețelor de capital și altor instrumente de finanțare, inclusiv a parteneriatelor public-privat.

Ținte 2030:

- ❖ Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației;

- ❖ Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul prin startup, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare;
- ❖ Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă;
- ❖ Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică;
- ❖ Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți.

9. INDUSTRIE, INOVAȚIE ȘI INFRASTRUCTURĂ. Evoluția societății a impus un mod de viață accelerat, în care pot fi competitive doar acele țări care încurajează inovația, pe lângă o infrastructură rezilientă și o industrie durabilă.

Infrastructura modernă este susținută de inovație pentru o industrie eficientă și durabilă. Promovarea industrializării necesită recunoașterea importanței „economiei bazate pe cunoaștere” pentru avantajul competitiv necesar.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Îmbunătățirea conectivității între localități și regiuni prin sporirea ponderii drumurilor județene și comunale modernizate la 61% în 2020 (în comparație cu 39,4% în 2016);
- ❖ Încurajarea și sprijinirea, în condiții de egalitate, a investițiilor străine directe ca și a eforturilor investiționale proprii ale capitalului autohton cu accent pe sectoarele de înaltă și medie tehnicitate, creatoare de valoare adăugată sporită și care înglobează realizările de ultimă oră ale cercetării și dezvoltării tehnologice moderne, inclusiv în domeniul industriei de apărare;
- ❖ Creșterea bugetului alocat cercetării cu aproximativ 30% anual, cu asigurarea unei distribuții bugetare echilibrate, destinate susținerii cercetării aplicative și inovării, a cercetării fundamentale și de frontieră, cu accent pe domeniile de specializare inteligentă / cu potențial de creștere; -
- ❖ Dezvoltarea programelor sectoriale de finanțare a cercetării aplicative atât din bugetul de stat, cât și prin stimularea investițiilor private și prin dezvoltare de parteneriate în acest sector.

Ținte 2030:

- ❖ Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți; - Îmbunătățirea siguranței rutiere;
- ❖ Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora;
- ❖ Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere;
- ❖ Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare și sporirea cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare;
- ❖ Promovarea industrializării incluzive și durabile și sporirea ratei de ocupare;
- ❖ Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și pieței.

10. INEGALITĂȚI REDUSE. Inegalitatea este un obstacol în procesul de dezvoltare a unei societăți durabile. Inegalitatea apare în diferite domenii cum ar fi problemele de gen, dificultățile în educație, aspectele financiare etc.

Unele grupuri vulnerabile, cum ar fi femeile cu dizabilități sau cele de etnie romă, se confruntă cu discriminare intersecțională, prin care mai multe caracteristici ale grupului sunt supuse fenomenelor discriminatorii, acesta devenind astfel în mod particular dezavantajat. Acest obiectiv al reducerii inegalităților accentuează caracterul ideal și meritocratic al societății și, totodată, permite tuturor accesul la resurse.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Reducerea polarizării sociale prin asigurarea creșterii constante, pe bază anuală, a veniturilor mici, alocațiilor pentru copii, tineri, vârstnici și persoane cu dizabilități, pensiilor, ajutoarelor sociale pentru alte grupuri vulnerabile sau defavorizate într- un quantum superior celui mediu pe economie;

- ❖ Sprijinirea dezvoltării activităților economice productive în mediul rural, pe lângă cele agricole, prin încurajarea antreprenoriatului, asigurarea accesului la internet pentru munca de la distanță, accesul sporit la serviciile de microfinanțare;
- ❖ Creșterea intermedierei financiare în mod durabil cu asigurarea stabilității și credibilității sectorului bancar;
- ❖ Promovarea fermă și monitorizarea permanentă a aplicării legislației existente în materie de incluziune socială pentru toate categoriile de cetățeni, inclusiv a persoanelor aparținând minorităților etnice sau de altă natură, în toate domeniile vieții politice, economice, sociale și culturale.

Ținte 2030:

- ❖ Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților, respectiv a proporției grupurilor dezavantajate;
- ❖ Aproprierea României de nivelul mediei UE, corespunzător anului 2030, din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile;
- ❖ Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului.

11. ORAȘE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE. În România, conform statisticilor Băncii Mondiale, ponderea populației urbane a crescut la 54,4% în 2014, de la 34% în 1960.

Conform Eurostat, media UE era de 72,5% în 2014. Acest proces de urbanizare este într-o continuă creștere, obligând orașele să devină deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile pentru a face față schimbărilor socio- economice și de mediu.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Creșterea procentului de proprietăți cadastrate și înregistrate în toate localitățile la 80% pentru construcții și finalizarea înregistrării terenurilor agricole ce fac obiectul subvențiilor acordate de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, ca element de bază al planificării spațiale și amenajării teritoriului;
- ❖ Implementarea programelor existente și adoptarea de măsuri suplimentare pentru avertizarea timpurie, intervențiile de urgență și acțiunile ulterioare de reabilitare prin precizarea responsabilității tuturor factorilor cu atribuții în domeniu în caz de calamități naturale (seisme, inundații, alunecări de teren) sau accidente (deversări sau emisii nocive, incendii extinse etc); - Pregătirea din vreme a unor planuri de contingență pentru prevenirea și limitarea efectelor previzibile ale schimbărilor climatice;

- ❖ Îmbunătățirea calității aerului;
- ❖ Creșterea capacității instituționale a autorităților cu responsabilități în domeniul calității aerului de adaptare la cerințele de respectare a obiectivelor de calitate a aerului;
- ❖ Valorificarea resurselor culturale specifice pe plan local prin protejarea patrimoniului cultural, identității culturale și îndeletnicirilor tradiționale (artizanale, artistice, culinare); încurajarea dezvoltării în continuare a Agroturismului;
- ❖ Promovarea unui set de măsuri teritoriale pentru zonele urbane în vederea dezvoltării acelor funcții și echipamente care pot asigura creșterea competitivității orașelor la nivel european și internațional.

Ținte 2030:

- ❖ Asigurarea accesului la condiții de locuire adecvate pentru toți cetățenii;
- ❖ Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislative;
- ❖ Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate;
- ❖ Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială;
- ❖ Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic;
- ❖ Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului;
- ❖ Reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului;
- ❖ Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural, a elementelor de peisaj din mediul urban și rural;

- ❖ Implementarea prevederilor legale referitoare la producția, transportul, depozitarea, utilizarea și eliminarea produselor chimice, inclusiv a celor farmaceutice, care pot prezenta pericole pentru sănătatea oamenilor și animalelor și pentru integritatea mediului.

12. CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILĂ. Decuplarea creșterii economice de efectele negative asupra mediului necesită un nou model de consum și producție durabil.

Dezvoltarea durabilă propune soluția unei producții mai eficiente, a unui management durabil al deșeurilor și activități în concordanță cu principiile protecției mediului.

În termeni de consum, reciclarea este imperativă, acest lucru necesitând tranziția spre o economie circulară și conștientizarea cetățeanului de limitele planetei.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Continuarea eforturilor pe plan național pentru ameliorarea productivității utilizării resurselor prin includerea unor ținte precise, riguros monitorizate, în toate strategiile sectoriale și de dezvoltare în profil teritorial în vederea alinierii la standardele europene și pregătirii trecerii la modelul economiei circulare;
- ❖ Tranziția de la modelul economic actual bazat pe producție și consum la economia circulară prin schimbarea mentalității prin educație, schimbarea comportamentului consumatorilor și prin dezvoltarea de mecanisme financiare pentru susținerea perioadei de tranziție;
- ❖ Reducerea risipei de alimente pe întregul traseu producție-transport procesare/comercializare-consum, de la recoltarea în fermă la eliminarea finală a deșeurilor;
- ❖ Popularizarea și promovarea unor modele de producție și consum durabile prin campanii de informare pentru publicul larg și demersuri pentru extinderea acestor bune practici în programele educaționale școlare și extrașcolare;
- ❖ Încurajarea companiilor, în special a companiilor mari și transnaționale, să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea în ciclul de raportare;
- ❖ Promovarea instrumentelor care conduc la îmbunătățirea performanțelor de mediu, prin campanii de informare și conștientizare privind avantajele obținerii etichetei UE ecologice pentru produse și servicii, precum și a obținerii înregistrării în EMAS de către organizațiile publice sau private;
- ❖ Finalizarea cadrului legislativ privind promovarea achizițiilor publice verzi;
- ❖ Ameliorarea procesului de urmărire statistico-economică și socială a modelelor de consum și de producție durabilă la nivel național, regional și local;

- ❖ Creșterea gradului de pregătire a societății pentru reutilizare și reciclare prin aplicarea ierarhiei de gestionare a deșeurilor;
- ❖ Introducerea unui cod al sustenabilității care permite o raportare complexă a atitudinii companiilor privind aplicarea principiilor dezvoltării durabile de raportare.

Ținte 2030:

- ❖ Trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare bazat pe utilizarea rațională și responsabilă a resurselor cu introducerea unor elemente ale economiei circulare, elaborarea unei foi de parcurs;
- ❖ Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare;
- ❖ Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030;
- ❖ Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastic 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%);
- ❖ Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025;
- ❖ Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024;
- ❖ Implementarea practicilor

13. ACȚIUNE CLIMATICĂ. Impactul schimbărilor climatice, inclusiv schimbarea tiparelor climei, creșterea nivelului mării și a evenimentelor meteorologice extreme afectează România de astăzi.

Dacă nu se iau în continuare măsuri de adaptare și diminuare a efectelor acestora, amenințările actuale, cum ar fi siguranța alimentară și deficitul de apă, pot lua amploare.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în strategiile și politicile de dezvoltare sectorială și armonizarea lor intersectorială;
- ❖ Conștientizarea iminenței schimbărilor climatice atât la nivelul politic al instituțiilor statului, cât și în rândul tuturor cetățenilor, indiferent de vârstă.

Ținte 2030:

- ❖ Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare a României la riscurile legate de climă și dezastre naturale;
- ❖ Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate;
- ❖ Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie;
- ❖ Intensificarea eforturilor României pentru a realiza tranziția la o economie „verde”, cu emisii reduse de dioxid de carbon, rezilientă la schimbările climatice și pentru integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în sectoarele vulnerabile economice, sociale și de mediu, în conformitate cu politicile UE.

14. VIAȚA TERESTRĂ. Societatea umană a creat o „amprentă” imensă pe Pământ, iar acest impact impune asumarea unei responsabilități sporite, un management responsabil și activități corelate în domeniul protecției mediului. Pădurile sunt fundamentale pentru viața pe planetă. Gestionarea durabilă a acestora are un rol esențial în abordarea provocărilor globale actuale, precum și în combaterea reducerii biodiversității, a degradării solurilor și a prevenirii schimbărilor climatice.

În plus, pădurile reprezintă un furnizor important al unei game largi de servicii ecosistemice care îmbunătățesc calitatea vieții, oferind numeroase avantaje pentru mediu, societate și economie, cum ar fi asigurarea securității alimentare, creșterea disponibilității apei și sporirea protecției așezărilor umane.

România a intrat în UE cu un capital natural valoros, în unele cazuri, acesta având caracter de unicat. Această contribuție trebuie să fie recunoscută și apreciată ca atare, inclusiv sub raportul sustenabilității financiare a investițiilor necesare pentru conservarea resurselor și menținerea serviciilor oferite de ecosistemele naturale la standardele stabilite la nivelul ONU și UE.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Păstrarea poziției României ca țară cu cea mai mare diversitate biogeografică din Europa atât prin integrarea în continuare a politicilor de mediu în toate strategiile naționale și sectoriale relevante, cât și prin îmbunătățirea infrastructurii de mediu, conform standardelor și practicilor UE și prevederilor convențiilor internaționale asumate de România;
- ❖ Refacerea și completarea băncilor de date genetice, în special pentru speciile autohtone sau endemice, precum și sprijinirea activităților de cercetare științifică în acest domeniu;

- ❖ Asigurarea conservării, restabilirii și utilizării durabile a ecosistemelor de apă dulce terestre și interioare și a serviciilor acestora, în special păduri, zone umede, munți și terenuri aride, în conformitate cu obligațiile prevăzute de acordurile internaționale;
- ❖ Atragerea și cointeresarea comunităților locale și a organizațiilor neguvernamentale, inclusiv a asociațiilor de vânătoare și pescuit sportiv, în acțiunile de combatere eficientă a braconajului, precum și de conservare a habitatelor sensibile și a biodiversității; compensarea pierderilor de venit ale proprietarilor de păduri sau de terenuri agricole situate în ariile naturale protejate.Ținte 2030:
- ❖ Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale (în special în luncile Dunării, afluenților acesteia și în Deltă) prin gestionarea integrată a bazinelor hidrografice și zonelor umede;
- ❖ Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării, zonă umedă unicat în Europa, ca parte a patrimoniului natural european și mondial;
- ❖ Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă;
- ❖ Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare-dezvoltare de interes național și european pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural.

15. PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTITUȚII EFICIENTE. Dezvoltarea durabilă este și o paradigmă de funcționare a unei societăți echitabile.

Această abordare implică o societate pașnică în care beneficiile dezvoltării durabile promovează accesul la justiție pentru toți și crearea unor structuri legislative și instituționale eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile. Dezvoltarea durabilă poate deveni o abordare funcțională doar dacă societatea va conștientiza și își va însuși această perspectivă ca pe o realitate firească.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Aplicarea riguroasă a prevederilor legale existente privind combaterea și condamnarea oricăror acte de violență, abuz, exploatare, trafic de persoane sau discriminare de orice fel, îndeosebi în privința copiilor, femeilor sau persoanelor cu dizabilități, indiferent de rasă, religie, gen sau orientare sexuală;
- ❖ Reforma regimului de executare a pedepselor prin modernizarea instituțiilor de detenție, consolidarea sistemului de probațiune și aplicarea dispozițiilor legale privind reintegrarea socială a persoanelor față de care s-au dispus sancțiuni privative sau neprivative de libertate;

- ❖ Măsuri pentru identificarea unor posibilități de continuare a colaborării interinstituționale, în scopul facilitării reintegrării sociale a persoanelor care au fost sancționate penal;
- ❖ Redactarea și începerea implementării unei strategii naționale pentru încurajarea creșterii demografice;
- ❖ Asigurarea unui tratament corect și nediscriminatoriu pentru cetățenii români aflați temporar la muncă în străinătate prin intervenții oficiale de susținere a intereselor acestora pe lângă autoritățile statelor respective;
- ❖ Utilizarea extinsă a tehnicilor digitale avansate în elaborarea și modelarea integratoare a programelor și proiectelor de dezvoltare în vederea optimizării deciziilor privind stabilirea priorităților și alocarea rațională a resurselor financiare pe criterii de rentabilitate și competitivitate.

Ținte 2030:

- ❖ Administrarea justiției în condiții de imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legile și procedurile stabilite, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție;
- ❖ Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, prin acces egal pentru toți cetățenii de a-și respecta și valorifica cultura, tradițiile, limba maternă și de a participa la viața economică, socială și politică și pentru combaterea preconcepțiilor, a prejudecăților și a discriminărilor în toate formele sale și promovarea dialogului interetnic, valorilor comune, diversității culturale și lingvistice;
- ❖ Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe;
- ❖ Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor;
- ❖ Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată;
- ❖ Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile;
- ❖ Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile;
- ❖ Profesionalizarea și perfecționarea activității tuturor instituțiilor administrației publice centrale și locale, mai ales a compartimentelor care intră în contact direct cu cetățenii, pentru prestarea unor servicii prompte și civilizate; extinderea și generalizarea serviciilor pe internet (on-line).

16. PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR.

România, ca membră a comunității internaționale și a familiei europene, își asumă responsabilitatea de a se implica în efortul comun pentru sprijinirea dezvoltării durabile.

Problemele globale impun soluții globale, această abordare necesită și colaborare, respectiv finanțare publică (națională și internațională) pentru atingerea obiectivelor din Agenda 2030.

Obiective 2021-2027:

- ❖ Sprijinirea unor soluții realiste, favorabile țărilor în curs de dezvoltare în cadrul dezbaterilor interguvernamentale din cadrul UE, a ONU, precum și a instituțiilor sale specializate pe tema dezvoltării durabile;
- ❖ Încurajarea investițiilor și altor activități economice ale unor întreprinzători din România, precum și a proiectelor bazate pe voluntariat, în special la inițiativa tinerilor, care au ca obiect promovarea principiilor și practicilor dezvoltării sustenabile în țări mai puțin dezvoltate;
- ❖ Sprijinirea comunităților de români din străinătate prin asigurarea accesului la cursuri de limbă și cultură românească și dezvoltarea lectoratelor de limbă și literatură română în cadrul universităților din Europa și din lume.

Ținte 2030:

- ❖ Majorarea progresivă a cuantumului asistenței oficiale de dezvoltare acordate de România în cadrul programelor ODA, în funcție de capacitatea de susținere a economiei naționale, având ca obiectiv țintă atingerea cifrei de 0,33% din venitul național brut la nivelul anului 2030;
- ❖ Sporirea și diversificarea ajutorului oficial pentru dezvoltare pe măsura creșterii potențialului economic al României și încurajarea agenților economici români să investească, pe baze competitive, în economia țărilor mai puțin dezvoltate;
- ❖ Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică;
- ❖ Susținerea angajamentelor internaționale și implicarea proactivă pe plan european și internațional.

Prin strategia "Europa 2020" Uniunea Europeană a promovat, în perioada 2014-2020, un model de creștere mai inteligent, mai durabil și mai incluziv, prin care s-a promovat noul concept de dezvoltare europeană, în baza căruia se asigură suport financiar de la bugetul Uniunii Europene și se deschid noi oportunități pentru valorizarea resurselor locale în condițiile unei guvernante economice mai bine coordonate la toate nivelurile de administrare.

În prezent, Comisia Europeană a reînnoit inițiativa "Calea către excelență" pentru a continua să ofere sprijin adaptat și expertiză regiunilor rămase în urmă în ceea ce privește inovarea. Inițiativa va ajuta regiunile să-și conceapă, să-și actualizeze și să-și ajusteze strategiile de specializare inteligentă.

Altfel spus, strategiile de inovare care se bazează pe domenii de nișă dețin atuuri concurențiale, înainte de începerea perioadei bugetare 2021-2027. Totodată, inițiativa va ajuta regiunile să identifice resursele U.E. adecvate pentru finanțarea proiectelor inovatoare și să se asocieze cu alte regiuni care dețin atuuri similare pentru a crea clustere de inovare.

Alături de propunerile Comisiei, privind viitoarea politică de coeziune și de noul program "Orizont Europa" și în conformitate cu noua agendă pentru cercetare și inovare a Comisiei, inițiativa "Calea către excelență" este o altă modalitate prin care Comisia ajută regiunile Europei să se pregătească pentru viitor, cu strategii de inovare solide, sprijinite de fondurile U.E. în următorul buget pe termen lung al U.E., pentru perioada 2021-2027.

Contextul European. În cadrul bugetului pe termen lung al Uniunii Europene pentru perioada 2021 – 2027, Comisia Europeană propune modernizarea politicii de coeziune, principala politică de investiții a Uniunii Europene.

Sunt propuse cinci priorități investiționale în cadrul UE:

- ✓ Europă mai inteligentă, prin inovare, digitalizare, transformare economică și alte forme de sprijin;
- ✓ Europă mai verde, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice;
- ✓ Europă conectată, cu rețele strategice de transport și digitale;
- ✓ Europă mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate;
- ✓ Europă mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Strategia UE pentru Dezvoltare Durabilă, ce reprezintă fundamentul Strategiei Naționale a României în domeniu, completează Strategia de la Lisabona și se dorește a fi un catalizator pentru cei ce elaborează politici publice și pentru opinia publică, în scopul schimbării comportamentului în societatea europeană și, respectiv, în societatea românească și implicării active a factorilor decizionali, publici și privați, precum și a cetățenilor în elaborarea, implementarea și monitorizarea obiectivelor dezvoltării durabile.

Responsabilitatea pentru implementarea Strategiei revine Uniunii Europene și statelor sale membre, implicând toate componentele instituționale la nivel comunitar și național.

Este subliniată, de asemenea, importanța unei strânse conlucrări cu societatea civilă, partenerii sociali, comunitățile locale și cetățenii pentru atingerea obiectivelor dezvoltării durabile.

- ✓ În acest scop, sunt identificate patru obiective-cheie:
- ✓ Protecția mediului, prin măsuri care să permită disocierea creșterii economice de impactul negativ asupra mediului;
- ✓ Echitatea și coeziunea socială, prin respectarea drepturilor fundamentale, diversității culturale, egalității de șanse și prin combaterea discriminării de orice fel;
- ✓ Prosperitatea economică, prin promovarea cunoașterii, inovării și competitivității pentru asigurarea unor standarde de viață ridicate și unor locuri de muncă abundente și bine plătite;
- ✓ Îndeplinirea responsabilităților internaționale ale UE prin promovarea instituțiilor democratice în slujba păcii, securității și libertății, a principiilor și practicilor dezvoltării durabile pretutindeni în lume.

Pentru a asigura integrarea și corelarea echilibrată a componentelor economice, ecologice și socio-culturale ale dezvoltării durabile, Strategia UE statuează următoarele principii directoare:

- ✓ Promovarea și protecția drepturilor fundamentale ale omului;
- ✓ Solidaritatea în interiorul generațiilor și între generații;
- ✓ Cultivarea unei societăți deschise și democratice;
- ✓ Informarea și implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional;
- ✓ Implicarea mediului de afaceri și a partenerilor sociali;
- ✓ Coerența politicilor și calitatea guvernării la nivel local, regional, național și global;
- ✓ Integrarea politicilor economice, sociale și de mediu prin evaluări de impact și consultarea factorilor interesați;
- ✓ Utilizarea cunoștințelor moderne pentru asigurarea eficienței economice și investiționale;
- ✓ Aplicarea principiului precauției în cazul informațiilor științifice incerte;
- ✓ Aplicarea principiului "poluatorul plătește".

Politica de coeziune menține investițiile în toate regiunile, pe baza a trei categorii (mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate).

Metoda de alocare se bazează pe PIB-ul pe cap de locuitor, introducându-se noi criterii precum șomajul în rândul tinerilor, nivelul scăzut de educație și schimbări climatice pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren.

- ✓ Simplificare: reguli mai scurte, mai puține și mai clare.

Pentru întreprinderile și antreprenorii care beneficiază de sprijinul UE, noul cadru oferă mai puțină birocrație și modalități mai simple de solicitare a plăților, prin utilizarea opțiunilor simplificate în materie de costuri. Pentru facilitarea sinergiilor, un cadru unic de reglementare acoperă în prezent 7 fonduri UE implementate în parteneriat cu statele membre („gestionare partajată”). Comisia propune, de asemenea, controale mai relaxate la programele cu istoric bun, o mai mare încredere în sistemele naționale și extinderea principiului „auditului unic”, pentru a evita suprapunerea verificărilor.

- ✓ Un cadru mai flexibil Noul cadru reunește stabilitatea necesară planificării investițiilor cu nivelul corespunzător de flexibilitate bugetară, pentru a face față unor evenimente neprevăzute. O evaluare intermediară va determina dacă este nevoie de modificarea programelor pentru ultimii doi ani ai perioadei de finanțare, pe baza priorităților emergente, a executării programelor și a celor mai recente recomandări specifice fiecărei țări. În anumite limite, se vor permite transferuri de resurse în cadrul programelor fără a fi necesară o aprobare oficială a Comisiei. O dispoziție specifică facilitează mobilizarea de fonduri UE începând din prima zi, în caz de dezastru natural.

- ✓ Mai multe oportunități pentru sinergii în setul UE de instrumente bugetare Cadrul de reglementare unic care acoperă fondurile politicii de coeziune și Fondul pentru azil și migrație vor facilita crearea de strategii de integrare a migranților la nivel local sprijinite prin resurse UE utilizate în sinergie: Fondul pentru azil și migrație se va concentra pe nevoile pe termen scurt ale migranților în momentul sosirii, în timp ce politica de coeziune va sprijini integrarea lor socială și profesională.

În afara cadrului unic de reglementare, vor fi facilitate sinergii cu alte instrumente UE, cum ar fi politica agricolă comună, Orizont Europa, programul LIFE sau Erasmus+.

- ✓ Interreg: eliminarea obstacolelor transfrontaliere și sprijinirea proiectelor interregionale pentru inovare Cooperarea interregională și transfrontalieră va fi facilitată de noua posibilitate ca o regiune să utilizeze părți din propria alocare pentru a finanța proiecte în altă parte a Europei, împreună cu alte regiuni.

Noua generație a programelor de cooperare interregională și transfrontalieră („Interreg”) va ajuta statele membre să depășească obstacolele transfrontaliere și să dezvolte servicii comune. Comisia propune un nou instrument pentru regiunile de frontieră și pentru țările dornice să-și armonizeze cadrele juridice, denumit Mecanismul transfrontalier european.

Pornind de la succesul acțiunii pilot din 2014-2020, Comisia propune crearea Investițiilor interregionale pentru inovare.

Regiunile cu active corespunzătoare de „specializare inteligentă” vor fi sprijinite mai mult pentru alcătuirea clusterelor paneuropene în sectoare precum datele masive (big data), economia circulară, sistemele avansate de fabricație sau securitatea cibernetică.

- ✓ Mai multe eforturi de comunicare pentru a îmbunătăți vizibilitatea politicii de coeziune. Pentru o Europă tot mai apropiată de cetățeni, se pune mai mult accent pe necesitatea de a comunica mai bine rezultatele pozitive ale politicii de coeziune.

Statele membre și regiunile au consolidat cerințele de comunicare, de exemplu în ceea ce privește organizarea de evenimente pentru inaugurarea proiectelor mari cu finanțare de la UE și dezvoltarea unor planuri de informare prin rețelele sociale.

În același timp, comunicarea pe tema proiectelor finanțate de la UE se simplifică, introducându-se un singur branding pentru toate fondurile UE, un portal unic unde apar toate finanțările disponibile pentru întreprinderi și o bază de date unică pentru proiecte gestionată de Comisie.

Contextul național. Strategia de dezvoltare a României se pliază pe Strategia Uniunii, respectând cele 5 puncte de dezvoltare indicate de Comisia Europeană, respectiv:

- ❖ **Europă mai inteligentă,**
- ❖ **Europă mai verde,**
- ❖ **Europă mai conectată,**
- ❖ **Europă mai socială și**
- ❖ **Europă mai apropiată de cetățenii săi.**

În acest sens, redactarea unei strategii de dezvoltare locală integrate în dezvoltarea regională și însușirea acestora de către factorii de decizie de la nivel local îmbunătățește șansele unei creșteri economice și sociale durabile, incluzive și performante. Includerea proiectelor de dezvoltare locală în noua strategie de dezvoltare locală crește impactul vizat de aceasta.

Lipsa unei strategii de dezvoltare locală, a unei viziuni strategice împărtășite de comunitate, ar conduce la creșterea gradului de vulnerabilitate economică la apariția unor riscuri sociale și economice.

Evitarea unor astfel de riscuri și vulnerabilități constituie un element definitoriu pentru a formula o viziune globală, coerentă și modernă asupra procesului de dezvoltare durabilă a localității, pentru perioada 2021-2027, cu corelare cu cea a județului ARAD și a Regiunii Vest.

Strategia de Dezvoltare Locală pentru perioada 2021 – 2027 a comunei BELIU își propune să se alinieze la obiectivele generale prin:

- ❖ Creșterea calității vieții prin combaterea sărăciei și dezvoltarea de noi locuri de muncă, respectiv dezvoltarea unor sectoare economice.
- ❖ măsuri eficiente de incluziune socială;
- ❖ creșterea eficienței energetice a gospodăriilor și locuințelor și creșterea spațiului de locuit inclusiv prin dezvoltarea unor programe de realizare a unor locuințe sociale;
- ❖ sprijinirea tinerilor, a micilor fermieri, dar și a întreprinderilor mici și mijlocii care doresc să investească în sectorul agricol și non- agricol;
- ❖ dezvoltarea turismului, agroturismului și ecoturismului ca motor de dezvoltare locală;
- ❖ gestionarea riscurilor în cazul calamităților naturale;
- ❖ utilizarea eficientă a resurselor în contextual protejării mediului înconjurător.

CORELAREA CU PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ – REGIUNEA VEST

Comuna BELIU este situată în Județul Arad, regiunea de Vest, împreună cu reprezentanți ai organizațiilor relevante în domeniul dezvoltării regionale, elaborează Planul de Dezvoltare Regională (PDR) ca bază pentru fundamentarea strategiei naționale de dezvoltare regională și a documentelor de programare necesare pentru perioada de programare 2021- 2027.

Elaborarea Planului pentru Dezvoltare Regională (PDR) Vest 2021-2027 se bazează pe **parteneriatul regional**, între ADR Vest și toți actorii regionali.

Contribuția autorităților regionale și locale, a organizațiilor societății civile, a partenerilor economici și sociali la elaborarea PDR Vest are un rol cheie în identificarea nevoilor reale de dezvoltare ale regiunii și stabilirea direcțiilor majore de dezvoltare.

Elaborarea Programului Operațional Regional 2021-2027 – Regiunea Vest presupune corelarea acestuia atât cu documentele de planificare existente la nivel regional, cât și cu regulamentele existente la nivel european, investițiile propuse urmând să fie concentrate pe cele 5 obiective principale de politică (OP) ale Comisiei Europene:

- Europă mai inteligentă (o transformare economică inovatoare și inteligentă) – minimum 35%;
- Europă mai verde, fără emisii de carbon – minimum 30%;
- Europă mai conectată (mobilitate și conectivitate TIC regională);
- Europă mai socială (implementarea Pilonului european al drepturilor sociale);

- Europă mai aproape de cetățeni (dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale) – minimum 6%.

Conform Planului de Dezvoltare Regională (PDR) 2021-2027, capitolul DEZVOLTARE RURALĂ, Spațiul rural din Regiunea Vest, zonele predominant rurale alcătuiesc jumătate din Europa cuprinzând aproximativ 20% din populație.

Cu toate acestea, majoritatea zonelor rurale sunt, de asemenea, printre regiunile cele mai puțin favorizate din UE, cu un PIB pe cap de locuitor semnificativ sub media europeană. Comparativ cu UE, România deține o pondere mult mai ridicată a persoanelor care locuiesc în mediul rural. În Regiunea Vest, în mediul rural locuiau, în anul 2017, 737.522 persoane, adică 36,7% din totalul populației regionale.

Conform datelor statistice, atât la nivel global, cât și la nivelul UE, populația urbană a avut o evoluție ascendentă în ultimele decenii. Tot mai mulți oameni migrează spre oraș în căutare de noi oportunități de angajare și de acces la servicii.

Cu toate acestea, la nivel regional se observă câteva particularități ce țin de migrația urban-rural.

În Regiunea Vest, contrar tendinței de la nivel național de scădere a populației din rural (-0,4%, -38.310 persoane), populația din zona rurală a crescut cu +10.276 persoane (+1,4%).

De asemenea, creșteri ale populației din rural au înregistrat și regiunile Nord-Vest, Centru, Nord-Est și București-Ilfov.

Creșterea din rurală fost influențată demigrația populației dinspre urban în zonele periurbane, adică în acele zone de polarizare ale marilor centre urbane.

Analizând aceste date se observă o gravitare a așezărilor rurale cu un număr mare de populație în jurul orașelor mari ale Regiunii Vest (Timișoara, Arad, Deva, Hunedoara), îndeosebi în acele zone rurale situate în proximitatea orașului, spațiul urban fiind capabil de a oferi locuri de muncă și anumite facilități pe care spațiul rural nu le deține.

Aceste condiții sunt ideale pentru acest segment al populației migratoare dinspre spațiul rural spre cel urban; satele din apropierea orașelor mari tind tot mai mult să aibă funcția de „localități-dormitor”, deoarece acestea pot adăposti populația navetistă care muncește la oraș și care a preferat să nu își schimbe mediul de reședință.

De asemenea, o infrastructură de transport bine pusă la punct (drumuri, căi ferate) poate facilita accesul rapid al populației navetiste.

Pe partea de dezvoltare agricolă a mediului rural, conform Planului de Dezvoltare Regională (PDR) 2021-2027, și conform ultimelor date disponibile de la nivel regional (anul 2013), în Regiunea Vest, au fost înregistrate 247.000 exploatații agricole (ferme), adică 6,8% din totalul național de 3.629.660.

Analizând datele statistice referitoare la mărimea exploatațiilor agricole, se poate observa la nivel național o pondere superioară a exploatațiilor agricole mici (71%), de sub 2 ha, valoarea fiind mult mai mare decât cea de la nivelul Uniunii Europene (43%).

Aceste date relevă lipsa asocierii respectiv fărâmițarea terenurilor din domeniul agricol în contextul în care, din punct de vedere economic, exploatațiile mici, sunt în general mai necompetitive fiind valorificate în mare parte pentru producția proprie.

Comparativ cu situația de la nivel național, Regiunea Vest are o distribuție mai echilibrată a claselor de mărime a exploatațiilor agricole, distribuția fiind mai aproape de situația de la nivel european decât cea e la nivel național.

Aceste date arată un grad mai mare de asociere, ceea ce poate însemna un grad mai mare de tehnologizare respectiv producție pentru scopul valorificării economice.

Regiunea Vest deține 12,7% din suprafața agricolă a României, dispunând de un important potențial de valorificare. Suprafața agricolă însumează 1.864.096 ha, aceasta fiind superioară regiunilor Sud-Vest Oltenia (1.796.634 ha) și București-Ilfov (104.505 ha).

Cultivarea plantelor reprezintă o ramură dezvoltată a agriculturii în Regiunea Vest.

Cele mai reprezentative culturi sunt: porumbul boabe(1.693.995 t), grâul(1.129.037 t), legumele(426.096 t), floarea soarelui(291.214 t), cartoful(245.311 t), sfecla de zahăr(179.322 t) și rapița(163.099).

După volumul total al plantelor vegetale, Regiunea Vest se remarcă prin:

- Locul IV la producția de grâu(1.129.037 t),după regiunile Sud-Muntenia (2.985.541 t), Sud-Est (2.290.802 t) și Sud-Vest Oltenia (1.129.037 t)
- Locul IV la producția de sfeclă dezahăr(179.322 t), după regiunile Centru (407.026 t), Nord-Est (366.329 t) și Nord-Vest (196.880 t)
- Locul III la producția de rapiță (163.099 t), după regiunile Sud-Muntenia (733.354 t) și Sud-Est (389.764 t)
- Locul IV la producția de soia boabe (53.651 t), după regiunile Sud-Muntenia (103.564 t), Sud-Est (103.543 t) și Nord-Est (64.379 t).

După productivitatea medie la hectar (kg/ha), Regiunea Vest se remarcă prin:

- Locul I la grâu (5.274 kg/ha), fiind urmată de regiunile Sud-Muntenia (5.127 kg/ha) respectiv Sud-Est (5.060 kg/ha);
- Locul I la secară (3.590 kg/ha), fiind urmată de regiunile Nord-Est (3.280 kg/ha) și Sud-Muntenia (3007 kg/ha);
- Locul IV la orz și orzoaică (4.056 kg/ha), după regiunile Sud-Muntenia (4.762 kg/ha), Sud-Vest Oltenia (4.438 kg/ha) și Sud-Est (4.230 kg/ha);

- Locul III la rapiță (2.998 kg/ha), după regiunile Sud-Muntenia (3.052 kg/ha) și Sud-Vest Oltenia (2.717 kg/ha).

- Locul III la sfecla de zahăr (40.261 kg/ha), după regiunile Centru (44.247 kg/ha) și Nord-Est (43.481 kg/ha).

Legumele au o importanță majoră pentru dieta sănătoasă a omului. În anul 2017, producția de legume a regiunii a însumat 426.096 t.

Comparativ cu anul 2011, producția a înregistrat o scădere de -2%, aceasta fiind datorată diminuării producției de legume din județele Caraș-Severin și Hunedoara. În această perioadă, cea mai mare creștere a avut-o județul Arad (+3,8%).

În anul 2017, în Regiunea Vest, producția de cartofia fost de 245.311 t, adică 7,9% din totalul național. În perioada 2011-2017, toate regiunile au înregistrat

scăderi ale producției de cartofi, scăderea de la nivel regional (-33,1%) fiind mai mare decât ceade la nivel național (-24,0%).

Regiunea Vest nu reprezintă o zonă tradițională pentru producția cartofului, în termeni de productivitate, în anul 2017 s-a înregistrat o valoare de 14.210 kg/ha, acesta fiind sub media națională de 18.393 kg/ha.

Valoarea producției medii a cartofului la hectar a depășit doar regiunea București-Ilfov. La nivel regional, doar județul Arad a înregistrat o producție medie mai mare decât valoarea de la nivel național.

Activitatea viticolă din Regiunea Vest are o îndelungată tradiție, acest sector de activitate având o bună dezvoltare în ultimii ani, dovadă a acestui fapt fiind creșterea suprafeței cu vii, în perioada 2011-2014, Regiunea Vest și Nord-Est având cea mai mare creștere a suprafețelor (+3,1%). Acest fapt este datorat în mare parte fondurilor europene, cu ajutorul cărora s-au plantat noi suprafețe cu vie.

Prin favorabilitatea unor anumiți factori oferiți de cadrul natural (zone de dealuri, anumite soluri nisipoase, fertile pentru vița de vie, zone de câmpie în care durata de strălucire a soarelui este mai mare), Regiunea Vest În perioada **2021-2027** va deține un important potențial de valorificare a acestui culturi.

În anul 2017, producția medie de struguri a Regiunii Vest era de 6.437 kg/ha, fiind depășită doar de Regiunea Centru (7.447 kg/ha) și Sud-Est (6.523 kg/ha).

În anul 2017, în Regiunea Vest, producția totală de fructe a fost de 93.581 tone, aceasta fiind mai mică decât anul 2011 cu aproximativ -26,2%. Cu excepția regiunii București-Ilfov, în perioada 2011-2016, toate regiunile au înregistrat scăderi ale producției de fructe, dintre care cele mai importantă scădere a avut-o regiunea Sud-Muntenia (-42,0%), acesta fiind și regiunea care în mod tradițional produce cea mai mare cantitate de fructe din România.

Cerealele reprezintă categoria de plante cea mai cultivată din Regiune, în anul 2017 însumând 3.088.080 t, adică 11% din totalul național.

După volumul total, regiunea ocupă locul IV, după regiunile Sud-Muntenia, Sud-Est și Sud-Vest Oltenia. Aceste trei regiuni se suprapun Câmpiei Române, cea mai mare câmpie a României.

În perioada 2017-2020, toate regiunile înregistrează creșteri ale volumului de cereale, acest lucru fiind datorat în mare parte creșterii productivității. La nivel regional, județele Timiș respectiv Arad reprezintă principalii producători de cereale, volumul cumulat depășind regiuni precum Nord-Vest sau Centru.

Creșterea animalelor are o pondere importantă în agricultura românească, reprezentând una dintre activitățile de bază în sectorul rural.

Deși efectivele de animale existente sunt exploatate în mod eficient, există un potențial de creștere a producției animale nevalorificat încă, dat de suprafața de pășuni și fânețe existentă în regiune.

Principalele animale crescute în Regiunea Vest sunt păsările (5.292.553 capete capete), ovinele (1.461.659 capete) și porcinele (919.331 capete).

În anul 2017, raportat la nivelul național, Regiunea Vest deținea 20,9% din totalul porcinelor, 14,6% din totalul ovinelor, 16, 8% din totalul iepurilor și 10,3% din totalul familiilor de albine.

În anul 2017, cele mai importante date ale producției agricole animale din Regiunea Vest sunt următoarele:

- 25,7% din totalul greutate în viu a animalelor destinate sacrificării pentru consum –porcine
- 14,6% din totalul greutate în viu a animalelor destinate sacrificării pentru consum –total animale
- 12,0% din totalul greutate în viu a animalelor destinate sacrificării pentru consum –ovine și caprine.
- 11,9% din totalul producției de miere extrasă
- 10,4% din producția de lapte oaie și capră

Infrastructura agricolă. Infrastructura specifică desfășurării activității agricole este dată în primul rând de parcul de tractoare și mașini agricole, acestea asigurând modernizarea și mecanizarea acestei activități, cât și depozitele de cereale și/sau punctele de colectare.

În anul 2017, Regiunea Vest deținea 14,8% din infrastructura de tractoare și mașini principale din agricultură, ocupând locul III, după regiunile Nord-Vest și Sud-Muntenia. Corelat cu suprafața agricolă a Regiunii Vest, se poate spune că infrastructura de mașini agricole este dezvoltată. Cu excepția Regiunii Sud-Est, toate regiunile au înregistrat creșteri ale numărului parcului de tractoare și mașini agricole, acest lucru fiind datorat în mare parte fondurilor europene puse la dispoziția fermierilor pentru înnoirea infrastructurii.

Silvicultura.

În Regiunea Vest, pădurile ocupă 31,9% din teritoriu, valoare fiind dată de suprafețele mari împădurite din județele Caraș-Severin și Hunedoara. Din totalul pădurilor de la nivel național, regiunea Vest ocupă locul III, deținând 16,2%. Pe primelelocurise află regiunile Centru (19,4%) și Nord-Est (18,3).În perioada 2011-2017, volumul de lemn recoltat a fost relativ constant, fiind corelat cu suprafața de pădure deținută de fiecare regiune.

Volumul de lemn recoltat, în perioada 2011-În Regiunea Vest, în anul 2017, în sectorul silviculturii activau 359 de companii (7,1% din total RO), cu un număr de angajați de 3.211 persoane (8,0% din total RO). Cifra de afaceri din acest sector era în jur de 100 de milioane de EUR.

Cap. I: Situația generală a comunei Beliu

Poziționare geografică

În partea vestică a României, între Crișul Negru și Crișul Alb, pe valea Beliului, tocmai în locul unde se intersectează meridianul de 22° longitudine estică cu paralela de 46° 47' 07" se află localitatea Beliu, reședința actualei comune Beliu, comună care este alcătuită din următoarele localități: **Beliu, Secaci, Bochia, Benești, Tăgădău și Vasile Goldiș**. Este străbătut de, DJ793, DJ 793A, DJ 793 B, DJ 792A care fac legătura cu marile orașe prin comunele învecinate în condiții bune de trafic.

Comuna Beliu situată la confluența drumurilor care leagă zona îndepărtate ale județului, în locul care de-a lungul timpului a devenit "scena" multor evenimente

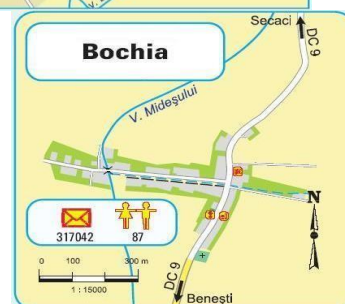
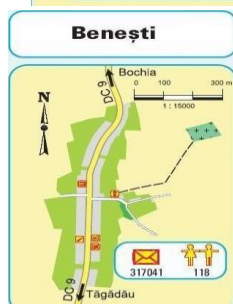
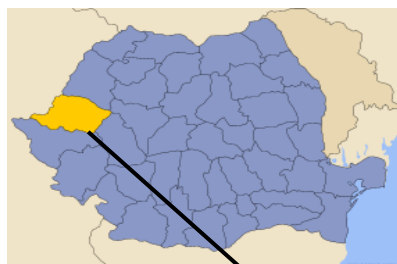

istorice, spre care coboară în trepte, precum treptele unui Amfiteatru, culmile domoale ale Dealurilor Piemontane ale munților Codru - Moma, a fost un puternic centru economic, a cărui prosperitate s-a dotat tocmai acestei așezări favorabile: aici se întâlneau, la târguri, locuitorii de la deal cu cei de la câmpie, vânzând și schimbând produsele muncii lor: animale, cereale, fructe, lemne, mărfuri industriale.

Pitorescul acestor locuri este imprimat de îmbinarea armonioasă a codrilor și pădurilor cu colinele și văile dimprejurul Beliului.

Comuna are ca reședință localitatea Beliu, vechi târg cu tradiție care a jucat și joacă un rol deosebit în viața economică și socială locală. Importanța localității este dată și de câțiva factori externi:

- este plasată la egală distanță de circa 75 Km, de orașele Arad, Brad și Oradea, tocmai în locul de intersecție a drumurilor ce vin dinspre aceste localități
- se găsește tocmai la intersecția dealurilor cu câmpia, ceea ce a cauzat necesitatea schimbului de produse între păstori, meșteșugari și agricultori.
- distanța relativ mare față de orașele mai importante a stimulat și a impus consolidarea unui puternic centru economic, în special meșteșugăresc și comercial
- lemnul pădurilor precum și bogatele resurse ale subsolului au adus aici și au determinat înființarea unor baze industriale de extracție și prelucrare a materialelor

Evenimente importante în istoria comunei Beliu

Prima atestare documentară a localității Beliu datează din anul 1332. Satul Benești este atestat documentar în anul 1828, Bochia în anul 1552, Lunca Teuzului (Mocirla) (Vasile Goldiș) în anul 1588, Secaci în anul 1580 și Tăgădău în anul 1552. Deși unele date se pierd în negura istoriei totuși, urmele existente dovedesc că aceste locuri au fost locuite încă din cele mai vechi timpuri. Urmele cetății tracice de la Jidovina precum și topoarele, ciocanele și râșnițele de piatră descoperite în zona cetății sunt dovezi incontestabile și grăitoare despre locuirea străveche a acestor locuri. Un fapt atestat este și acela că Munții Codrului, între Secaci și Bărzești au constituit un puternic centru meșteșugăresc dacic.

Cele mai multe date pe care le avem în legătură cu localitatea Beliu sugerează că denumirea comunei și totodată a localității de reședință e foarte veche, existând înainte de perioada feudalistă, poate chiar înaintea celui de al doilea val de migrație. Se presupune că ar fi de origine latin, provenind de la cuvântul bellusia, -um, care înseamnă loc frumos, sau poate dintr-un cuvânt dacic a cărui semnificație nu se cunoaște.

Trebuie menționat că între secolele VI-VII pe teritoriul de azi a comunei s-au așezat slavii din triburile polacilor. Cu toate că aceștia s-au pierdut printre băștinași fiind asimilați în totalitate, se mai păstrează și astăzi prin satele aparținătoare comunei, numele de Poleac, sau derivate ale acestuia, care este purtat de către o mare parte a cetățenilor comunei. Odată cu formarea primelor formațiuni statale românești și la Beliu s-a format un cnezat care a făcut parte din marele cnezat condus de către Menumorut, care a și construit la Beliu o cetate ale cărei urme se văd și astăzi. Această cetate a fost reședința din sudul Bihariei a lui Menumorut, el mai având o reședință în nordul Bihariei. În vremea lui Menumorut, localitatea avea o importanță mare în zonă, fiind a treia ca mărime, cu 380 de porții, fiind întrecută doar de Oradea cu 402 porții și orașul Zeplak (azi dispărut) cu 383 de porții. Mărimea unei astfel de porții era relativ destul de mare pentru acele vremuri, fiind formată din: intravilanul cu grădină și acareturi care erau cam un pogon, teren arabil de circa 26-32 pogoane și pădure, fâneță sau pășune de circa 8-12 pogoane.

În anul 1235, după cucerirea maghiară, **regele Bela al IV-lea** și-a ales cetatea Beliului ca loc preferat de vânătoare, întrucât era înconjurat de păduri întinse pline cu vânat.

În secolul al XI-lea, după cucerirea ducatului lui Menumorut, regele Vladislav I cel Sfânt donează partea de sud și de est a Bihariei episcopatului romano-catolic de la Oradea, a cărui ctitor era. În actul de donație românii sunt menționați ca băștinași ai locului cu drepturi, privilegii și organizații particulare ca și cele din Țara Oltului, Hațeg, Banat, Zărand, Munții Rodnei și Maramureș, din așa numitele districtus olachales, cum au fost pe vremuri ținuturile Beliului și Beiușului. Prin Bula de Aur dată în 1222 de

Regele Bela IV către regele Ungariei, Andrei al II-lea, se întărește dreptul de proprietate a episcopatului romano-catolic de la Oradea, asupra Beliului, satelor dimprejur și luncii și pădurilor, populația autohtonă, care până atunci fusese liberă, fiind transformată în iobagii Episcopiei.

În anul 1332-1333 se construiește în Beliu o **biserică romano-catolică cu hramul Sfânta Elisabeta**, fiind deservită de 9 preoți și misionari catolici cu

scopul de a converti la catolicism populația autohtonă care era ortodoxă. Tot acum, în această perioadă, pe dealul ce se înalță în centrul Beliului s-a construit castelul și închisoarea tribunalului episcopal în care erau trimiși

toți cei care se opuneau politicii feudalistice și a celei de catolicizare. Se presupune că în 1339 răscoala care a cuprins Comitatele Bihariei, Zărandului și întreg apusul

Transilvaniei a avut punct de plecare în Beliu, țăranii de aici fiind cei care au aprins scânteia revoltei.

Răscoala a fost reprimată însă cu o cruzime fără margini de armata statului feudal timpuriu maghiar care a surghiunit pe majoritatea participanților la răscoală.

Însă aceste eforturi disperate de a stabili un regim forțat nu a funcționat defel, deoarece la 1437 și iobagii români din părțile Beliului, conduși de un anume Pavel din Voievodeni, au participat la marea răscoală de la Bobâlna.

După înfrângerea acestei răscoale de către alianța formată din maghiari, sași și secui, iobagii participanți au fost măcelăriți iar familiile lor alungate de pe vetrele lor.

Așa s-a întâmplat și la Voievodeni, satul celui care a condus pe răsculații din zonă, care a fost pustiit și dărâmat din temelii, țăranii fiind obligați să fugă de pe feuda episcopală și să se refugieze în comitatul Zărandului, pe valea Crișului Alb unde au refăcut satul care e și azi.

Și ca și cum nu era suficientă pentru popor jugul feudal și al catolicismului, în anul 1531, din inițiativa contelui de Brandenburg, ia ființă la Beliu o biserică protestantă, lucru ce reiese din scrisoarea contelui adresată lui Martin Luther. Deoarece protestanții erau împotriva catolicilor și cultivau limba maternă a fiecăruia, unii au adoptat această religie și au trecut la calvinism. Mai târziu însă, din cauza prigoanei catolice, biserica reformată a fost dărâmată și locul ei arat, iar populația din jurul Beliului în număr de 40.000 de oameni, în ciuda refuzului categoric, a fost trecută pe listele celor convertiți la catolicism, preoții catolici pretinzându-le la toți zeciuală.

În 1514, în timpul războiului țăranesc condus de Gheorghe Doja, iobagii din aceste locuri se înrolează în armata lui Laurențiu Meszaros. După înfrângerea țăranilor din 1514, s-a dat cumplita lege numită Tripartitul lui Verboczi, despre care se spunea că a fost scrisă cu sânge de iobag, prin care țăranii din Beliu și din împrejurimi au fost legați de glie. După lupta de la Mohaci din 1526 și cucerirea Ungariei de către turci, Cetatea Beliului a fost părăsită de unguri. Voievozii români au continuat să rămână pe aceste locuri în ciuda autorităților maghiare care căutau să administreze în paralel localitățile comunei.

După ce în anul 1551 turcii ocupă teritoriul comunei Beliu renovează cetatea și așează în ea o garnizoană militară condusă de către Khalib-beg. Beliu devine astfel capitala unui sandgeacat turcesc de care aparțineau nu doar sate din sudul Bihorului ci și multe sate din nordul Aradului.

Tot acum, e bine de amintit că în a doua jumătate a veacului XVI, românii haiduciți se organizează chiar sub conducerea unor voievozi români și pustiesc domeniile feudale maghiare punând pe fugă pe domnii de pământ. Turcii însăși dădeau frâu liber acestor voievozi răzvrățiți pentru că, spuneau turcii, domnii de pământ procedau în mod neomenos la încasarea dărilor. Voievozii Beliiului înșiși au organizat prădarea domeniilor maghiare de la Ineu și Somoșcheș.

În perioada 1595-1632 Beliu face parte din Marele Principat al Transilvaniei. La venirea lui Mihai Viteazul cetatea Beliiului e înzestrată cu un căpitan și o mică garnizoană. După moartea lui Mihai Viteazul, românii li se interzice a avea cneji lor. În 1602 la Beliu sunt arse pe rug câteva femei acuzate de vrăjitorie, prigoana catolică fiind tot mai mare până în 1660 când turcii cuceresc cetățile Oradea Mare, Beliu și Ineu.

In perioada 1595-1596 dupa intrarea lui Mihai Viteazul in Ardeal si ocuparea lui, in cetatea Beliiului a fost stabilita o garnizoana din oastea lui Mihai Viteazul formata din circa 1000 de soldati si un comandant.

Cetatea a fost incendiata de turci si apoi refacută.

Dupa revolutia din 1848 Beliu devine oras.In 1879 devine oras agricol si se mentine pana in 1918,cand are loc Marea Unire,si devine Centrul de Plasa in componenta careia se aflau 32 de sate care apartineau de Plasa respectiv Pretura Beliolui.

Din anul 1948 iau fiinta comitetele provizorii care se mentin pana la 3 Decembrie 1950,cand apar Sfaturile Populare,Beliu devenind doar un centru de comuna,in componenta caruia mai era satul Seliste(Sac).Pana in 1956 Beliu apartinea de judetul Arad.

Din 1956 pana in 1968 Beliu functiona ca o singura comuna.In 1968 are loc o noua impartire teritorial-administrativa,Beliului fiind atasate inca cinci sate:Benesti,Bochia,Secaci,Tagadau,Vasile Goldis(Mocirla).

În războiul din 1697-1699 turco-tătarii sunt învinși. Luptele grele purtate la Beliu au făcut să curgă mult sânge în această zonă, cetatea a fost parțial dărâmată, orașul a avut mult de suferit; alte localități din Bihor au fost complet șterse de pe fața pământului. Prin pacea de la Karlowitz, Beliu, împreună cu Transilvania și întreaga Ungarie trec sub jugul dominației habsburgice. În aceea perioadă meșteșugurile erau în plină înflorire mai ales olăritul și ceramica din Pusta Mică precum și sticlăria, care e mutată la Beliu de la Botfei în jurul anului 1611. Prin urbariul din 1769 al împărătesei Maria Tereza soarta iobagilor români se mai ușurează, ei fiind acum capabili să se miște mai liber pe teritoriul țării și să își mute domiciliul mai ușor.

ele ținându-se săptămânal într-o zi și de patru ori pe an câte două zile.

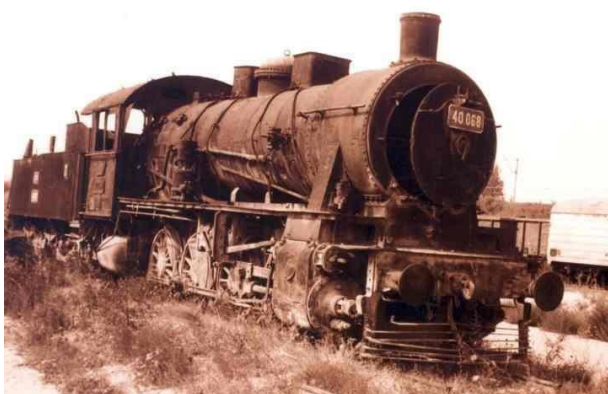
Mulți dintre ei plecând spre oraș au învățat meșteșuguri noi pe care apoi le-au practicat în comuna natală. Din aceste motive se înregistrează în această perioadă o îmbunătățire a vieții comerciale, târgurile din Beliu devenind foarte vestite,

O nouă încercare de a catoliciza populația din zonă are loc între anii 1699-1700 când, reprezentanții habsburgici ai catolicilor au încercat ademenirea românilor ortodocși cu diverse promisiuni. Cu toate acestea foarte puțini au fost de acord cu trecerea la biserica catolică, majoritatea rezistând atacurilor catolice.

Mai mult decât atât locuitorii din zona Beliului au fost implicați puternic în mișcarea de eliberare a poporului român de sub jugul habsburgic, participând activ la răscoala condusă de Horia și mai apoi la revoluția lui Avram Iancu.

După înfrângerea revoluției conduse de Iancu locuitorii din Beliu primesc în sânul comunității lor multe familii de moți prigonite pentru că participaseră la revoluție și care se stabilesc în această comună, căsătorindu-se mai apoi cu localnici.

De aceea și astăzi mai sunt câteva exemple de nume de moți: Gligor, Cristea, Ilica, Ilonca, etc. În 1849, ungurii maghiarizează numele comunei dându-i numele de Belvaros, iar mai târziu în 1979 va fi numit Beel Mezovarcs adică oraș de provincie. În această perioadă locuitorii reușesc să cumpere de la episcopia catolică târgul și deci li dreptul de a încasa vamă.

În anul 1880 se construiește calea ferată Arad-Brad. Locuitorii localității Beliu construiesc o stație care la început poartă numele de Beliu iar mai apoi Bocsig-Beliu iar acum Bocsig. Imediat după construirea acestei cai ferate se mai construiește o altă cale ferată îngustă care va

deservii fabrica de sticlă, iar mai apoi gurile de exploatare din Munții Codrului.

Cap. II: Caracteristicile naturale ale comunei Beliu

Relieful zonei

Comuna Beliu situată la confluența drumurilor care leagă zona îndepărtate ale județului, puternic centru economic, a cărui prosperitate s-a dotat tocmai acestei așezări favorabile: aici se întâlneau, la târguri, locuitorii de la deal cu cei de la câmpie, vânzând și schimbând produsele muncii lor: animale, cereale, fructe, lemne, mărfuri industriale.

Particularitățile morfologice ale reliefului au influențat modul de așezare a gospodăriilor țărănești, care la rândul lor au determinat caracterul așezărilor ce compun satele de pe teritoriul administrativ al comunei: crângurile, împrăștiate pe lângă cursurile de ape ce coboară spre valea Teuzului, dar, mai întâi se unesc în Valea Midieșului și a Beliului.

Din punct de vedere geomorfologic, teritoriul administrativ al comunei Beliu aparține **Dealurilor Piemontane** ale munților Codru Moma (partea de nord), câmpiei de glaciș și câmpiei aluviale a Teuzului (partea de sud), dispuse în formă de amfiteatru (de la nord spre sud).

Dealurile Piemontane, în zona satelor Secaci, Bochia, Benești, au aspectul unor culmi prelungi, orientate de direcțiile N-E, S-E.

Câmpia de glaciș este dezvoltată în zona intravilanului Beliu, treaptă intermediară spre zona câmpiei aluviale, zonă tampon, configurată în terase sau fragmente de terase.

Câmpia aluvială, dezvoltată în zona sudică a teritoriului comunei, cuprinde suprafețe plane, extinse, secționate de interfluvii largi marcate de afluenți permanenți sau semi-permanenți ai Teuzului.

Comuna Beliu se află situată în estul Depresiunii Zarandului, acolo unde ultimele unduiri ale Piemontului Codrului se transformă molcom în câmpia subcolinară ce se racordează spre lărgimile Câmpiei de Vest.

La răsărit e străjuit de culmile Codrului Moma, care pentru locuitorii acestui sat nu are misterul unui munte; nu îi copleșesc nici înălțimile și nici enigmele lui, este continuarea firească, unduitoare a dealurilor învecinate, de unde altă dată,

coborau la tradiționalele târguri de la Beliu, parteneri de schimb aducători de vite și pometuri, locul de unde își procurau lemn de construcție mai ieftin, locul de unde în vremea secerișului veneau norii prevestitori de furtuni.

La miazăzi, Dealul Mocrei se profilează singuratic ca o căpiță enormă sugerând, pentru mocirlani, parfumul șiragului de podgorii ce se continuă de aici spre toată latura de sud a Depresiunii Zarandului. La apus se deschide perspectiva nesfârșită a Câmpiei de Vest spre care se privește ca de pe o prispă înălțată cu 50 - 80 m, întindere de lanuri, lipsită de păduri, cu satele mari și prospere.

Acolo soarele scapătă lunecând în balta înroșită a norilor sau căutând înapoi peste ei prin meșteșugite fenomene de difracție. Spre miazănoapte, câmpia se păstrează înaltă la 150 - 160 m, presărată cu sate ce au împuținat, de-a lungul veacurilor, pădurile în folosul culturilor. Cunoscută sub denumirea de Câmpia Susagului (V. Mihăilescu 1968) aceasta trece pe nesimțite în câmpia joasă, în lungul unei linii marcate de localitățile: Girișul Negru, Berechiu, Cermei, Mocirla și Beliu, unde regiunea deluroasă vine în contact direct cu lunca Crișului Alb. Ultimele formațiuni colinare ale Gurețelor, acoperite cu frumoase păduri de gorun și cer se continuă prin promontorii de altitudine redusă, cu înfățișare și denumiri de dealuri: Dealul Mocirluța, Dealul Gurețului, Dealul Moților, Dealul Zăcătorii.

Situația hidrologică

Teritoriul comunei Beliu este situat în bazinul hidrografic al văii Teuzului, cu principalii afluenți: Valea Mideș (cu afluenți semipermanenți din zona centrală) și

Valea Beliului (care colectează din zonele învecinate: Botfei, Urviș, Hășmaș).

cu debit și putere mare de eroziune).

În cadrul comunei se disting văi autohtone (cu obârșia în dealurile piemontane și caracter semipermanent sau intermitent) și văi alohtone (coborâte din spațiul montane, cu panta talvegului redusă,

Apele de suprafață au particularitățile chimice ale substratului și amprenta condițiilor climatice.

Apele de suprafață aparțin tipului bicarbonat - calcic (ionul bicarbonic este preponderent în apele râurilor, însoțind de obicei ionii de calciu și magneziu: 26-169mg/l), ionul de calciu: 10-140mg/l.

Valorile medii ale durtății totale din Valea Beliului și afluenților se mențin între 8-10 grade germane, iar concentrație ionilor de hidrogen exprimate prin valori pH oscilează între 6,6 - 7,9, ceea ce indică reacție neutră, spre ușor alcalină

Teuzul curge la sud și sud-vest de satul Vasile Goldiș, la mare distanță, fără a juca de-a lungul anilor, vreun rol în viața acestuia, decât cel mult de hotar cu teritoriul Ineului și altă dată cu al județului Arad. Relativ apropiată de Crișul Alb, Mocirla aparține totuși bazinului hidrografic al Crișului Negru ca urmare a traiectului nord-vestic pe care cele două văi marginale Sartiș și Teuz le urmează, îndepărtându-se de primul curs.

Lucările ample de desecare și regularizare a regimului torențial al văilor ce coboară din piemonturile Vestice ale Codrului au modificat substanțial situația hidrografică a teritoriului Mocirlei.

Un canal principal, Beliu-Cermei-Tăut, ce captează pe rând valea Beliului, Ierul, Sartiș și mai la nord, alte pâraie piemontane, curge în linie dreaptă pe direcția sud-est, nord-vest la circa 1 km de sat, străbătând teritoriul satului pe o lungime de circa 7 km.

Canalul, cu o secțiune la bază de 4 m și o adâncime de 4 - 5 m, are un debit maxim de 110 - 170 m³/s, debit de care s-a apropiat în luna iunie 1989. colectând apele din stânga sa, canalul aprotejază de inundații o suprafață de mii de hectare, permițând dezvoltarea unui eficient sistem de desecare în tot bazinul inferior al Teuzului și Sartișului.

Pe ambele maluri suprafețe întinse de fânețe au devenit arabile, la gurile de deversare în canal au apărut suprafețe înmlăștinate; prin mâna omului Valea s-a apropiat de sat iar această apropiere s-ar cuveni, poate a fi folosită nu numai pentru desecări ci și pentru irigații.

Situația geomorfologică caracterizată prin variația bruscă a grosimii structurilor de pietrișuri și nisipuri, la limita depozitelor pleistocene cu cele cuaternare, face ca adâncimea apei freatiche să varieze cu 10 - 15 m, pe o distanță mai redusă de 1 km. În vatra satului și la nord-est de sat apa fântânilor se scoate de la o adâncime de 21 - 25 m, pentru ca în imediata apropiere de aceasta, spre sud, ea să clipească la numai 3 - 4 m adâncime.

Caracterizare geotehnică

Din punct de vedere geologic, teritoriul comunei Beliu se situează în sectorul românesc al Depresiunii Panonice, în zona centrală a acesteia.

Poziția geografică, la zona de contact dintre regiunea piemontană și cea de câmpie se reflectă și în situația geologică a localității. Pe fondul unui substrat geologic sedimentar se succed, de la est la vest, roci cu vechimi diferite, mărturii ale înaintării treptate a uscatului în Marea Panonică. Depozitele neogene de argile marnoase, nisipuri și pietrișuri aparținând Pannonianului, cu largă dezvoltare în zona piemontană își au limitele vestice chiar în imediata apropiere de vatra satului, unde se mai mențin încă cu grosimi de 20 - 25 m. Spre vest și sud-vest se continuă cu depozitele cuaternare de tip deluvial, reprezentate prin pietrișuri și nisipuri cu o cuvertură de argilă roșietică având grosimi între 5 și 15 m și fiind raportate Pleistocenului Superior. Aceste depozite condiționează câmpia înaltă a Susagului. La sud și vest se întind depozite aluvionare recente de pietrișuri și nisipuri din luncile Teuzului și Crișului Alb, atribuite Holocenului Superior.

Evoluția acestei unități geologice, ca arie depresionară intramontană s-a produs în două etaje:

- etajul inferior, preneogen, ca urmare a consolidării în mai multe cicluri tecto - genetice și evoluției în regim subaerian
- etajul superior, rezultat Al acumulării sedimentelor neogene și cuaternare inițial în mediul marin, apoi salmastru, lacustru, dettaic - fluviatil.

Structura etajului inferior:

- fundamentul cristalin (3100 -1700 m)

- șisturi mezometamorfice, micașisturi cenușii vineții, granite, (cuarț, microclin, albit, muscovit). Structura etajului superior (două cicluri sedimentare miocen superior și pontian - cuaternar)
- roci sedimentare: gresii cenușii - maronii, cu intercalații conglomeratice și marnoase.
- complex mănos, depozite loessoide
- pătura de sol

Caracterizarea climei comunei Beliu

Climatul înregistrat în comuna Beliu este temperat-continental moderat, specific zonelor de interferență dintre Piemonturile Vestice și câmpie.

Definit în linii mari cu suficientă exactitate de punctul hidrologic Ineu și prin interpolare și de stația meteorologică Arad, climatul acesta se caracterizează prin temperaturi medii anuale de 10,5 grade C și o cantitate medie anuală de precipitații de 700 mm.

Studiile climatologice trasează izotermele și respectiv izochetele corespunzătoare acestor valori la vest de sat, teritoriul din partea de vest beneficiind statistic de o tendință de creștere a mediilor de temperatură și de scădere a precipitațiilor.

Diferențele microclimatice existente pe teritoriul satului, accentuate de prezența masivului forestier din est, sunt evidente, cu precădere în lunile de primăvară când zăpada întârzie în această parte ceva mai mult, iar aversele locale de la începutul verii înregistrează frecvențe mai mari.

Temperaturile medii lunare urmează un curs ascendent ajungând la valori maxime în lunile iulie, ca apoi să scadă într-un ritm mai lent până în ianuarie, când se înregistrează cea mai scăzută temperatură medie.

Temperaturile minime absolute se înregistrează frecvent în luna februarie, iar temperaturile maxime absolute la sfârșitul lunii iulie și începutul lunii august. Ultimele înghețuri survin, în mod obișnuit, până la jumătatea lunii aprilie și accidental chiar la începutul lunii mai, iar primele înghețuri se semnalează la începutul lui octombrie sau rar chiar mai devreme.

Precipitațiile au un regim neuniform cu o perioadă de minimă intensitate în lunile februarie și o perioadă cu căderi maxime în luna iunie. A doua jumătate a anului se caracterizează, în regiune, printr-o umiditate mai ridicată decât prima jumătate și astfel, chiar în condițiile unor creșteri a temperaturilor, nu se înregistrează o perioadă semnificativă de secetă.

Climatul prin toate caracteristicile sale de bază, apare la fel de favorabil pentru vegetația forestieră și prăticolă ca și pentru principalele culturi agricole.

Masele de aer, care în mișcarea lor transportă caracterele proceselor fizice ale locului de formare, pătrund prin intermediul centrilor barici care afectează continentul european (anticiclonul azoric, anticiclonul siberian, ciclonul islandez, ciclonii mediteraneeni) anticiclonul groendlandez, scandinav, nord african și ciclonul arab).

Folosind datele din buletinele meteorologice și urmărind direcțiile din care s-au deplasat masele de aer rezultă următoarea frecvență:

- mase de aer polar - maritime, cu caracter rece și umed - frecvența vara și sfârșitul primăverii
- mase de aer polar - continentale (reci și uscate iarna, calde și secetoase vara)
- mase de aer tropical maritime reci și uscate iarna și calde - secetoase vara.
- mase de aer arctic - maritime determină iarna o vreme moale și vara mare instabilitate
- mase de aer arctic - maritim determină vremea geroasă și umedă iarna, înghețurile târzii primăvara și timpurii toamna.
- aerul tropical - continental generează vara zile și nopți tropicale
- aerul arctic continental determină perioade cu geruri mari și uscate.

Advecția acestor mase de aer, creează diferite situații sinoptice care imprimă vremii un caracter variabil. Alternanța terenurilor cultivate cu cele acoperite de păduri, prezintă o suprafață eterogenă care influențează mai mult regimul de umiditate. Relieful, ca suprafață activă, influențează ușor elementele climatice prin diferențele de altitudine (mici), gradul de înclinare al versanților (mic și acesta).

Urmând mersul anual al temperaturilor se constată că decalajul impus de treptele de relief rămâne aproximativ același în toate anotimpurile, mai puțin iarna, când cețurile frecvente în vatra depresiunii creează inversiuni termice.

Configurația reliefului, "adăpost" în calea maselor de aer vestic și sud - vestic, face ca, prin efectul bioclimatic contrabalansat de caracterul umbro-termic cantitatea de precipitații să fie invers proporțională cu umiditatea aerului.

Intensitatea și direcțiile predominante ale vânturilor sunt influențate și ele de caracteristicile reliefului, în sensul că forma de culoare alungit est - vest face ca aceasta să fie direcția vânturilor dominante (circulația vestică mai activă în sezonul cald, circulația estică mai activă iarna).

Radiația solară, ca valoare totală (extrasă din harta radiației RSR 1979) este de 115 kcal/cmp/an, repartiția fiind diferențiată de înclinațiile versanților și direcțiile de înclinație. Temperatura aerului reflectă, și ea, condițiile topografice. Marcând o scădere treptată de la vest spre est și dinspre axa depresiunii spre rama montană.

Umiditatea aerului are o medie anuală de aproximativ 80%, cu diferențe date de diferențele mici de altitudine și vegetație (de câmpie sau pădure) precum și de temperatura aerului diferită de la lună la lună (valori mai mari în lunile de iarnă 88-90% și mai mici vara: 75%).

Stratul de zăpadă a avut grosimi foarte variabile de-a lungul anilor, cunoscut fiind faptul că grosimea maximă o poate avea în lunile de iarnă: decembrie, ianuarie, februarie.

Caracterizarea solurilor și subsolului

Învelișul de soluri reflectă în mod fidel interacțiunea factorilor pedogenetici, antropici și dispunerea în spațiu a teritoriului comunei Beliu.

Tipurile genetice de sol au evoluat pe un substrat litologic sedimentar reprezentat prin pietrișuri, nisipuri și argile, în condițiile unui climat cu regim termic și pluvial moderat.

Vegetația predominant forestieră, din zonă, a determinat dezvoltarea cu precădere a unor soluri brune de pădure influențate în evoluția lor de o activitate antropică îndelungată.

Terenurile sunt acoperite cu soluri brune luto-nisipoase, bine drenate ca urmare a pânzei freatice de adâncime. Aceste terenuri reprezintă cele mai vechi și productive suprafețe agricole ale satului, fertilizarea lor a fost obținută la un nivel ridicat printr-o rotație strictă cereale păioase - plante prășitoare și o administrare sistematică de gunoi de grajd. De-a lungul Ierului se întind soluri aluvionare în stadii diferite de maturizare, având dezvoltare mai amplă în zona de divagare din porțiunea La Corn unde sunt utilizate cu succes pentru culturi de cartofi, câneapă și grădinărit.

Solurile aparținând tot tipului brun de pădure au evaluat în condițiile unui drenaj defectuos manifestând pe alocuri, procese de lăcoviștire și gleizare, perpetuate printr-un exces de umiditate caracteristic perioadelor cu precipitații maxime.

Rețeaua de canale de desecare creează premisele coborârii pânzei freatice și eliminării excesului de umiditate printr-o drenare corespunzătoare pe mari suprafețe. Aceeași rețea face posibilă apariția sau extinderea, pe anumite porțiuni, a unor enclave de soluri salinizate ca aceea identificată la confluența Ierului cu canalul principal.

Pentru preîntâmpinarea salinizării unor suprafețe mai extinse și utilizarea optimă a resurselor funciare se cere o analiză atentă, detaliată și concretă a noii situații hidrologice a terenurilor, situație cu adânci implicații asupra echilibrelor tradiționale din cadrul ecosistemelor naturale și antropice.

Predominarea suprafețelor plane sau ușor înclinate din zonele piemontane și de terase, dar mai cu seamă prezența argilelor și luturilor argiloase ca material parental, cu drenaj slab au condiționat larga răspândire a:

- ❖ luvisolurilor albice pseudogleizate și pseudogleice
- ❖ conținut scăzut de humus și substanțe nutritive
- ❖ puțin favorabile practicării agriculturii
- ❖ solurile pseudogleice luvise

- ❖ conținut scăzut de humus fertilitate redusă, priorități hidrofizice de aerăție fizico-mecanice prea puțin favorabile culturilor agricole, folosite mai mult ca pășuni și fânețe
- ❖ lăcoviștile mlăștinoase
- ❖ bogate în humus, exces de umiditate, caracteristici fizice și hidrofizice nefavorabile culturilor agricole (eventual pășuni, fânețe)
- ❖ solurile aluviale
- ❖ se întâlnesc în lunci, în arealele ieșite de sub influența reversărilor sau inundate numai la intervale mari de timp
- ❖ conținut ridicat de humus și elemente nutritive, reacție neutră, slab alcalină, propice culturilor agricole

Fauna și vegetația

Fauna și vegetația ce formează ecosistemele actuale de pe teritoriul comunei sunt rezultatul unui îndelungat proces evolutiv, condiționat în decursul erelor geologice de frământările climatice, geomorfologice și desăvârșit prin acțiunea omului de dată mai recentă, dar cu implicații la fel de profunde.

Ele se constituie la interferența regiunii colinare cu cea de câmpie în drumul unor importante curenți de migrație postglaciară a elementelor biologice: unul de la sud spre nord în lungul Piemonturilor Vestice aducător de elemente termofile balcanice și submediteraneene și altul de la vest spre est, pe un front mai larg, cu penetrații adânci ale elementelor campestre, chiar stepice, în lungul văilor. Caracteristice pentru condițiile pedoclimatice ale regiunii, păduri întinse de gorun în amestec cu cer, stejar și carpen au acoperit, până nu de mult, aproape întregul teritoriu al comunei; ele mai coboară și azi până în apropierea satului Vasile Goldiș, făcând legătura spre est și nord-est cu masivul păduros al Piemonturilor și mai departe a zonei muntoase.

Spre vest și sud-vest, pădurea și-a restrâns treptat fruntariile până la actuala limită de la satul Vasile Goldiș-Mocirla, prin defrișări masive încheiate prin anii 1940 - 1946. Lemnul provenit din aceste păduri fie că a luat drumul Europei, fie că a devenit cherestea, fie că a fost transformat pe loc în mangal.

Pădurile actuale ale comunei sunt rezultatul, mai ales al regenerărilor completate pe alocuri cu plantări de gorun și cer, dar reprezentând încă resturile celei mai autentice formațiuni biologice din zonă.

În lungul pâraielor, acolo unde starea de umiditate se prelungește și în lunile de vară, pe solul în curs de gleizare a acestor locuri, pădurea este edificată îndeosebi de gorun și de carpen alături de care alți arbori precum cerul, jugastrul, sorbul, cireșul sau teiul participă în stare diseminată.

Pădurea aceasta, corespunzătoare prin stațiune, compoziție și structură asociației: pădure de gorun de carpen, favorizează coborârea până la altitudini joase a numeroase elemente caracteristice etajului făgetelor și tot ele păstrează la adăpost de excese climatice specii de origine atlantic-mediteraneană.

Pe versanții domoli ai Gurețelor ca și pe terasele drenate dintre pâraie, pădurea mai ales din gorun și cer, pe alocuri în amestec cu gârniță, reprezintă tipul caracteristic pentru vegetația forestieră din regiune.

Stratul arborescent se realizează dintr-un amestec variat al primelor două specii, între care apare mai frecvent jugastrul, gârnița, glădișul, părul pădureț; în cel arbustiv în care crește și carpenul, predomină mai ales păducelul, gorunul și porumbarul. Pădurea are un aspect luminos, poienită pe alocuri, ceea ce favorizează dezvoltarea unui covor ierbos bogat, de o rară frumusețe la începutul verii.

Mediul forestier adăpostește un număr apreciabil de specii de animale începând de la mamifere mari și păsări până la puzderia de nerertebrate ce asigură prin activitatea lor laborioase reîntoarcere elementelor chimice în lumea minerală. Turme de căprioare, cerbi și mistreți populează pădurea, ieșind primăvara și toamna până departe în semănături.

Desigurile compacte de carpen sunt deopotrivă ascunzișuri pentru ierbivore ca și pentru animale carnivore dintre care lupul, vulpea, mârța sălbatică, sunt cele mai comune. Primele două specii dau și ele târcoale iarna pe la marginea satului de unde mai dijmuesc câte un miel, un mânz sau câte o pasăre de curte. Viezurele, deși prezent în pădure spre Pârâul cel Mare, este greu de întâlnit datorită vieții sale active nocturne.

Păsările, mai mobile, realizează un spațiu de hrănire mult mai larg și adesea chiar locul de cuibărit din pădure poate fi înlocuit cu tufișurile din lungul văilor, din pajiștile naturale, ori din livezile satului. Notăm dintre cele mai comune: cucul, ciocănitoarea, cinteza, codobatura, pupăza, privighetoarea, grangurul, gaița, pițigoii, dumbrăveanca, mierla, buha, huhurezul, și altele.

Stratul ierbos ce străbate covorul de frunze moarte din anii precedenți este adesea brusc agitat de săritura surprinzător de lungă a unei broaște roșii de pădure, de panica unui gușter, a vreunui șarpe de sticlă sau șarpe de apă.

Lumea nevertebratelor, fascinantă și imensă, se înfățișează nestingherită observatorului de la ultimele ramuri din vârful arborilor până la țesătura de rădăcini a acestora. Dintre acestea, insectele sunt cele mai cunoscute: cărăbușul de mai, răgaciul, răgaciul de corn, ileana, furnica roșie, viespea de gale.

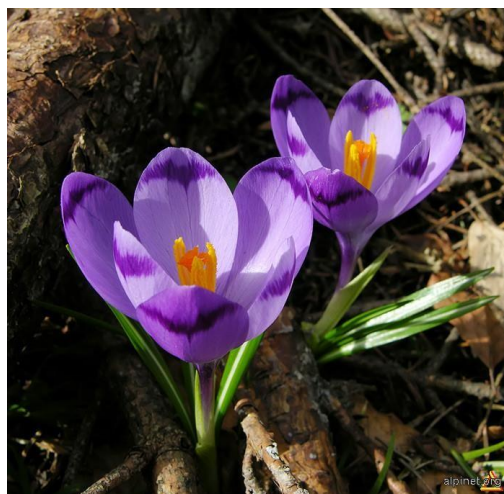
Pe gorun și cer își desfășoară viața numeroase consumatoare de frunze: omida păroasă a stejarului (ce a provocat invazii masive în anii 1960-1962), inelarul, molia verde a stejarului, croitorul.

Monumente ale naturii

Pe teritoriul administrativ al comunei Beliu nu există monumente ale naturii sau arii naturale protejate declarate, cu toate acestea, putem vorbi de habitate valoroase și asociații vegetale de interes local.

Astfel, întâlnim frecvent, în flora și fauna spontană elemente și specii ocrotite, prevăzute în anexa nr. 10 din Hotărârea Comisiei Administrative de pe lângă Prefectura Jud. Arad:

-lăcrămioara, narcisa, brândușa de primăvară, brândușa de toamnă, brândușa

galbenă, lăleaua peștiță

- șorecarul comun, corbul, râsul, buha mare, cucuveaua comună, striga, ciufiil de pădure, barză albă, ursul, veverița, ariciul, vidra.

Plantele de mai sus enumerate sunt protejate, recoltarea lor fiind interzis

Animalele mai sus menționate sunt rare, fiind protejate în vederea perpetuării speciei, fiind interzisă vânarea, capturarea sau modificarea habitatelor specifice.

Monumente istorice și de arhitectură, rezervații de arhitectură sau arheologice nu întâlnim pe teritoriul administrativ al comunei Beliu.

Pe raza comunei a existat o cetate de pământ numită Beland, stăpânită de Menumorut cel Înțelept și care, în anul 1541 a fost ocupată de turci, iar în perioada 1599-1601 a fost stăpânită de Mihai Viteazul. În 1711 cetatea a fost asediată de austrieci, în prezent fiind vizibile doar urme ale acestei cetăți.

Ca zonă protejată din acest punct de vedere, avem situl istoric "Cetatea Beliolui", care, în prezent, nedelimitată clar ca areal, localizată pe teren arabil în partea sud - vestică a localității Beliu, în partea stângă a drumului de legătură Bocsig - Beliu, se prezintă sub forma unei movile.

Fiind teren arabil, proprietate particulară, nedelimitată și nelocalizată concret, cetatea Beliolui acoperită de val de pământ, va rămâne în continuare în aceeași situație, până la efectuarea unor săpături arheologice. Din păcate, cultivarea pământului, chiar dacă nu afectează unele posibile urme ale vechii cetăți, în mod sigur a afectat și va afecta în continuare șanțul de apărare a cetății.

Cap. III: Analiza de mediu în Comuna Beliu

Analiza surselor de poluare

Sursele de poluare a mediului, ca număr și dimensiune și grad de pericol major pentru populație, vegetație și animale, sunt în strânsă dependență de activitatea economică la nivelul teritoriului administrativ, care, după cum știm, este slab reprezentată, fiind preponderente activitățile agricole. Activitățile cu impact

negativ asupra mediului (industrie, servicii) sunt amplasate în comuna Beliu, satele aparținătoare nu prezintă surse de poluare majoră.

S-a făcut următoarea identificare:

- surse fixe de poluare:
 - punctele de prelucrare a lemnului și atelierele de tâmplărie, care prin generarea deșeurilor de rumeguș, nedepozitate corespunzător pot polua solul (prin scurgeri de tananți) apa și aerul. Din fericire acestea sunt amplasate la distanțe mari față de apele curgătoare și zonele de locuit.
 - instalațiile de distilat alcool (cazanele de țuică) determină degradări ale factorului de mediu (sol și apă) prin evacuarea de borhot și apă caldă de la instalația de răcire.
 - exploatarea argilei industriale în cariera autorizată la Bochia este o posibilă sursă de poluare; în prezent activitatea este întreruptă, se pare, din cauza calității necorespunzătoare a argilei existente.
 - unitățile de alimentație publică (baruri, magazine mixte) generează mari cantități de deșeuri (ambalaje), care, deși sunt reciclabile în mare majoritate, necolectându-se separat, încarcă suplimentar deponiile de deșeuri menajere.
 - gospodăriile populației nu prezintă o sursă importantă de poluare, mare parte din deșeurile menajere se reciclează; ambalajele necolectându-se centralizat nu pot fi sortate și reciclate, ele fiind principala sursă de poluare (sticlă, metale, hârtie, materiale plastice): sistemele de încălzire (sobe, microcentrale) evacuează noxe în aer în urma arderii combustibililor.
 - surse de poluare mobile:

căile de circulație rutieră, cu precădere drumurile județene DJ 793 - Sinteia Mare (DN79A) - Sepreuși - Cermei - Avram Iancu - Lunca Teuz - Beliu - Seliște - Cărând - Prunișori - Sebiș - Buteni - Chișindia , respectiv

DJ 793A-Beliu (DJ 793) - Tăgădău - Comănești - Hășmaș - Groșeni - Archiș - Nermiș - Cărând (DJ 793) și DJ 793B - Beliu (DJ 793) - Archiș (DJ 793A), care prin traficul auto mai intens poluează zonele adiacente o dată

cu generarea noxelor emise în atmosferă (tolueni, xileni, compuși organici volatili, oxizi de azot, oxizi de sulf, metan, monoxid de carbon,

Analiza calității factorilor de mediu

❖ Calitatea aerului

- Emisiile de noxe la nivelul localității nu depășesc limitele maxim admise la nici un indicator. Depășirile nivelelor admisibile de noxe pot apărea punctiform (ca localizare și durată) în urma arderii vegetației ierboase, a tufișurilor, a foioaselor sau a deșeurilor menajere.

❖ Calitatea apelor

- Apele de suprafață se încadrează în clasa I de calitate (datorită inexistenței surselor majore de apă uzate).
- Apele subterane, de asemenea, sunt de bună calitate, nu sunt afectate de utilizarea excesivă a îngrășămintelor chimice și organice care pot genera creșterea nivelului de nitriți sau nitrați din ape.

❖ Calitatea solului

- Învelișul de soluri al comunei Beliu prezintă degradări generate de caracteristicile pedogenetice și de factorul antropic. Pe areale extinse solurile sunt afectate de procese de pseudogleizare, exces de umiditate stagnant și eroziuni de suprafață.
- Executarea lucrărilor agricole la nivele de umiditate ridicată (peste capacitatea de câmp) au generat fenomene de tasare și compactare secundară a solului.

Cap. IV: Mediu social și cultural în comuna Beliu

Analiza demografică a comunei

Deși prima atestare documentară a localității Beliu datează din anul 1332, date demografice nu au putut fi colectate. Totuși din surse locale avem câteva date referitoare la satul Mocirla astăzi Vasile Goldiș.

Cu toate frământările politice și influențele etnice ale altor popoare care au administrat temporar această zonă, putem spune că Mocirla a fost din totdeauna un sat românesc. Primul locuitor al satului menționat cu numele a fost Toma Stan.

Ceilalți locuitori apar mult mai târziu în calitate de capi de familie înscrși în registrele de dări. În anul 1552 se emite de către oficialitățile austriece documentul cunoscut sub numele „Liber Regius” pe baza căruia se poate calcula numărul locuitorilor la acea dată. Se spune în acest document că satul Mocirla avea 14 „porți”. Or la vremea respectivă „poarta” avea două gospodării, iar o gospodărie circa cinci membri.

Așadar, numărul locuitorilor satului Mocirla la 1552 era de cca. 140. Urmează apoi o lungă perioadă de timp, aproape un secol, în care nu se știe nimic despre locuitorii satului.

La mijlocul veacului al XVII-lea documentele vorbesc despre pustiirea multor sate printre care și Mocirla din cauza invaziilor prădalnice și repetate ale oștilor turcești cantonate în cetatea de la Ineu.

Desigur, acestea au fost cauzele care au determinat un mare număr de oameni să se refugieze în locurile mai ferite de invazii, în satele de la poalele Munților Codru-Moma.

Îndată după înlăturarea stăpânirii otomane în părțile de sud ale Bihorului și de răsărit ale Aradului (1692), mulți din cei fugiți s-au reîntors la vetrele și pământurile lor. Au venit apoi, în primele decenii ale veacului al XVIII-lea și alții, mai ales locuitori din satele bazinului superior al Crișului Negru.

Conform acestor date, se constată o scădere a numărului total al populației față de anii precedenți, o scădere a numărului de copii sub 4 ani, o scădere a numărului de copii între 5-9 ani, o scădere a numărului de copii 10-14 ani, scădere a populației la grupa de vârstă 15-59 ani (adică populația activă) și o creștere a populației la grupea de vârstă 60 ani și peste (adică populația inactivă).

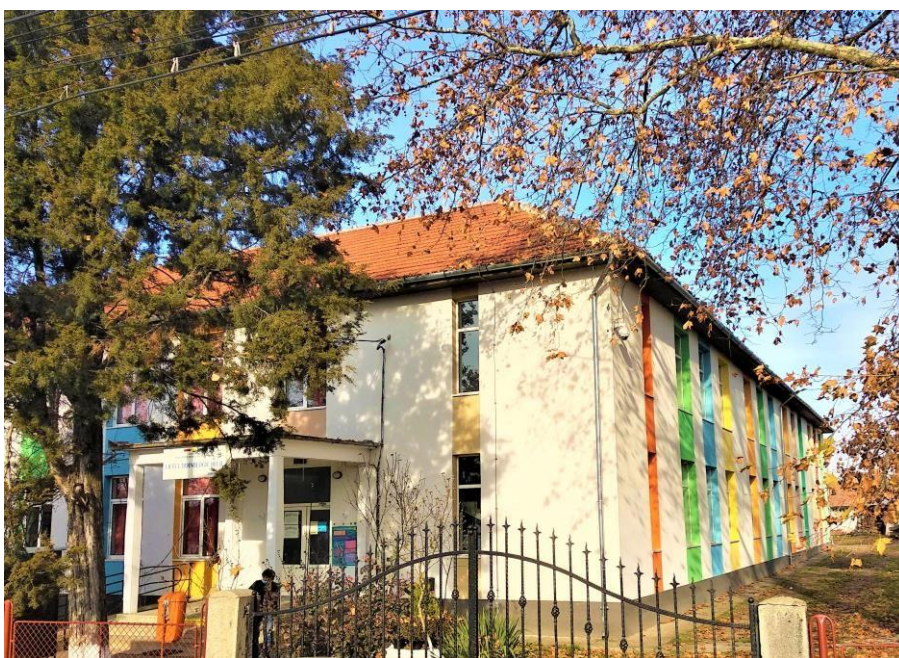
În ceea ce privește sporul natural, acesta este negativ, și ni creștere (negativă) față de anii precedenți.

Din aceste date putem concluziona; rata natalității este mult mai scăzută decât cea a mortalității, numărul populației tinere este în scădere și, deși speranța

de viață a crescut o dată de creșterea numărul populației la categoria de vârstă 60 și peste, aceasta reprezentând populația inactivă, fenomenul este îngrijorător datorită faptului că populația activă este în scădere.

Este lesne de observat că numărul locurilor de muncă este insuficient raportat la totalul populației active, că populația este îmbătrânită, că populația tânără și activă este în scădere; măsurile ce se impun a fi luate în legătură cu crearea de noi locuri de muncă sunt posibile o dată cu relansarea economică, cu atragerea de investiții care să facă posibilă aceasta, și, totodată repopularea satelor.

Cadru educațional și cultural din Beliu

Din punct de vedere al ofertei educaționale, în comuna Beliu funcționează trei grădinițe și patru școli generale.

Tot în această comună mai funcționează și LICEUL TEHNOLOGIC BELIU

Tot în anul 2008 s-a finalizat construirea unei grădinițe ultra-moderne, cu program normal, în localitatea Beliu. La grădinița frecventează peste 100 copii.

Grădinița cu program normal Beliu

Pentru divertismentul și petrecerea timpului liber într-un mod cât mai plăcut pentru copii și părinți, s-au reamanajat vechile spații destinate, iar lângă Biserica Ortodoxă din Beliu este amenajat un loc de joacă pentru copii, dotat cu mobilier având un design atractiv și modern.

Locuri de joacă amenajate pentru copii, în Beliu

De asemenea, au fost amenajate și alte locuri de joacă din celelalte localități.

Localitatea Vasile Goldiș beneficiază de un spațiu de joacă pentru copii, dotat cu mobilier modern, care este amplasat în incinta Școlii din localitate.

Cultura are o veche tradiție, în localitatea Beliu au ființat școli confesionale, de scribi și cântăreți, de scribi - cântăreți și pictori iconari încă din secolele XVI.

La sfârșitul secolului XIX în Beliu existau: o școală ortodoxă Română, o școală Greco - Catolică Română, o școală Romano – Catolică, o școală Evreiască, o școală de stat pentru fete și una pentru băieți, o școală secundară Gimnaziu - Liceu, o școală pentru mecanizatori agricoli, o școală profesională pentru sticlari, o școală profesională pentru ucenici tâmplari, și chiar o grădiniță pentru copii (în anul 1917 un procent de 75% din populație știa să scrie și să citească).

Parohia din Mocirla a luat ființă în anul 1815 ceea ce înseamnă, potrivit spiritului epocii (când preotul era și dascăl), că atunci a luat naștere și școala. Teodor Goldiș a fost preot la Mocirla până în anul 1870 când i-a luat locul, și ca dascăl, Petru Goldiș.

În registrul de stare civilă păstrat la Arhivele Statului, filiala Oradea, se fac referiri la acest dascăl, că era căsătorit cu Floarea Goldiș. Dascălul Petru Goldiș moare la 6 ianuarie 1888 în vârstă de numai 31 de ani.

Dintre totți învățătorii satului Mocirla, cea mai reprezentativă figură este cu siguranță Gheorghe Huțiu care în primii ani de după Marea Unire a desfășurat o uriașă muncă de instruire și educare nu numai a tineretului școlar, ci a tuturor locuitorilor satului.

Înzestrat cu o energie și entuziasm nemaîntâlnit, a organizat pe noi temelii școala satului impunând obligativitatea frecvenței pentru toți copii până la vârsta de 18 ani, a organizat iarna cursuri de alfabetizare pentru sătenii în vârstă, neștiutori de carte, a organizat primele serbări ale tineretului, făcând din ele o fericită formă de educație patriotică, a îndrumat spre alte școli și spre meserii un mare număr de copii din sat.

Acest om de suflet îi datorează mocirlanii mare parte din respectul și setea lor de cultură. Dascălii care au urmat lui Gheorghe Huțiu au continuat opera începută, dezvoltând școala și organizând în paralel o intensă viață culturală. Școala a funcționat cu ciclul doi, bine încadrat cu profesori, până în anul 1976, când acesta s-a redus din lipsă de elevi. Dorința dintotdeauna a cetățenilor și dezideratul vechilor societăți culturale de a construi un cămin cultural au fost îndeplinite în anul 1972 când s-a inaugurat spațiosul edificiu formând împreună cu școala și grădinița un ansamblu instructiv-educational unitar.

Cămin Cultural sat Vasile Goldiș

Vasile Goldiș - fiu al satului

Vasile Goldiș a fost un om politic care a slujit cu credință idealurile de libertate și unitate națională a românilor. Vasile Goldiș se numără printre inspiratorii și organizatorii mărețului act al Unirii din 1918, cu tot se a însemnat el pentru făurirea satului unitar român, printre gânditorii progresiști ai vremii care au promovat ideile generoase ale emancipării maselor populare și ale înțelegerii între toate popoarele lumii.

Vasile Goldiș s-a născut la 12 noiembrie 1872 în casa bunicului său Teodor Goldiș, în satul Mocirla, din părinții Isaia și Floarea. Familia tatălui își are origine pe meleagurile bihorene în localitatea Chișcău de lângă Băița - Bihor unde până astăzi Goldișeștii formează o bună parte din populația ocupată cu băieșitul la minele de aur din Munții Apuseni.

Pe la 1740, Teodor Goldiș, unul dintre strămoșii viitorului cărturar și om politic, se mută la Mocirla unde familia este constant menționată în perioada ulterioară.

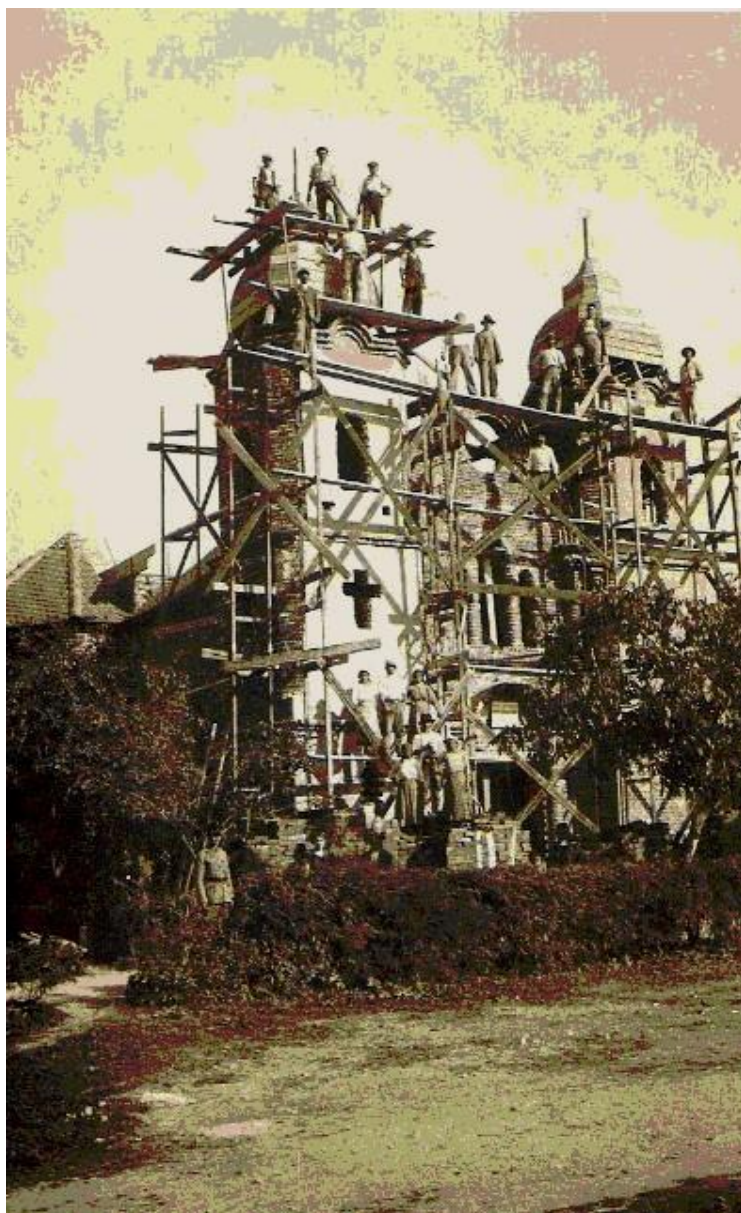
Teodor, bunicul lui Vasile Goldiș este preot în acest sat.

Cei doi copii ai săi Isaia și Petru îmbrățișează și ei cariera tatălui lor, preoți primul în Mocirla, Seleuș, și Cermei, cel de al doilea în satul natal. Mama lui Vasile Goldiș este fiica preotului Ioan Cornea din Răpsig - Arad ce se trage dintr-o veche familie de români din ținutul Făgărașului.

La sfarsitul secolului al XVIII-lea în satul Beliu, exista o biserca de lemn dupa cum reiese dintr-o insemnare facuta in 1699 pe un exemplar al Cazaniei lui Varlaam. Aceasta poate fi biserica de dimensiuni reduse si acoperita cu paie mentionata in raportul lui Meletie Kovacs din 1750.

La 20 aprilie 1781 s-a primit aprobarea guvernului pentru ridicarea unei noi

biserici, cu conditia sa nu coste mai mult de 200 fl., cat era devizul.

Cu timpul biserica de lemn a fost inlocuita cu alta din piatra care avea un turn din lemn.

In 1884 a fost refacut intreg turnul din caramida. In deceniul al IV-lea al secolului XX a fost inlocuita cu actuala biserica cu hramul "Sfantul Nicolaie".

Biserica din Beliu cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae” a fost construită prin anii 1932-1934 de către protopresbiterul Constantin Mihulin al tractului Beliu.

Construirea are loc pe cheltuiala credincioșilor din Beliu, dar și prin finanțarea

celorlalte parohii care făceau parte din tract, iar o parte din cheltuială era acoperită din fondul Episcopiei Oradiei.

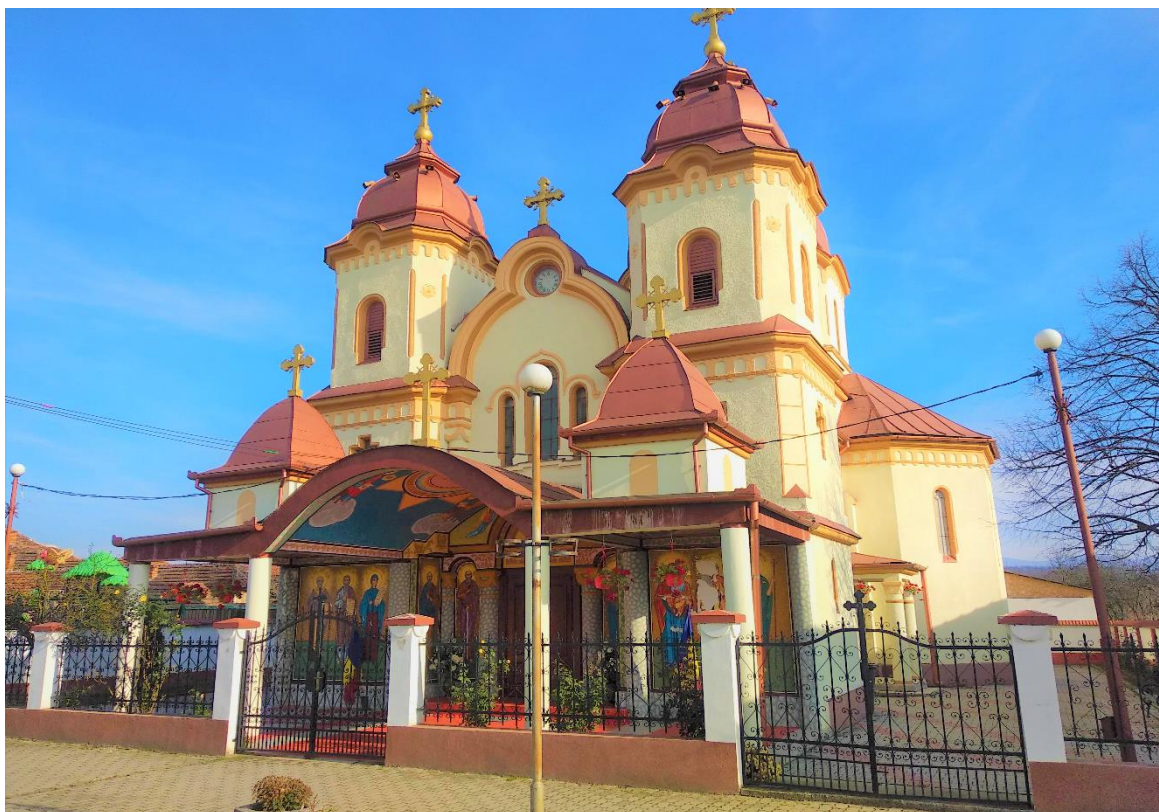
Lăcașul de închinare este finalizat, în ceea ce constă partea constructivă, prin anii 1937. De data aceasta păstor de suflete era părintele protopop Constantin Mureșan.

Acesta s-a îngrijit și de târnosirea bisericii. Biserica e sfințită în 14 noiembrie 1937, sub domnia regelui Carol al II-lea al României și păstoria P.S. dr. Nicolae Popovici, Episcopul Oradiei.

Strategia de Dezvoltare a Comunei BELIU, Județul Arad 2021 - 2027

După noua organizare teritorială, parohia Beliu trece la Protopopiatul Ineu, Episcopia Aradului, Ienopolei și Hălmagiului.

Printre ultimii preoți care au slujit în această biserică se pot enumera: Leucuța Emil, Frențiu Vasile, Mandache Constantin, Surău Mihai (Bătrânul), Miron Iercan, Petrișor Gheorghe, Huțiu Ioan. În prezent slujește Preot MORAR IOAN.

Biserica ortodoxă din Beliu

În ultimii ani s-au făcut mai multe lucrări în parohie. În anul 2006 -a ridicat și s-a sfințit Monumentul eroilor din fața bisericii iar apoi s-a continuat cu renovări capitale la biserică, respectiv Casa Parohială care a fost renovată în întregime.

Biserica Greco Catolica "Nasterea Sfântului Ioan Botezătorul" Beliu

Marea Unire de la 1918 nu era posibilă fără elita greco-catolică, principala forță care decidea Unirea Transilvaniei cu vechiul regat al României. Marea Unire a fost numită de episcopul greco-catolic Demetriu Radu ca „ziua învierii neamului românesc”.

Printre mulțimea de făuritori și promotori ai Unirii și fii ai Bisericii Greco-Catolice îi amintim pe:

Iuliu Hossu - parintele sufletesc al celor 600.000 de mii de credincioși ai Diecezei sale „din încredințarea „Marelui Sfat al Națiunii” va citi Marii Adunări „DECLARATIA UNIRII”.

Membrii Consiliul Dirigent al Transilvaniei, Banatului și ținuturilor românești din Ungaria.

Începând cu vicepreședintele acestui organism, Ștefan Cicio-Pop și continuând cu cei doi viitori prim-miniștri ai României Mari, Alexandru Vaida-Voevod, ce făcea parte din familia extinsă a episcopului Ioan Bob.

Iuliu Maniu, adevăratul lider politic al românilor ardeleni, greco-catolic. S-a născut la 8 ianuarie 1873 în localitatea Șimleu Silvaniei, pe atunci în comitatul Sălaj (în județul Sălaj de astăzi), fiu al lui Ioan și Clara Maniu. Tatăl său, Ioan Maniu (1833-1895), a crescut în casa unchiului, Simion Bărnăuțiu, urmând studiile juridice la Pesta și Viena.

În 1865 Ioan Maniu s-a căsătorit cu Clara Maniu, născută Coroianu (fiica vicarului greco-catolic al Silvaniei, Demetriu Coroianu), cu care a avut 9 copii: Scipio (decedat în anii studenției), Cassiu (1867-1943), Elena (1869-1935), Ionel (decedat în adolescență), Iuliu (1873-1953), Cornelia (1876-1956), Sabina (1883-1905), Emilia (decedată la 2 ani) și Iuliana (decedată de mică)

Biserica Catolică Beliu

Biserica Romano-Catolică din Beliu, sub patronajul Sfintei Elisabeta a fost construită între anii 1332-1333, fiind renovată succesiv în anii 1744, 1811 (când s-a ridicat și turla) și 1856.

Dispune de scări de lemn, remarcabile fiind o sculptură a Fecioarei Maria, din marmură de Carrara și o pictură din perioada Renașterii.

La sfârșitul secolului al XVII-lea în Beliu exista o biserică de lemn amintită într-o însemnare făcută în 1699 pe filele unui exemplar al Cazaniei lui Varlam (Iași, 1643).

Devenind neîncăpătoare, guvernul imperial aprobă, la 20 aprilie 1781, construirea uneia tot din lemn, cu hramul „Înălțarea Domnului”. Cu timpul biserica de lemn fost înlocuită cu alta de piatră. În deceniul al patrulea al secolului XX a fost înlocuită cu actuala biserică, cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae”.

În anul 1531, din inițiativa contelui de Brandenburg, ia ființă la Beliu o biserică protestantă, lucru ce reiese din scrisoarea contelui adresată lui Martin Luther.

Din cauza prigoanei catolice, biserica reformată a fost dărâmată și locul ei arat, iar populația din jurul Beliului, aproximativ 40.000 de oameni, în ciuda refuzului categoric, a fost trecută pe listele celor convertiți la catolicism, preoții catolici pretinzându-le tuturor zeciuială.

Pe lângă aceste biserici (Ortodoxă, Romano-Catolică, Greco-Catolică) mai există și alte biserici ale altor confesiuni religioase.

Sinagoga Evreiasca care a dăinuit până în 1956 când a fost demolată și vândută de către Uniunea Evreiască.

De menționat faptul că rabinul din Beliu respectiv Parohia Evreiască înregistrează nașterile copiilor evrei din toată zona, inclusiv din Belfir (Bihor).

Astăzi există și biserici ale mai multor culte: Adventiștii, Penticostalii, Baptiștii.

Biserica Baptistă din Beliu are o istorie de peste 130 ani, fiind o Biserică

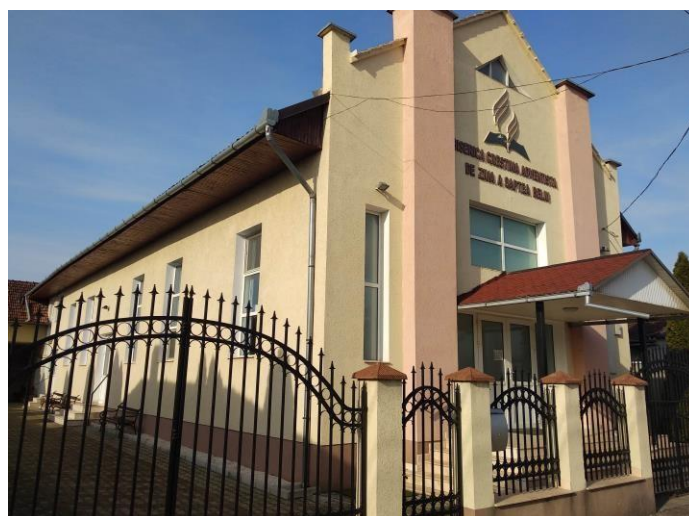
care a funcționat continuu de-a lungul acestei perioade. În anul 1974 clădirea Bisericii a fost demolată și rezidită, iar după Revoluția din Decembrie 1989 a fost extinsă.

În perioada de slujire a pastorilor Gheorghe Țeț și Gheorghe Moțoc, biserica a avut parte de o creștere numerică, care a fost consolidată prin slujirea pastorilor Ioan Balog, Ioan Dagău și Pavel Gag. Deși de-a lungul vremii biserica a avut cor, fanfară și orchestră, în prezent slujirea muzicală este făcută de grupul de laudă și

corul mixt, existând premise pentru reactivarea fanfarei. La momentul actual numărul membrilor este de peste 100, iar numărul aparținătorilor este de 40.

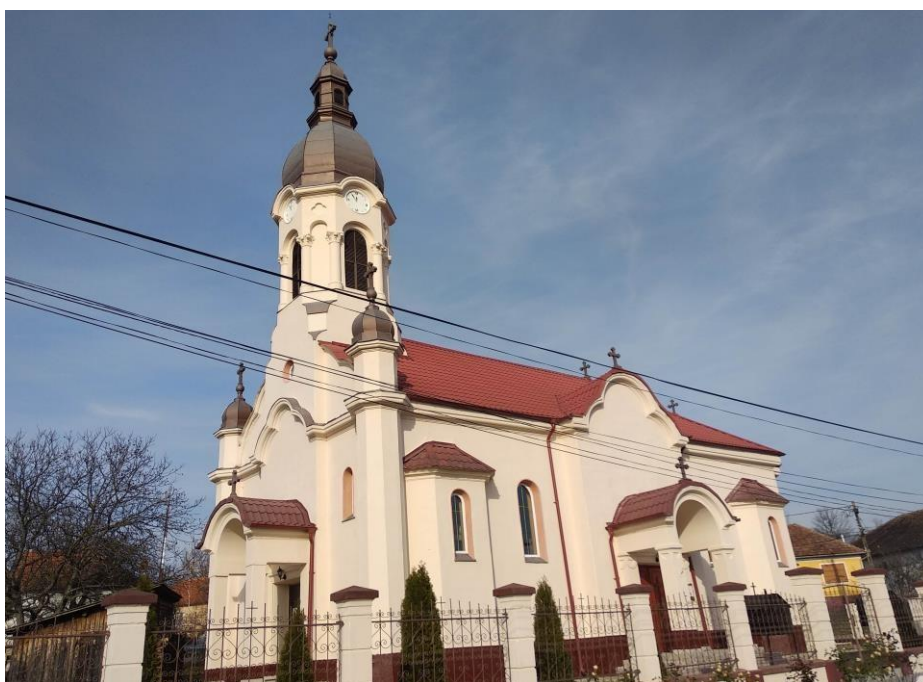

Biserica Penticostală Beliu

Biserica Adventistă de ziua a saptea Beliu

Deși nu au o biserică propriu-zisă în localitatea Beliu există și organizația Martorii lui Iehova. În satul Tăgădău pe strada principală care se întinde de-a lungul

șoselei, se înalță două frumoase și impunătoare biserici, una ortodoxă iar alta a cultului baptist mult dezvoltat în zonă. În anul 1750 satul Tăgădău nu

avea biserică, iar după cinci ani, în 1755, episcopul Sinesie Jivanovici hirotonea pe preotul Ioan, în vârstă de 30 de ani, pentru parohia Tăgădău.

În anul 1750 este construită o biserică de lemn, acoperită cu șindrilă, cu hramul "Înălțarea Domnului", amplasată pe Dâmbul bisericii în vatra veche a satului.

Datorită stării de degradare în care se afla, în 1782, în baza edictului de toleranță, parohia primește dreptul de a-și repara biserica, dar, cu ordinul către comitatul Bihor, să vegheze ca nu cumva cu aprobarea de renovare să fie construită o nouă biserică. Biserica, pe care o vizitează Coriolan Petranu, avea la proscomidier însemnat anul 1809.

În anul 1923 biserica este demolată, iar materialul vândut unui antreprenor din Ineu. Cu această ocazie s-a pierdut și textul inscripției de pe o grindă a bisericii. În locul ei, în același an este edificată o altă biserică de lemn, dar, datorită faptului că lemnul a fost verde, locașul de cult a fost demolat în 1938 și înlocuit cu actuala biserică de cărămidă care are hramul

"Sf. Ioan Botezatorul".

Biserica Baptistă Tăgădău

La Secaci există o biserică din lemn, care reprezintă o soluție originală a arhitecturii populare românești.

Biserica datează din jurul anului 1725 și este construită din gorun rezistent, pe o talpa de piatră netencuită.

Nava și altarul sunt prevăzute în exterior cu o tindă mai largă susținută de stalpi asemanători caselor țărănești. În interior biserică este boltită, aceasta fiind executată tot din lemn.

Faptul că în 1747 enoriașii se plâng că biserică este dărăpănată, ne determină să afirmăm că putea fi construită în secolul al XVII-lea. Acum ei doreau să-și construiască o biserică nouă. Așa se face că în 1756 "satul a construit biserică". Hramul bisericii a fost "Cuvioasa Paraschiva".

La începutul secolului al XIX-lea este construită o nouă biserică de lemn cu hramul "Adormirea Maicii Domnului" demolată după 1990 și înlocuită cu actuala de zid. Retine atenția și frumoasa colecție de icoane pictate pe sticlă, exprimând valențele artistice ale zugravilor populari.

Satul Bochia, aparținător de comuna Beliu este așezat la poalele munților Codru Moma, pe valea paraului Mides între localitățile Secaci și Benesti. Până în primii ani ai celei de-a doua jumătăți a secolului al XVIII-lea, satul în mod cert nu a avut

biserică. Înainte de anul 1784 este construită o biserică din lemn în care, în acel moment funcționa preotul Zaharia, menționat în documentele referitoare la mișcările sociale din jurul Beliului. Biserica are hramul "Bunavestire" și în 1923 a fost înlocuită cu alta tot de lemn cu hramul "Sfintii Arhangheli".

În **localitatea Benești** credinciosii ortodocsi își construiesc un locas de cult numai în anul 1828, așa cum este menționat într-o însemnare făcută de preotul Petru Marchis pe un manuscris al Chiriadromionului de la Balgrad copiat de Popa

Vasile din Bradet în anul 1725, un exemplar care a circulat în zona Beliiului.

Iată textul însemnării:
"Pentru vecinica pomenire, am scris în Benești, Petru Marchis, paroh în Benești, cetind întru această carte, mai înati când s-au sfintit biserica satului".

În ultimul timp aici s-a dezvoltat o puternică comunitate neoprotestantă baptistă.

În 1963, în Beliu, a luat ființă un muzeu local în componenta căruia sunt peste 10.000 de exponate, care funcționează și în prezent. A fost fondat în 1963 de către profesorul de istorie Emil Lazureanu și Zopota Moise - fost secretar al comunei Beliu (1956-1993)

Este unul din cele mai interesante obiective turistice din comună. Sala de expunere dispune de o bogată colecție de obiecte împărțite în secțiuni: geologie, arheologie, ceramică, etnografie, numismatică și manufactură de sticlă.

Dintre toate aceste secțiuni, se remarcă în special cele de arheologie și manufactură de sticlă, care valorifică cel mai bine materialele specifice locale colectate din comună și împrejurimi.

În muzeul comunei sunt pastrate expunate ca dovezi arheologice, mai cu seama, rasnite dacice si ceramica Tisa Noua, gasite în dealul Floroi, din apropierea satului Bochia, comuna Beliu.

În prezent, sunt funcționale toate cele 6 Cămine Culturale din comună, fiind renovate și modernizate.

Cămin cultural Beliu

În domeniul **activităților sportive** a existat o tradiție prin existența unei asociații sportive, „Dacia” Beliu, în cadrul căreia activa o echipă de fotbal.

N. Pantea în duel cu celebrul Beckenbauer

Cel mai valoros produs fotbalistic este fostul internațional, Nicolae Pantea, o extremă dreapta clasică, posesor al unui dribling fin și centrări precise. A evoluat la UTA (1964-1966) și la Steaua București (1966-1975, are un titlu național și cupe ale României). A strâns 249 de jocuri în prima ligă și 30 goluri marcate, 35 de jocuri în Cupa României și 7 goluri marcate.

A evoluat pentru echipa națională și echipa olimpică a României. A fost antrenor și secretar general adjunct al Federației Române de Fotbal în anii 1990-2000.

În prezent, activează **Clubul Sportiv Beliu**, aflat în subordinea Consiliului Local. În cadrul clubului activează o echipă de fotbal seniori înscrisă în campionatul Județean Arad și promovează copii și juniorii talentați în cadrul clubului de fotbal. Echipa dispune de o bază sportivă care deține un teren de fotbal, vestiare, anexe.

Echipa de fotbal la finalul sezonului 2021-2022

Pe lângă baza sportivă care deservește CS Beliu, în comună funcționează o Sală de Sport modernă în care se promovează activ sportul de masă pentru tineri.

Preocuparea către promovarea activităților sportive în rândul tinerilor a condus la inițiativa înființării în cadrul CS Beliu, a unei secții de **handbal feminin** care este înscrisă la nivelul Campionatului Județean.

Datini și obiceiuri tradiționale

Codrenii din împrejurimile Beliiului "au pretuit munca barbatilor, care au smuls pamantului aurul graului precum si munca femeilor, care au tesut si ales in razboaie de tesut, minunatele felegi ("stergari alese"), masarite etc., punand in aceste minunate capodopere ceva din sufletul poporului nostru".

Din dragoste pentru munca si din dorinta de a se bucura de roadele muncii lor, s-a nascut o frumoasa datina romaneasca: **"Praznicul de pita noua."**

Aceasta sarbatoare a avut loc la Beliu, din vremuri stravechi, in cea mai apropiata duminica de "Sfanta Marie Mare", adica la 15 august. In anul 1913 s-a intrerupt, deoarece in primul razboi mondial au pierit 5 generatii de feciori, nemaiastrand cine sa duca mai departe aceasta traditie.

Prin munca si dragostea pentru pastrarea traditiei locale a regretatului si distinsului profesor de istorie Emil Lazureanu, in anul 1974 aceasta sarbatoare a reinviat.

"Adaptarea scenica" a praznicului se prezintă astfel: Feciorii, calarind pe cai, asepteaptă oaspetii in centrul comunei, apoi îi conduc in Padurea Dumbrava, locul unde se desfășoară praznicul. Sarbatoarea debutează prin sunete de bucium, dupa care un localnic anunță deschiderea praznicului.

O noua buciurare aduce dupa sine mesajul crainicului praznicului, care ureaza tuturor un "Bine-ati venit la Beliu", la Praznicul de pita noua, unde prin cantec si dans tinerii praznuiesc munca si "pita noua". Apoi, pe o melodie de doina,

intra pe sub portalul de crengi impodobite, o solista ce are in mana o cununa de grau si un fecior cu un troc de grau.

Dupa ei vin toti feciorii si fetele, facand o mica parada a portului popular. Dupa incheierea paradei, feciorul arunca cu grau peste toti cei adunati la scena, iar solista, prin cantec, slaveste cununa de grau secerata cu dragoste, care "Ne-a adus belsug in casa / Cu pita noua pe masa" in continuare, siragul fetelor joaca "Lilioara bochieneasca." Crainicul indeamna fetele sa joace "Roata": "Jucati fetelor in Roata / Sa va vada lumea toata." Fetele joaca "Roata", dupa care vataful praznicului anunta inceputul praznicului, "datina veche strabuna", prin care se sarbatoreste si se preaslaseste munca de-o vara "cununa".

Fetele joaca "Feleaga" si "Rugutu".

Crainicul slăvește prin vers pe tărâni care, prin munca lor, din zori și până seara, "au adus belsug în casa / Cu pita nouă pe masă."

Apoi se prezintă dansul de fete "Busuiocul".

Crainicul închină "cununa graului de pe ogoare" acestei sărbători, după care solistul vocal cântă "Trecui asară pan' codri."

Vătaful praznicului îndeamnă țaraful să cânte în cinstea praznicului. Țaraful cântă o suită de melodii populare locale, după care urmează dansurile mixte locale. Scurgerea anotimpurilor este marcată de o succesiune ritmică de datini care confereau existenței perenitate și vieții spirituale o individualitate aparte. Dintre obiceiurile calendaristice

cele mai bogate sunt cu siguranță cele prilejuite de sărbătorile de iarnă.

Când se lasă postul Crăciunului începeau și pregătirile de **corindat**.

La casa unei fete sau a unui fecior, dar și la casa unuia cunoscut prin multe corinzi pe care le știa, se adunau mai mulți

feciori să învețe corinzile. Alte corinzi erau învățate la șezători. De obicei corindau cete de feciori și de bărbați și foarte rar femei. Corindatul începea în seara ajunului de Crăciun. Porneau de la casa unde avusese loc pregătirea măștilor, căci rar corindau nemascați. Măștile erau, de obicei bitușile din blană de oaie, căciulile înfundate până peste urechi. Fața era adesea dată cu funingine ori mascată.

Un statut special aveau în cadrul corindatului „**turca**”. Obiceiul turcii se practica identic ca în alte sate din Bihor. Turcașul era mascat cu rochia turcii ce-i acoperea întregul corp; deasupra era masca de capră (de unde și denumirea obiceiului de „capră”) prevăzută cu două fălcele de scânduri pe care turcașul le izbea în ritmul unei melodii pe care cel cu vioara o cânta. Jocul turcii era așteptat cu mult interes de toți sătenii, dar mai ales de copii.

Cetele de feciori nu jucau, ci numai corindau frumoasele corinzi cunoscute din sudul Bihorului. Și unii și alții primeau pentru corindă cârnați, colaci, băutură și rar se găsea câte o familie care să nu-i primească pe corindători și pe turcași.

Copiii nu corindau decât în zorii zilei de Crăciun și numai la câteva case din vecini. Ei aveau câte o „străicuță cu baiere” pe un umăr în care puneau colacii pe care îi primeau în schimbul uneia sau cel mult a două corinzi vesele care se refereau mai ales la răsplată.

Alteori copii aveau câte un baltag (o nua lungă de salcie pe care înșirau colacii și bucățile de cârnați primite).

Anul Nou era așteptat cu un sentiment în care se împletea optimismul cu grija gospodarului față de recolta viitoare. În ajunul Anului Nou pașnicul zămisitor de pâine își consulta curios calendarul de ceapă. În douăsprezece frunze protectoare de la bulbul de ceapă se puneau cantități egale de sare pisată care în timpul nopții absorbea vaporii din atmosfera casei.

Fiecare frunză reprezenta o lună din cele douăsprezece ale anului. Gradul de umezire a fiecărei frunze arăta repartizarea precipitațiilor de-a lungul anului. Alteori pahare de aceeași mărime umplute cu semințe de cultivate era stropite cu aceeași cantitate de apă.

Cărindarul era o datină și cei bătrâni nu își amintesc să fi luat în mod serios în calcul preveziunile sale.

Cu o zi înainte de sărbătoarea Bobotezei, fetele țineau de dată. Pregăteau o pogace și un ulcior cu apă pe care le puneau la căpătâiul patului spre a le oferi chipurile în vis, celui drag în cazul în care l-ar fi visat în noaptea respectivă.

Sub pernă puneau mărgelile de la gât. Dacă-l visa pe fecior însemna că în câșlegi sigur se va mărita. În ziua menționată fetele nu mâncau nimic. Mărgelile nu

trebuiau văzute de popa care umbla cu „iordanul”, și de aceea ele erau ascunse sub pragul de la casă astfel ca, la intrarea în casă, popa să treacă peste ele. Se credea astfel că mărgelile vor fi „purificate” de toate relele și vor purta noroc la măritiş. Seara fata era legată la ochi cu o batistă și dusă în grădină, lângă un gard de pari. Atingea cu mâna un par și-l numea cu cifra 7, număra parii, descrescând până la parul 1 pe care-l lega cu o sforică, de obicei roșie. Apoi se întorcea și se culca.

Dimineața revenea în grădină ca să vadă ce par i-a fost sortit, cu alte cuvinte cum va fi viitorul ei bărbat; drept și înalt ca parul, sau încovoiat ca el, gras dacă parul era gros, slab dacă parul era subțire, negricios

Unele dintre obiceiurile calendaristice erau legate deopotrivă de plante sau animale. După credința celor bătrâni broaștele și șerpii stăpâneau împărăția subpământeană mai ales pe timp de iarnă când ele se retrăgeau sub pământ.

La Ziua celor patruzeci de sfinți (9 martie) copii cu tălângi și clopote de vite înconjurau casele făcând o gălăgie asurzitoare spre a trezi natura la viață.

La Sântoader (26 martie) era o adevărată bucurie a primăverii. Copii trebuiau „spălați cu apă neîncepută” în care se puneau flori de corn și câțiva bănuți „ca să fie frumoși ca florile și să strălucească ca aurul”. Fetițele erau pieptănate, iar în timp ce li se făceau codițele, mama le trăgea ușurel, în glumă de cozi.

În ajunul de Sânjoli (23 aprilie) odată cu lăsarea serii avea loc un interesant duel verbal între două grupuri de feciori, care consta în „strigatul” pe ulițele satului, în auzul tuturor, a ceea ce numai la această ocazie era permis: „Auzit-ați măăă!

Că feciorul Nucului se ține cu fata Docului și nu vrea să ne cheme și pe noi la nuntă?” „Am auzit”. De obicei cele stigate erau adevărate, alteori intenționat neadevărate pentru a stârni hazul.

Cele mai multe din strigături erau cu accente critice la adresa unor fete leneșe, a unor oameni zgârciți etc. Toate erau rostite sub formă mescată, metaforică.

De Sărbătoarea Floriilor oamenii aduceau acasă ramuri de salcie pe care le atârnavă de grindă cu credința că dacă vor mai înflori odată e semn că vor mai prinde și sărbătorile din anul următor. De fapt în cazul în care se nimereau ramuri cu flori femeiești polenizate, acestea fructificau iar după un timp împrăștia

semințele prevăzute cu peri ce constituiau semnul cel bun, așteptat. **De Paști**, se încondeiau ouă folosind, pentru aceasta ceară de albine, iar apoi erau colorate în roșu cu frunze de ceapă. Sărbătoarea Sânzienelor (24 iunie) avea loc vara.

Băieții și fetele se întorceau de la munca câmpului cu brațele încărcate cu flori de sânziene galbene și albe.

Din ele împleteau cununi pe care le împodobeau cu flori de rug, sau alte flori de câmp precum albăstrele sau mergarete.

Cu aceste cununi se împodobeau porțile, casele și crucile din morminte. În anotimpul florilor se aducea și un pios omagiu celor dispăruți, oferindu-le florile câmpului ce-l călcaseră. Generațiile se contopeau precum florile frânte ale cununilor, cu florile vii ale câmpului.

În serile lungi de iarnă tinerii se adunau în **șezători** (numai în zilele de luni, miercuri și joi) la casele cu fete de măritat. Fetele veneau de obicei mai repede și începeau să toarcă fuioarele de cânepă. După câțeva vreme începeau să vină feciorii până când încăperea se umplea

Fetele torceau, în timp ce feciorii spuneau glume, ghicitori, jucau moara, „furau fusele” de la fetele dragi. Într-un cuvânt se jucau. Una din cele mai comune jocuri de șezătoare era fântâna. Într-un colț al camerei era așezat un scaun .

Vornicul se șezătoare (de obicei cel mai vârstnic fecior din șezătoare) numea un fecior care să stea pe scaun și să strige: „mă înec în fântână”. Vornicul întreba fetele, care din ele dorește „să-l scoată afară”. De obicei vornicul numea ca „salvator” pe o altă fată decât cea dragă feciorului și de aici întregul haz care însoțea jocul. Se așeza apoi fata pe scaun și se proceda identic.

Feciorul lua fata și o ducea în tindă ca să o sărute. Urmau la rând ceilalți participanți la șezătoare fără a fi omis nimeni. Când un copil sau chiar un matur era deochiat trebuia să i se „stingă cărbuni” ceea ce presupunea un întreg ritual. O babă lua cărbunii de lemn cu cuțitul și-i punea într-o cană cu apă rece (adică „stânjea” cărbunele jeratic în cana respectivă), făcea semnul crucii de trei ori la gura vasului

Vara, în perioade de secetă erau implorate ploile apelându-se la **dodoloaie**. Dodoloaia era o persoană mascată cu frunze care îi protejau corpul gol până la

bâru și o făceau pe cât posibil de nerecunoscut (de obicei copil). Dodoloaia umbla prin sat în miezul zilelor de secetă.

În jurul dodoloaiei se adunau cârd de copii care asistau la jocul, într-un picior, al dodoloaiei, udată cu apă rece. În schimbul cântecului dodoloaiei primea colaci, slănină, ouă, câte un bănuț.

Când într-o gospodărie făta vaca, avea loc un eveniment remarcabil deoarece acesta aducea după sine îmbunătățirea substanțială a alimentației întregii familii. Cu acest prilej se practica obiceiuri, astăzi părăsite. În prima sau a doua zi de la fătare erau chemați la casa respectivă mai mulți copii de pe la casele vecine, ca să mănânce cureastă (colostru) jos pe vatra casei. În mijloc se așeza o strachină mare, umplută cu cureastă fiartă, din care copii, fiecare cu câte o lingură de lemn, mâncau pe săturate. La sfârșit gazda îi uda pe cap cu apă în timp ce copii trebuiau să rostească: „Doamne dă lapte mult la vacă și trăiești vițelul!” După aceea fiecare pleca la casa lui.

Cap. V: Caracterizarea economică a comunei Beliu

Localitatea de reședință, Beliu, a avut un caracter industrial-zootehnic-agrar, satele Benești, Bochia, Vasile Goldiș, Tăgădău – predominant agrar iar satul Secaci predominant zootehnic-forestier. Timp de peste cinci secole, la Beliu au funcționat nu mai puțin de cinci ateliere de ceramică. Două dintre acestea (cele de la Pusta Mică) realizau obiecte din caolin și argilă refractară, care luau apoi calea Europei. Caolin se găsea pe Dealul Floroiului, iar „pământuri colorate” (oxizi) galbene, negre și roșii pe Dealul La Râpi (la capătul „ulicioarei” din Bochia). Locul vechilor „glăjării” (ateliere de fabricat sticlă) din zona Beliului, pomenite încă de la 1611, a fost luat de o fabrică de mai mari dimensiuni, atestată în 1727, care producea sticlă obișnuită, sticlă farmaceutică dar și obiecte de cristal. Amestecul pentru cristal era preparat din „bicașeu”, cuarțul extras din Munții Codru Moma, de la Gurețul Sasului și Dunga Rugoiții. În anii '70 ai secolului trecut, pe amplasamentul fostei fabrici de sticlă și cristal funcționa o secție de sticlărie artizanală, locul de proveniență al celebrilor „pești de sticlă”.

Nisipurile silicioase se extrăgeau din „băile” (minele) situate între „părăul Dobrasca” și „părăul Trecătoarei” situate lângă satul Tăgădău.

De-a lungul timpului sunt menționate: trei mori mecanizate la Beliu, una pe apă la Tăgădău și o alta, tot pe Valea Beliului, la Cernești sub Dealul Gălălău, două „oloiști” (teascuri de ulei) la Beliu și Tăgădău, două berării la Beliu, o țiglărie, un depozit pentru materiale de construcții, o sifonărie și mai multe cazane pentru fiert „pălinca”.

În satele Tăgădău și Vasile Goldiș sunt menționate și pescăriile. Trebuie menționată intensă activitate zootehnică a localnicilor, care nu erau doar buni crescători de animale ci și versați „teujeri” (negustori).

Piețele și iarmaroacele se țineau la început vinerea, apoi marți și miercuri, ultima rămânând cea mai importantă zi de târg din întreaga zonă. Agricultură s-a bazat în trecut mai ales pe cultura grâului, meiului („mălai mânântăl”), cânepii și inului, ulterior fiind cultivat porumbul și cartofii. Pomicultura este reprezentată de prunii „bestriți”, „albuți”, „lingroți” sau „de toamnă”, de peri, meri, nuci și piersici. Viticultura a fost practică mai intens până în 1872, când filoxera a distrus plantațiile de viță nobilă, iar de atunci se cultivă doar viță de vie indigenă.

În anul 1880 s-a construit calea ferată Arad-Brad. Locuitorii localității Beliu construiesc o stație care la început poartă numele de Beliu, apoi Bocsig-Beliu, iar acum Bocsig. Pe teritoriul comunei existau mai multe căi ferate înguste, actualmente dispărute, care făceau legătura cu localitățile din Munții Codru Moma și exploatarea forestieră de aici: Urviș de Beliu, Botfei, Hășmaș, Groșeni și cu Gara Bocsig, unde exista o fabrică de parchet. O altă cale ferată îngustă, și ea dispărută, deservea fabrica de sticlă. La ora actuală la Beliu există firme în domeniul construcțiilor, industriei alimentare, comerț și servicii.

Principala formă de activitate economică pe teritoriul comunei Beliu o reprezintă agricultura: creșterea animalelor, cultivarea cerealelor, pomicultura, viticultura, și silvicultura. Structura terenurilor agricole, la nivelul comunei, se prezintă astfel:

- terenuri arabile: 3.695 ha
- pășuni: 1.846 ha
- fânețe 29 ha
- păduri 3.050 ha

Față de anii precedenți, atât producție agricolă la ha. cât și numărul de animale din gospodării este mai mică, înregistrându-se o regresie în dezvoltarea acestor ramuri economice. Creșterea viței de vie și a pomilor fructiferi se realizează punctiform, în gospodăriile țărănești, pe suprafețe mărunțite, în intravilane, în localitățile Beliu, Vasile Goldiș, Tăgădău.

Silvicultura, prost înțeleasă după 1989 a devenit sursă importantă de venituri pentru populația săracă în resurse economice a satelor, vânzarea materialului lemnos atât pentru foc cât și pentru prelucrare, ca urmare a tăierii masive a arborilor, conduce la fenomenul îngrijorător de depopulare și chiar dispariție de pe suprafețe importante a pădurilor.

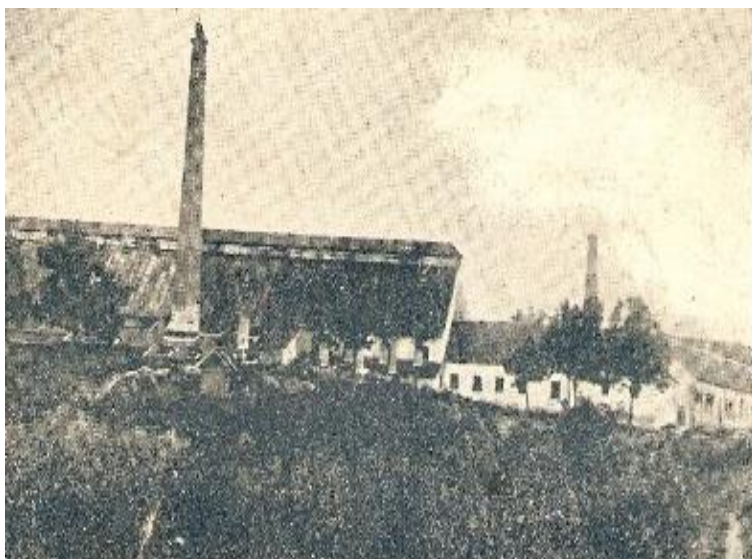

Activitățile legate de industrie stagnează,

fabrica de fibre de sticlă și poliester, precum și fabrica de teracotă fiind în conservare; se prelucrează lemn în două unități, cu capacitate relativ mică.

Activitate meșteșugărești: tâmplăria, cojocăritul, olăritul, sunt și ele în regresie, obiectul acestor tipuri de activități nemaivând cerere pe piața actuală. Ele erau prezente în comuna Beliu.

Este bine cunoscut faptul că, în zona Beliului una din ocupațiile de bază ale locuitorilor, olăritul (și mai târziu producerea cahlelor pentru teracotă) s-a

Fabrica de sticlă Beliu

dezvoltat ca urmare a zăcămintelor de argilă: caolin, argile neagră - cenușie, argilă comună (roșie) descoperite la Bochia, Benești.

De menționat este faptul că în localitatea Beliu au funcționat ateliere de producere a sticlei cu multe

sute de ani în urmă, însă fabrica propriu-zisă datează din anul 1727.

Aceasta producea obiecte de cristal iar în apropierea localității există și astăzi nisipuri cuarțifere și pământuri superioare pentru producerea ceramicii.

Tot în Beliu au existat Ateliere de ceramică în care s-au produs diferite obiecte de uz casnic: strachini, oale, vase etc. și chiar ceramică pentru sobe.

Piața din Beliu s-a fondat prin anii 1800. Ziua de piață era Miercuria iar târgurile de țară se țineau :

- Marti: pentru animale;
- Miercuri: piața agroalimentară;

După 1990, localitatea Beliu a fost în aceeași măsură afectată de criza economică prin care a trecut și trece societatea românească: resursele limitate de existență, distanța mare față de municipiu au determinat migrarea în continuare a populației mai cu seamă în satele investițiile cu caracter privat au fost nesemnificative în comparație cu încetarea activității din sectorul industrial de stat care asigura multe locuri de muncă (fabrica de sticlă, fabrica de teracotă, fabrica de cherestea - astăzi închise).

În comuna Beliu, sunt dezvoltate activitățile comerciale, precum și cele de prestări servicii, caracteristice unei zone rurale dezvoltate: unități de alimentație publică, depozit de materiale de construcții, frizerie-coafură, farmacie,

Statistici economice ale localității BELIU

Începând din 1990, în localitatea BELIU, au fost înregistrate la Registrul Comerțului un număr de 298 firme. Până la data actualizării au rămas în funcțiune 137 firme dintre care 133 sunt încă active conform ANAF. Un număr de 19 firme înregistrate în BELIU figurează ca fiind inactiv fiscal. Pentru anul 2021 au depus datele de bilanț un număr de 52 firme.

Indicator bilanț 2021 (RON)	Total	Medie
Angajați	161	3.1
Cifra	27 362 902	526 210
Profit net	1 486 154	28 580
Pierdere netă	-702 997	-13 519
Active	27 334 586	525 665
Datorii	21 131 007	406 366
Creanțe	5 571 736	107 149

Concurență: domeniile CAEN cu competitivitatea cea mai mare față de media națională.

Cod CAEN	Denumire domeniu	Existent	Așteptări	Competitivitate
0220	Exploatarea forestiera	3	0	1466%
1071	Fabricarea painii; fabricarea prajiturilor si a produselor proaspete de patiserie	3	0	764%
5630	Baruri si alte activitati de servire a bauturilor	3	1	443%

Oportunități: domeniile CAEN nereprezentate deloc

Cod CAEN	Denumire domeniu	Așteptări
7022	Activitati de consultanta pentru afaceri si management	1
4791	Comert cu amanuntul prin intermediul caselor de comenzi sau prin Internet	1

Prosperă: domeniile CAEN cu cifra de afaceri neuzual de mare față de media națională.

Cod CAEN	Denumire domeniu	Procent
0220	Exploatarea forestiera	3661%
0210	Silvicultura si alte activitati forestiere	3157%
4776	Comert cu amanuntul al florilor, plantelor si semintelor; comert cu amanuntul al animalelor de companie si a hranei pentru acestea, in magazine specializate	1228%

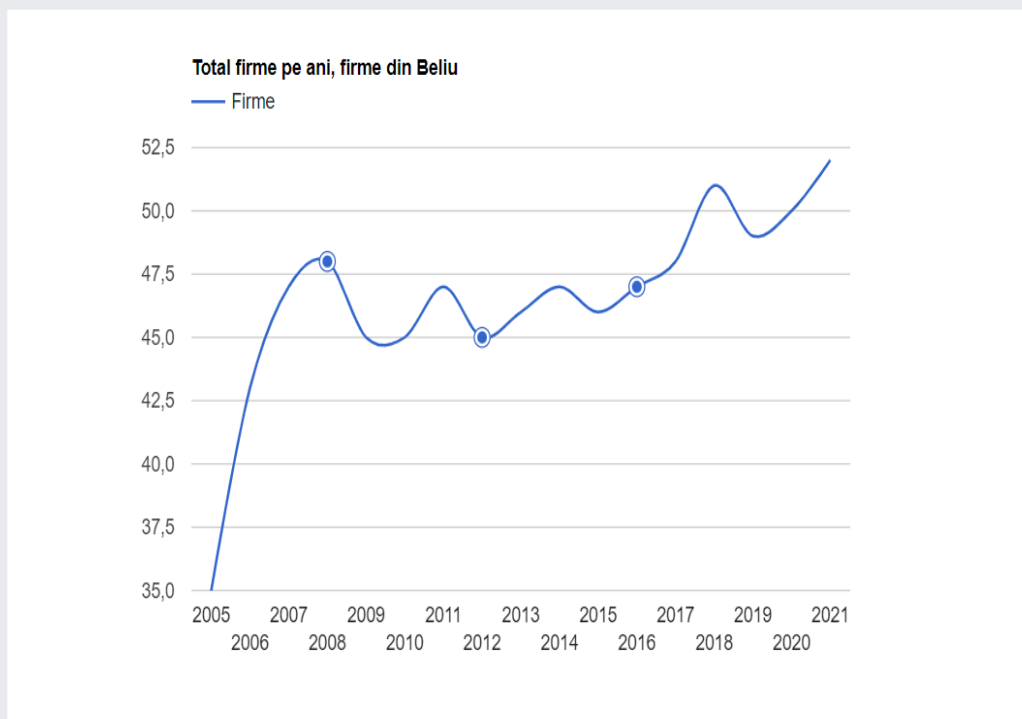
Top: domeniile CAEN cu cifra de afaceri cea mai mare.

Cod CAEN	Denumire domeniu	Cifra RON
0220	Exploatarea forestiera	8 755 751
0210	Silvicultura si alte activitati forestiere	6 424 725
4711	Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun	6 321 351
4120	Lucrari de constructii a cladirilor rezidentiale si nerezidentiale	1 817 454
4776	Comert cu amanuntul al florilor, plantelor si semintelor; comert cu amanuntul al animalelor de companie si a hranei pentru acestea, in magazine specializate	1 237 267

Evolutia economică a localității BELIU

Evoluția numărului de firme active.

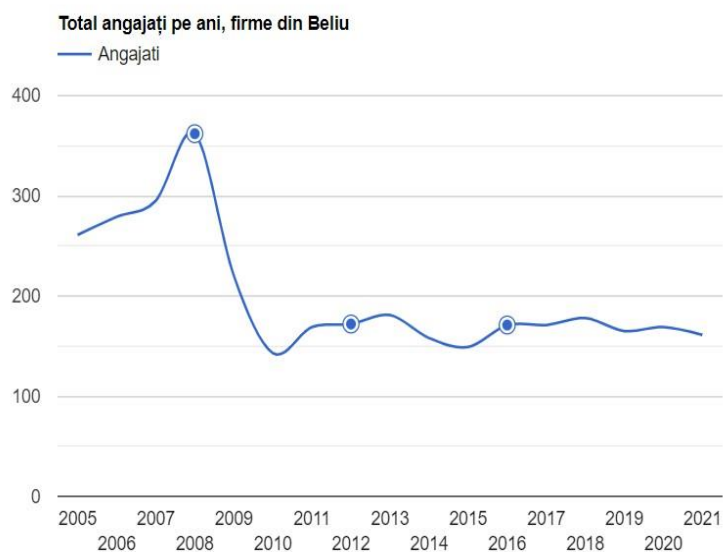
An	Firme
2005	35
2006	43
2007	47
2008	48
2009	45
2010	45
2011	47
2012	45
2013	46
2014	47
2015	46
2016	47
2017	48
2018	51
2019	49
2020	50
2021	52

Strategia de Dezvoltare a Comunei BELIU, Județul Arad 2021 - 2027

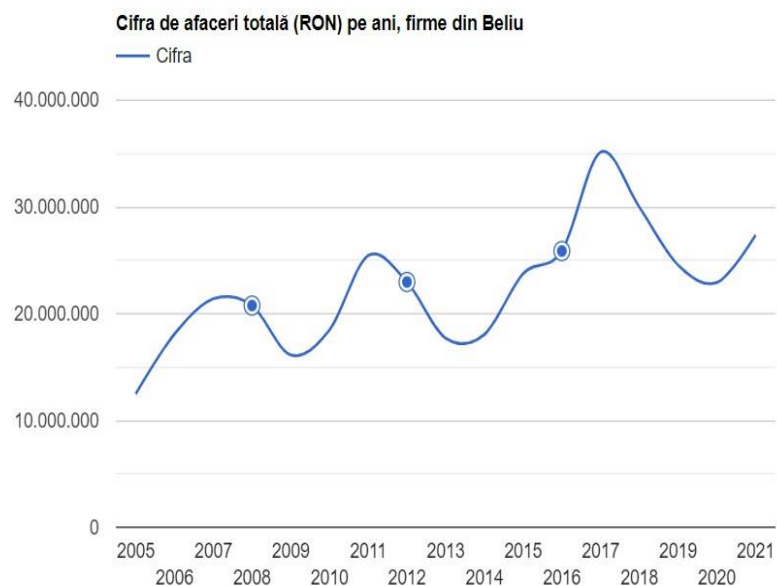
Evoluția numărului total de angajați.

An	Angajați
2005	261
2006	279
2007	295
2008	362
2009	220
2010	143
2011	169
2012	172
2013	181
2014	158
2015	149
2016	171
2017	171
2018	178
2019	165
2020	169
2021	161

Evoluția cifrei de afaceri totale.

An	Cifra RON
2005	12 483 408
2006	18 102 974
2007	21 398 442
2008	20 763 971
2009	16 125 658
2010	18 475 615
2011	25 449 368
2012	22 973 360
2013	17 704 567
2014	18 051 704
2015	23 757 076
2016	25 869 577
2017	35 142 055
2018	29 981 932
2019	24 562 492
2020	22 909 431
2021	27 362 902

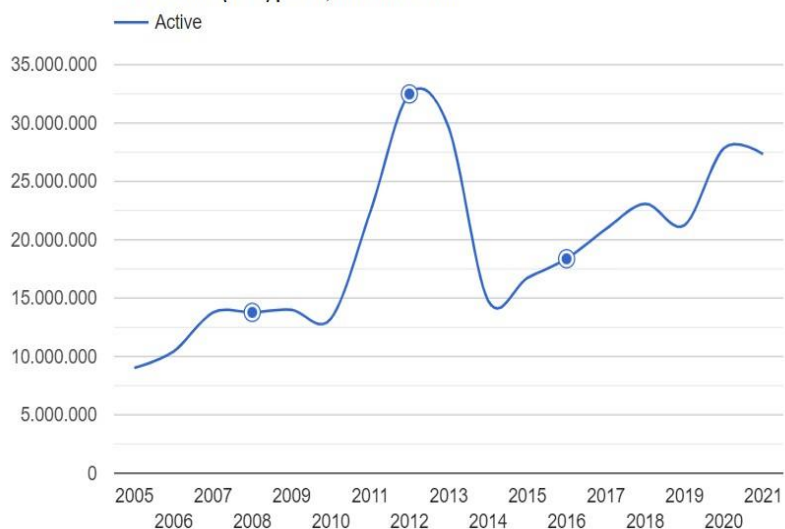

Strategia de Dezvoltare a Comunei BELIU, Județul Arad 2021 - 2027

Evoluția activelor totale.

An	Active RON
2005	9 017 800
2006	10 427 957
2007	13 763 858
2008	13 776 002
2009	13 999 376
2010	13 235 729
2011	22 342 922
2012	32 496 216
2013	29 615 585
2014	14 804 292
2015	16 723 843
2016	18 370 972
2017	20 913 385
2018	23 084 377
2019	21 253 707
2020	27 837 283
2021	27 334 586

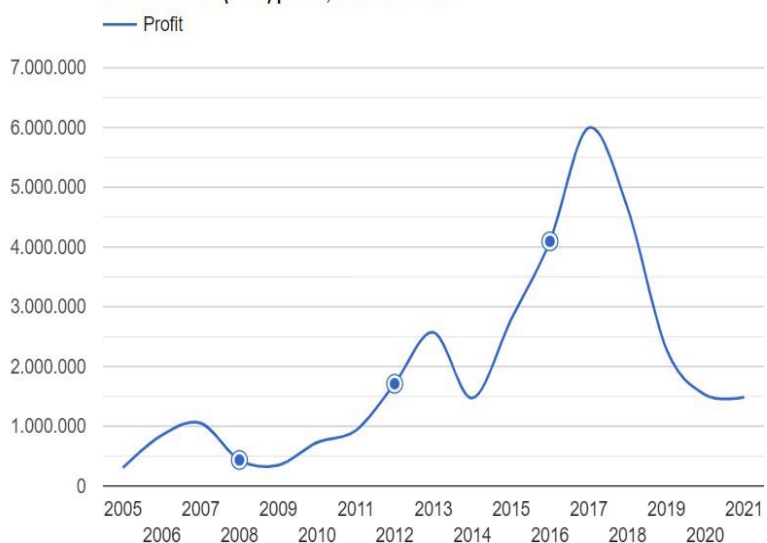
Active totale (RON) pe ani, firme din Beliu

Evoluția profitului net total.

An	Profit RON
2005	305 682
2006	848 455
2007	1 052 237
2008	434 477
2009	346 401
2010	727 371
2011	927 155
2012	1 710 406
2013	2 572 641
2014	1 470 602
2015	2 785 748
2016	4 094 568
2017	5 996 903
2018	4 654 942
2019	2 291 374
2020	1 526 815
2021	1 486 154

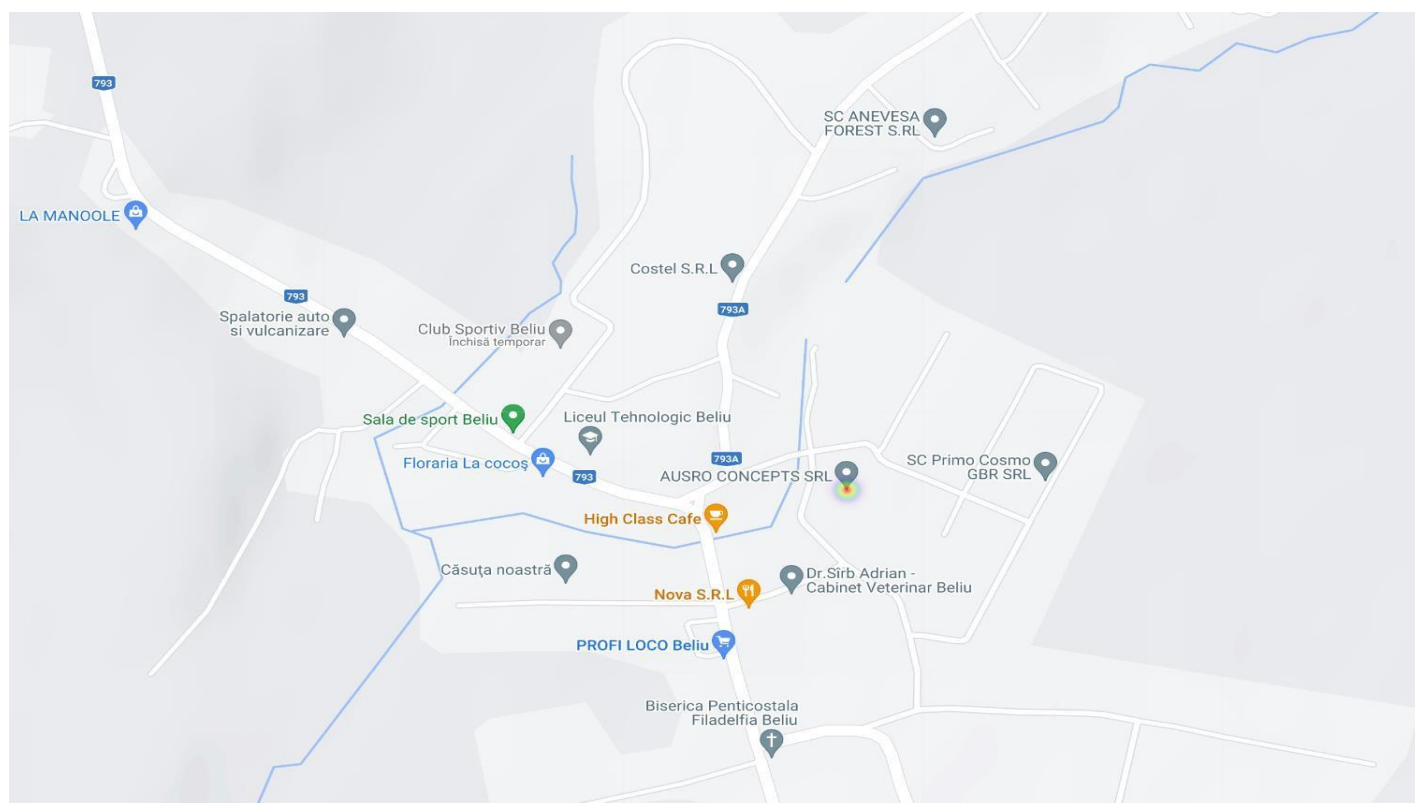
Profit net total (RON) pe ani, firme din Beliu

Principalele firme din BELIU

Nr.	Nume Firmă
1	EDUARD FOREST EXPLORER SRL FN Jud. ARAD, Loc. BELIU
2	OCOLUL SILVIC DUMBRAVA RA 628 A Jud. ARAD, Loc. BELIU
3	LAMAR SRL FN Jud. ARAD, Loc. BELIU
4	CRAMELE LIPOVA SRL FN Jud. ARAD, Loc. BELIU
5	TRANSILVANIA CONSTRUCT SRL 611 Jud. ARAD, Loc. BELIU
6	VICAROM BELCOM SRL 581/A Jud. ARAD, Loc. BELIU
7	ATA MANOLO AGRO SRL Jud. ARAD, Loc. BELIU
8	LA MERCADONA MARKET 2716 SRL 494A Jud. ARAD, Loc. BELIU
9	FERMA LUCMAR SRL FN Jud. ARAD, Loc. BELIU
10	NOVA SRL 218 Jud. ARAD, Loc. BELIU

Harta cu principalele firme din Beliu

Top firme din Beliu, Județul Arad - după cifra de afaceri

sursa <https://www.topfirme.com/judet/arad/localitate/beliu/cifra-de-afaceri/>

1.EDUARD FOREST EXPLORER SRL

BELIU F.N., Beliu, Județul Arad

2.OCOLUL SILVIC DUMBRAVA RA

BELIU 628 A, Beliu, Județul Arad

3.LAMAR S.R.L.

FN -, Beliu, Județul Arad

4.TRANSILVANIA CONSTRUCT S.R.L.

- 611, Beliu, Județul Arad

5.VICAROM BELCOM S.R.L.

- 581/A, Beliu, Județul Arad

6.ATA MANOLO AGRO SRL

BELIU -, Beliu, Județul Arad

7.MECAFOREST TRANSERV SRL

VASILE GOLDIS 325, Beliu, Județul Arad

8.LA MERCADONA MARKET 2716 S.R.L.

BELIU 494A, Beliu, Județul Arad

9.WEST AGRO TEUZ S.R.L.

Lunca Teuzului 295, Beliu, Județul Arad

10.NOVA-LEN.COM S.R.L.

TAGADAU 81, Beliu, Județul Arad

11.NOVA SRL

218 -, Beliu, Județul Arad

12.FLORINAD EXIM SRL

663 -, Beliu, Județul Arad

13.VALEA FAMILY FOREST SRL

BELIU 667, Beliu, Județul Arad

14.CRAMELE LIPOVA SRL

BELIU FN, Beliu, Județul Arad

15.NORBERT DANIEL SERVICE S.R.L.

BELIU 348, Beliu, Județul Arad

16.RARALG BIO S.R.L.

BELIU 340, Beliu, Județul Arad

17.FERMA LUCMAR SRL

BELIU F.N., Beliu, Județul Arad

18.MERG INOX SRL

TAGADAU 216, Beliu, Județul Arad

19.COVRIGARIA MARTHA S.R.L.

BELIU 491J, Beliu, Județul Arad

20.IULIA BUSINESS CONSULTING S.R.L.

BELIU 369, Beliu, Județul Arad

21.ALFLOR TRANSCOM S.R.L.

- -, Beliu, Județul Arad

22.IABLO TRANS S.R.L.

TAGADAU 198, Beliu, Județul Arad

23.SCPETOI S.R.L.

BELIU 574, Beliu, Județul Arad

24.SAM-BEN SRL

- 24, Beliu, Județul Arad

25.OCTI N.C.N. AVANT S.R.L.

Lunca Teuzului 295, Beliu, Județul Arad

26.IT 'NGINEERING SRL

BELIU 316, Beliu, Județul Arad

27.CASA FUNERARA BELIU S.R.L.

BELIU 619, Beliu, Județul Arad

28.AQUAFORAJ PROIECT SRL

TAGADAU 198, Beliu, Județul Arad

29.E-COMPUTERS ECOTEK SRL

BELIU 636, Beliu, Județul Arad

30.MIRAJ-CENTRAL SRL

BELIU 240, Beliu, Județul Arad

31.DENISA MARGA TRADING SRL

TAGADAU 241E, Beliu, Județul Arad

32.ANB-BIOLAB S.R.L.

Str. 2 422, Beliu, Județul Arad

33.PATISERIA BELIU S.R.L.

BELIU 630, Beliu, Județul Arad

34.AUSRO CONCEPTS S.R.L.

BELIU 214, Beliu, Județul Arad

35.TRANSPORT RAPID STANA S.R.L.

BELIU 206, Beliu, Județul Arad

Cap. VI: Infrastructura în Comuna Beliu

Infrastructura de transport

Pe teritoriul administrativ al comunei Beliu sunt amplasate următoarele localități:

- sat Beliu
- sat aparținător Benești
- sat aparținător Bochia
- sat aparținător Secaci
- sat aparținător Tăgădău

Schema stradala a comunei **Beliu** s-a dezvoltat având ca axa principală drumul localității DJ 792 A respectiv partea stradala a acestuia. Pe aceasta axa se sprijină o rețea de străzi cvasiortogonale colectoare si de acces .

Axa principală a localității își desfășoară traseul pe direcția sud-NV pe o lungime de 2,80 km. Trama stradala este alcătuită dintr-o rețea de străzi în cea mai mare parte de categoria a II-a.

Străzile existente importante ale localității au fronturi largi, între case fiind circa 7-26 m. În rest spre marginile comunei, străzile sunt scurte și au fronturile înguste de 10-12 m.

În intravilanul localității traseul drumului județean DJ 793 spre Cărand-Sebiș se desprinde din DJ 792 A punct în care există o intersecție la același nivel între aceste două drumuri județene.

Tot din comuna Beliu pornește și traseul drumului județean DJ 793 A care duce la Tăgădău-Hășmaș.

Pe teritoriul Comunei Beliu își desfășoară albia valea Beliu care are două brațe amândouă intersectând DJ 792 A prin doua poduri de beton. Rețeaua stradala existenta în comuna Beliu este alcătuită în mare majoritate din străzi de categoria II-a modernizate.

Circulația pietonală în localitate este asigurata de trotuarele existente între case și partea carosabila a străzii.

Ca stare de viabilitate a acestora, se menționează faptul ca în marea majoritate a trotuarelor, acestea sunt modernizate.

Schema stradala a localității **Tăgădău** s-a dezvoltat având ca axa principala drumul județean DJ 793 A respectiv partea stradala a acestuia. Pe aceasta axa se sprijină o rețea de străzi cvasiortogonală colectoare si de acces .

Axa principala a localității își desfășoară traseul pe direcția sud vest-nord est pe o lungime de 1,80 km.

Trama stradala este alcătuită dintr-o rețea de străzi, cea mai mare parte de categoria a II-a. Străzile existente importante ale localității au fronturi largi, între case fiind circa 7-26 m. în rest spre marginile comunei, străzile sunt scurte și au fronturile înguste de 10-12 m.

Din comuna Beliu pornește traseul drumului județean DJ 793 A care duce la Tăgădău-Hășmaș-Archiș.

În intravilanul localității Tăgădău drumul județean DJ 793 A se intersectează cu drumul comunal DC 9 ce ajunge la Secaci-Benești-Bochia. Rețeaua stradala existentă în localitatea Tăgădău este alcătuită în mare majoritate din străzi de categoria II-a unele modernizate altele nu.

Schema stradala a localității **Vasile Goldiș** s-a dezvoltat având ca axa principală drumul județean DJ 793 respectiv partea stradala a acestuia. Pe aceasta axa se sprijină o rețea de străzi cvasiortogonala colectoare si de acces .

Axa principală a localității își desfășoară traseul pe direcția nord vest-sud est pe o lungime de 1,80 km.

Străzile existente importante ale localității au fronturi largi, între case fiind circa 7-26 m. În rest spre marginile comunei, străzile sunt scurte și au fronturile înguste de 10-12 m.

Intersecțiile existente între străzile localității Vasile Goldiș și partea stradala a DJ 793 nu sunt amenajate corespunzător staturilor referitoare la intersecțiile la același nivel din localități.

Trama stradala a localității **Secaci** s-a dezvoltat având ca axa principală drumul comunal DC 9 Tăgădău-Benești-Bochia-Secaci- Măraș respectiv partea stradala a acestuia. Pe aceasta axa se sprijină o rețea de străzi colectoare care urmăresc îndeaproape firul văilor de apă existente în localitate.

Axa principală a localității își desfășoară traseul pe direcția nord-sud pe o lungime de 1,0 km.

Străzile existente ale localității au fronturi largi , între case fiind de circa 18-26 m. În rest spre marginile localității, străzile sunt scurte și au fronturile înguste de 10-12 m.

Trama stradala a localității **Benești** s-a dezvoltat având ca axa principală drumul comunal DC 9 Tăgădău-Benești-Bochia-Secaci- Măraș respectiv partea stradala a acestuia.

Axa principală a localității își desfășoară traseul pe direcția nord-sud pe o lungime de 1,0 km.

Intersecția existentă în centrul civic al localității Benești între străzile adiacente și partea stradala a DC 9 nu este amenajată corespunzător stasurilor referitoare la drumul comunal precum nici corespunzător stasurilor referitoare la intersecțiile în localități.

Trama stradala a localității **Bochia** s-a dezvoltat având ca axa principală drumul comunal DC 9 Tăgădău-Benești-Bochia-Secaci- Măraus respectiv partea stradala a acestuia.

Axa principală a localității își desfășoară traseul pe direcția est-vest pe o lungime de 0,5 km.

Străzile existente ale localității au fronturi largi, între case fiind de circa 18-26 m.

Intersecția existentă între străzile adiacente drumului comunal al localității Bochia și partea stradala a DC 9 nu este amenajată corespunzător staturilor referitoare la drumul comunal precum nici corespunzător staturilor referitoare la intersecțiile în localități.

Circulația pietonală în localitățile aparținătoare ale comunei Beliu este asigurată de trotuarele existente între case și partea carosabilă a străzii.

Atât în comuna Beliu cât și în satele aparținătoare se desfășoară următoarele tipuri de trafic;

- Trafic de tranzit
- Trafic de penetrație
- Trafic local

Traficul de tranzit și de penetrație se desfășoară pe traseele drumurilor clasificate respectiv pe: drumurile județene DJ 793 A, DJ 793 respectiv drumul comunal DC 9. Pe teritoriul administrativ al comunei **Beliu** nu există trasee de transport în comun locale, în schimb se prezintă linii de transport între localități, respectiv : - Arad-Ineu-Bocsig-Beliu-Secaci

Transportul în comun se desfășoară pe aceeași trama stradala și rețea de circulație existentă în comuna Beliu și respectiv în satele aparținătoare, pe partea stradala a drumurilor clasificate.

Comuna Beliu nu are gara CFR. Cea mai apropiată gara este cea din colonia Bocsig amplasată în partea de sud-vest a acesteia, iar transportul feroviar este asigurat de linia CF Arad-Brad.

Terenuri și construcții

Intravilanul existent al comunei Beliu este materializat în P.U.G. prin corelarea limitelor și suprafețelor aflate în evidența Oficiului Județean de Cadastru, Consiliului Local Bocsig și ultimele planuri urbanistice aprobate.

În componența intravilanului intră:

- localitatea de reședință: Beliu: 154 ha
 - satele aparținătoare:
 - Benești: 17 ha
 - Bochia: 9 ha
 - Vasile Goldiș: 51 ha
 - Secaci: 30 ha
 - Tăgădău: 72 ha
- 324 ha

În cadrul zonelor funcționale, locuințele reprezintă procentul cel mai mare din terenul ocupat, în cea mai mare parte a cazurilor, acestea au caracterul de gospodărie țărănești, pe loturi, cu regim mic de înălțime (parter, eventual P+I), cu procent mic de ocupare a terenului, structurate tradițional: clădirea de locuit și anexele cu curtea de flori, (curtea de păsări și anexele corespunzătoare pentru creșterea animalelor și depozitarea furajelor și uneltelor agricole nu apare în toate cazurile) apoi grădina de legume, pomi fructiferi, viță de vie.

Locuințe colective întâlnim doar în localitatea Beliu, în zona centrală, cu apartamente de 2-3 camere, cu parter comercial.

Suprafața ocupată de locuințe, repartizată pe localitățile comunei:

Localități	Suprafață (ha)	Procentaj (%)
Beliu	96 ha	66 %
Benești	14 ha	82 %
Bochia	7 ha	78 %
Vasile Goldiș	42,5 ha	83 %
Secaci	25,5 ha	85 %
Tăgădău	66,5 ha	92 %
Total	251,5 ha	70,6 %

Activități agro - zootehnice compuse din fostele I.A.S-uri, S.M.T.-uri, saivane oi sunt prezente cu preponderență în trupurile izolate existente și foarte puțin în localitatea Beliu, în celelalte localități fiind absente.

Activitățile de tip industrial și depozitare - le întâlnim în localitatea Beliu și în câteva trupuri izolate situate în apropierea localității Beliu.

În localitatea Beliu, activitățile industriale și de depozitare își desfășoară activitatea în următoarele spații:

- Tonnellerie Margo S.R.L. Beliu - prelucrare lemn
- **JOLIDON** INTERNATIONAL SRL. Sediul social: STR. **BELIU** NR. 581 A - textile
- BRUTĂRIA BELIU SRL - brutărie

Suprafață totală aproximativ: 6 ha, adică un procent din 4% din suprafața intravilanului localității Beliu.

În trupurile izolate întâlnim câteva distilării și un gater, care însumează o suprafață aproximativ de 2 ha, ocupând un procent de 6,3% din suprafața ocupată de trupurile izolate.

Menționăm că, în pădurea situată la nordul localității Bochia există o carieră de argilă a cărei activitate stagnează; nu a fost luată în calculul bilanțului ca trup izolat cu destinație industrie extractivă, deoarece, autorizația de exploatare a argilei (expirată) prevede ca, la încetarea lucrărilor, să fie replantată toată zona afectată.

Zonele de instituții și servicii publice - au următoarea pondere în cadrul localităților:

Beliu	10 ha	7 % din intravilanul localității
Benești	1 ha	6 % din intravilanul localității
Bochia	0,5 ha	5,5 % din intravilanul localității
Vasile Goldiș	2 ha	4 % din intravilanul localității
Secaci	1 ha	3 % din intravilanul localității
Tăgădău	1 ha	1,5 % din intravilanul localității
Total:	15,5 ha	4,3 % din total intravilan

În localitatea Beliu această zonă coincide cu zona centrală a localității în care există următoarele instituții: primăria, căminul cultural, școli, grădinița, biserica ortodoxă, biserica catolică, alte biserici neoprotestante, piețele (agro alimentară, animale, cereale), dispensar

uman, sediu Poliție, și parterele comerciale: poștă, telecomunicații, CEC, BCR., reparații TV, frizerie - coafură, croitorie, Restaurante, spații comerciale.

Farmacie veterinară Beliu

Dispensar medical uman Beliu

Ocolul Sivic Beliu

Centrul de zi After School

Oficiul Poștal Beliu

În localitățile aparținătoare, instituțiile publice sunt slab reprezentate, existând în fiecare din aceste localități câte o biserică ortodoxă și o școală și câteva mici magazine sătești ca funcțiune complementară la zonele de locuit.

Una dintre cele mai importante investiții pentru imaginea comunei o reprezintă modernizarea **Centrului Civic** care se va realiza în mai multe faze.

În prima faza au fost amenajate locuri de parcare de o parte și de alta a drumului – peste 80 de locuri de parcare. Au fost amenajate pe ambele părți ale drumului rigole pentru scurgerea apei pluviale, eliminându-se astfel acumularea de apă în timpul ploilor abundente.

Locuri de parcare amenajate în zona Centrului Civic

Aeste locuri de parcare au fost amenajate în special în zona instituțiilor publice, respectiv a agenților, pentru a evita aglomerarea cu mașini a acestor zone centrale și pentru facilitarea accesului pentru populație .

De asemenea, a fost realizată o Pergolă la fântâna arteziană forată la o adâncime de peste 30 de metri încă de pe timpul regimului Austro-Ungar și care deservește consumului de apă potabilă pentru foarte mulți cetățeni.

Pergolă fântână arteziană – Centrul Civic

Pentru confortul cetățenilor care folosesc mijloacele de transport în comun au fost reabilitate stațiile de autobuz din Beliu, respectiv Vasile Goldiș.

Alte investiții au vizat finalizarea lucrărilor de racordare a gospodăriilor din Beliu la rețeaua de canalizare și a fost realizată decolmatarea șanțurilor și podețelor în satele Benești și Bochia.

De asemenea, s-au făcut investiții pentru realizarea Capelei mortuare din localitatea Tăgădău.

Capela mortuară din Tăgădău

Spații verzi și zone de agrement întâlnim doar în localitatea Beliu: stadionul și spațiul verde din zona centrală a localității, în suprafață totală de aproximativ 4 ha, cu un procent de 3% din intravilanul localității.

Există în trupurile izolate, mai exact în trupul izolat așezat în partea de nord-vest a localității Beliu, cu denumirea SC Dumbrava SRL, cu o suprafață aproximativ de 3 ha și un procent de 9,3% din total trupuri izolate.

Totalul ocupat de zona de sport - agrement este de 7 ha, procentul corespunzător fiind de 2% din totalul intravilanului existent.

Căile de circulație rutieră, prezente în intravilan prin terenurile ocupate de drumurile județene, comunale și străzi, au următoarea distribuție:

Beliu	15 ha	10 % din intravilanul localității
Benești	2 ha	12 % din intravilanul localității
Bochia	1 ha	11 % din intravilanul localității
Vasile Goldiș	5,5 ha	11 % din intravilanul localității
Secaci	3 ha	10% din intravilanul localității
Tăgădău	4,5 %	6,5 % din intravilanul localității
Total:	31 ha	8,5 % din total intravilan existent

Echipare edilitară:

Gospodărirea apelor

Teritoriul administrativ al comunei Beliu este brăzdat de văi și canale ce curg în general în direcția nord-sud și est-vest.

La circa 1km vest de Vasile Goldiș curge canalul Cermei-Tăut (aflat în curs de regularizare).

De la nord de Secaci, vine Valea Midieș, care curge prin Secaci, prin Bochia, pe la vest de Benești, pe lângă Tăgădău și se varsă în Beliu în Valea Beliului.

Valea Beliului traversează localitatea din direcția est-vest și este constituită în amonte de localitate din Valea Hășmaș care preia Văile Urviș și Valea Botfei.

În zonă nu sunt lucrări hidrotehnice, iar la ploi mai mari, Valea Mideș produce inundații în localitățile prin care trece Valea Beliului de asemenea inundă zona centrală din localitate.

Alimentare cu apă

În prezent sunt alimentate cu apă, parțial, localitățile Beliu și Tăgădău. Sursa de apă utilizată este gospodăria de apă existentă în Colonia Bocsig, de la care o conductă de aducțiune trece prin Beliu și alimentează cu apă rezervorul de înmagazinare de 500 mc existent în Archiș.

Din această conductă se realizează alimentarea cu apă a localităților Beliu și Tăgădău.

Canalizare

Pentru localitatea Beliu, R.A.A.C. Arad a fost înființat sistemului de canalizare menajeră, ce cuprinde 10 km rețele de canalizare și o stație de epurare, care va deservi și localitatea Tăgădău și Benești. Restul localităților sunt incluse și propuse pentru lucrări de canalizare menajeră în cadrul programului Anghel Saligny.

Alimentarea energie electrică și telefonie

Comuna Beliu este alimentată prin 6 posturi de transformare 20/0,4kV racordate la linia electrică de medie tensiune Craiva - Bocsig. Linia are traseul prin zona centrală a localității și are o derivație spre satele aparținătoare Bochia și Tăgădău. Pentru alimentarea cu energie electrică a satului Vasile Goldiș este suficient un singur post de transformare amplasat în centrul satului și racordat la linia de medie tensiune Beliu - Cermei.

Satul Bochia aparținător comunei Beliu este alimentat cu energie electrică printr-un post de transformare 20/0,4kV racordat la linia electrică de medie tensiune Beliu - Secai care traversează localitatea.

Alimentarea cu energie electrică a satului Benești se face dintr-un singur post de transformare 20/0,4kV amplasat în zona centrală și racordat la linia de medie tensiune Beliu - Bochia care trece prin localitate.

Satul Tăgădău este traversat de linia electrică de medie tensiune 20kV Beliu - Hășmaș la care este racordat postul de transformare 20/0,4kV de la care prin rețele de joasă tensiune sunt alimentați toți consumatorii din sat.

Pentru alimentarea cu energie electrică a satului Secaci în centrul localității se află amplasat un post de transformare 20/0,4kV racordat la linia de medie tensiune Beliu - Craiva care traversează satul.

Comuna Beliu este racordată la sistemul de comunicație cu cablu fibră optică. Cablul are traseul Archiș - centrala telefonică digitală - Craiva - Tăgădău.

Satul Vasile Goldiș este traversat pe direcția Beliu - Cermei de cablul de fibră optică la care este racordată centrala telefonică digitală. Satele Bochia și Benești sunt de asemenea traversate de cablul fibră optică pe direcțiile Beliu - Secaci (Bochia) respectiv Beliu - Bochia (Benești). În satul Bochia este instalată o centrala telefonică digitală care deservește și satul Benești.

Satul Tăgădău este traversat de cablul fibră optică pe direcția Beliu - Benești - Hășmaș, nu are centrală telefonică digitală dar este deservit de centrala Beliu.

De asemenea, satul Secaci este traversat de cablul fibră optică pe direcția Bochia - Craiva. Deservirea este făcută de centrala din Bochia.

Alimentarea energie termică și gaze naturale

Încălzirea locuințelor din comuna Beliu și satele aparținătoare se face exclusiv prin folosirea combustibilului solid, lemnele și cărbunii, în sobe individuale.

Alimentare cu gaze naturale nu există pe teritoriu administrativ al comunei Beliu, dar este prevăzută printr-un proiect aprobat de CL

Gospodărie comunală

Colectare deșeurilor menajere în Beliu se face selectiv fiind amplasate în zone public, respectiv instituții publice, containere ce conțin pubele pentru colectarea și depozitarea deșeurilor.

Cimitirele, amplasate în trupuri izolate, au capacitate suficientă pentru situația actuală a localităților.

Capelă mortuară în cimitirul Vasile Goldiș

Capela mortuară în cimitirul Beliu

Alei asfaltate și iluminate în cimitir.

Alei asfaltate și iluminate în cimitirul Beliu

Cimitirul din Tăgădău

Cimitirul din Benesti

Cimitirul din Bochia

CAP. II: Strategia de dezvoltare a comunei BELIU

❖ Considerții generale

Planificarea strategică este definită ca un proces managerial ce are ca scop dezvoltarea și menținerea unei corespondențe reale între obiectivele și resursele comunității și oportunitățile din mediul înconjurător ale acesteia (Corsico, 1994).

Ea reprezintă un proces participativ de dezvoltare a unui plan pe termen mediu sau lung, pentru a atinge obiective strategice stabilite de principalii factori implicați și include aspecte fizice, financiare și instituționale.

Principiile generale ale planificării strategice:

- Planificarea strategică are un caracter cuprinzător, global, dar și de specificitate/de unicat (procesul fiind valabil pentru o anumită structură, într-o anumită conjunctură și pe o anumită perioadă de timp).
- Planificarea strategică stabilește obiective fundamentale și direcțiile de acțiune care vor ghida comuna în activitatea sa în urma unui efort disciplinat.
- Planificarea strategică este un proces prin care se regrupează și se concentrează resursele necesare în vederea împlinirii misiunii și obiectivelor asumate.
- Planificarea strategică cuprinde un set de concepte, proceduri și instrumente, care ajută o organizație să lucreze într-un mediu dinamic și în continuă schimbare.
- Planificarea strategică este un proces care orientează și susține dezvoltarea și schimbarea, ca răspuns la nevoile mediului intern și la cerințele dinamicii mediului extern.

Planificarea strategică are drept **scop**:

- pregătirea unui cadru strategic, identificarea modelelor generale de creștere pe baza evaluării comprehensive a tendințelor pe termen lung ale dezvoltării sociale, economice și spațiale.

Strategiile de dezvoltare elaborate, **pun accentul pe tendințe** și fixează obiective care trebuie atinse prin variate programe, dintre care se evidențiază **programele de ocupare a terenurilor, de amenajare, cele de achiziții publice, de construcții publice** sau programele **de echipare edilitară majoră**.

Obiectivele strategice sunt formulate printr-un demers participativ și proces interactiv.

Abordările europene ilustrează preferința pentru o anumită selectivitate a domeniilor analizate și maximizarea efortului în zona de definire, formulare și structurare a obiectivelor.

Acestea derivă atât din procesul de analiză-diagnoză, sintetizat de regulă prin intermediul SWOT, cât și din participarea efectivă a unor reprezentanți ai diferitelor instituții beneficiare ale strategiei și care se pot implica în implementarea obiectivelor și programelor formulate.

Trebuie subliniată importanța acordată resurselor disponibile și perioadei de timp în care se pun în aplicare programele și proiectele identificate.

Strategia reprezintă în esență un mecanism prin care sunt mobilizate resurse și sunt implicați „actori”, care concură și realizează obiective fundamentate de analize – diagnoze elaborate de specialiști.

❖ **Strategia de dezvoltare**

Prin intermediul planificării strategice, managementul conduce la formularea și implementarea unei **strategii de dezvoltare**, ale cărei etape sunt: (I) auditul, (II) formularea viziunii și obiectivelor strategice, (III) formularea politicilor de dezvoltare, (IV) planul de acțiune și (V) monitorizarea și controlul implementării (Kotler, 1999).

Pentru realizarea strategiei de dezvoltare a comunei BELIU, am urmat primele patru etape astfel:

Viziunea și obiectivele strategice. Viziunea dezvoltării reprezintă o **formă împărtășită a identității** și a valorilor comune, care să ofere comunității un **sens al dezvoltării** pe baza căruia să poată fi formulate obiective strategice de dezvoltare.

Acest deziderat reprezintă un concept strategic de dezvoltare, ce cuprinde aspecte spațiale și ne-spațiale, calitative și cantitative ale dezvoltării.

Viziunea de dezvoltare trebuie să fie concretă și posibil de atins prin obiective. Pentru a formula o viziune de dezvoltare realistă devine esențial să se identifice componentele care au stat, istoric, la baza dezvoltării zonei, valorile comune și să se prognozeze corect schimbările viitoare.

Formularea viziunii de dezvoltare este rezultatul unui proces participativ, care implică factorii de decizie, oamenii de afaceri, populația, pentru stabilirea unui consens în ceea ce privește viitorul comunității respective. Fiind un proces participativ, metoda de lucru cuprinde chestionare și/sau interviuri, cu formularea unor întrebări legate de valorile și viitorul comunității, dar și organizare de meserotunde/ateliere de lucru, pentru diverse grupuri de populație.

În general, acest proces se materializează într-un document ce conține o formulare succintă, clară, distinctă a ceea ce comunitatea consideră relevant, important, credibil și valoros pentru propria dezvoltare la nivelul orașului. Adoptarea acestui document de către autorități reprezintă un angajament al acesteia față de comunitate și element de referință pentru obiectivele strategice de dezvoltare.

Viziunea se descompune în obiective strategice de dezvoltare, care reprezintă, într-o formulare concisă, direcțiile sectoriale și spațiale de dezvoltare încorporând combinația optimă de factori de atracție (aspecte socio-economice, utilități și servicii publice, cultural-istorice, urbane/teritoriale, de mediu și de resurse umane).

Obiectivele strategice trebuie să aparțină unor scenarii active a căror realizare să fie condiționată de întreprinderea de acțiuni. Acestea sunt detaliate /explicitate, în etapa ulterioară de planificare, la nivel de programe și proiecte.

Pentru implementarea strategiei și realizarea obiectivelor propuse este esențial ca autoritatea locală să-și stabilească un set de politici publice prin care activitatea acesteia să fie orientată/canalizată pe direcțiile majore/prioritare stabilite.

Politicele de dezvoltare. Odată definită viziunea și obiectivele strategice, decizia politică la nivelul comunității trebuie să arate căile de urmat, pe diferitele direcții de dezvoltare.

Politicele de dezvoltare au ca **scop îmbunătățirea unei situații existente, eliminarea disfuncționalităților existente, echilibrarea unor dezvoltări viitoare și consolidarea unor direcții de dezvoltare.**

Pachetul politicilor de dezvoltare reprezintă documentul rezultat din coordonarea unor argumente inter-personale sau organizaționale, chemate să rezolve clase identificabile de probleme existente în cadrul zonei. Documentul cuprinde enunțuri, ce indică direcția în care vor fi formulate programele și proiectele sectoriale, pe diverse capite de intervenție.

Din punctul de vedere al domeniilor acoperite de politicile de dezvoltare urbană, responsabilitatea autorităților locale este aceea de a formula direcții și principii de acțiune, într-o serie de sectoare-cheie de activitate, în cadrul cărora trebuie ținute în echilibru diferitele grupuri de interese. Aceste sectoare diferă adesea de la un caz la altul.

În funcție de modalitățile în care fiecare își definește problematica, ele acoperă următoarele domenii: dezvoltarea terenurilor, a locuințelor, a serviciilor publice, socio-economică, de protecție și reabilitare a mediului și a fondului construit, de revitalizare rurală.

Politica privind terenurile, urmărește măsuri, care să faciliteze oferta de terenuri în concordanță cu obiectivele dezvoltării vizând maximizarea social-economică a folosinței terenului.

Politica de urbanism trebuie să asigure rezolvarea echitabilă a nevoilor și intereselor cetățenilor, investitorilor, constructorilor și autorităților locale.

Politica serviciilor publice vizează aspecte legate de eficiența și echitatea ofertei. Gradul de dotare cu servicii și utilități publice (fie ofertă publică sau privată), influențează atractivitatea acesteia pentru firme, locuitori, turiști.

Politica de mediu, urmărește să asigure atât nevoile de protecție și reabilitare a mediului natural și construit cât și tendințele de creștere/dezvoltare ce se manifestă în teritoriu.

Politica socio-economică urmărește cu precădere două aspecte importante: **orientarea** industriei **către întreprinderi mici și mijlocii** și, în viitorul apropiat, al acestora către servicii, precum și **introducerea tehnologiilor contemporane**.

Politica de revitalizare a spațiului rural are drept scop creșterea atractivității comunei pentru anumite segmente ale pieței (locuitori, companii, vizitatori, investitori).

Orientarea către piață trebuie să mențină un echilibru între toate segmentele acesteia, pentru a nu prejudicia interesele comunității pe termen lung.

Revitalizarea spațiului rural poate reduce/stopa fenomenele de dezurbanizare.

Plecând de la rezultatele analizei SWOT, aceste politici pot fi formulate pe baza următoarelor combinații:

- ❖ politici bazate pe oportunități ce susțin punctele tari – combinații care sprijină **strategiile ofensive**;
- ❖ politici bazate pe oportunități ce permit contracararea punctelor slabe – combinații care sprijină **strategiile orientate către schimbare**;
- ❖ politici bazate pe puncte slabe și amenințări – combinații care sprijină **strategiile defensive**;
- ❖ politici bazate pe punctele tari și amenințări – combinații care sprijină **strategiile diversificate**.

Formularea politicilor de dezvoltare teritorială trebuie să răspundă la cerințele factorilor economici locali și la speranțele și așteptările factorilor externi ce trebuie atrași. În acest scop este necesară definirea unui concept spațial de dezvoltare. **Pentru fiecare din politicile sectoriale menționate anterior se stabilesc programe de dezvoltare, respectiv măsuri de intervenție**, ultimele concretizate prin grupuri de proiecte, care conduc, prin intermediul etapei **planului de acțiune**, la implementarea politicilor de dezvoltare și implicita a obiectivelor strategice.

Politicile, cu precizarea impactului fiecărei politici asupra dezvoltării generale și ierarhizarea acestor politici din punct de vedere al importanței, lista programelor propuse pentru fiecare politică și proiectele aferente fiecărui program fac parte din strategia de dezvoltare.

O strategie este o **alegere între variante**. Iar pentru realizarea a ceea ce a fost ales dintre variante este nevoie de acordul factorilor de decizie la nivelul comunității, respectiv Consiliul Local, (pentru a lua decizii și pentru a folosi mijloace) și de resurse de implementare.

Principiile de fundamentare a strategiei de dezvoltare locală:

- Principiul exploataării și utilizării eficiente a resurselor locale, naturale și umane.
- Principiul coeziunii și echilibrului teritorial.
- Principiul conturării unui sistem regional funcțional
- Principiul conexiunilor optime cu unitățile învecinate,
- Principiul avantajului comparativ
- Principiul ecologic
- Principiul dezvoltării durabile

Cap. 3 VIZIUNEA STRATEGICĂ

Viziunea și obiectivele de dezvoltare la nivel local trebuie să reflecte cât mai bine nevoile reale ale comunității și să definească direcțiile de acțiune pe termen mediu și lung - așa-zisa „stare dorită”, în modul în care este reprezentat și imaginat de către aceasta.

Așa cum a fost menționat în mai multe rânduri în cadrul acestui ghid, exercițiul consultărilor publice este absolut esențial în formularea unor obiective comune de dezvoltare, validând ipoteze și configurând în mod pragmatic cea mai bună versiune posibilă a cuneii pentru următorii ani. Unul din fundamentele evidențiate la începutul acestui ghid este faptul că nu există o strategie perfectă, așa cum evident că nevoile fiecăruia sunt subiective și intercalate. Însă pentru ca o strategie să își îndeplinească scopul, este important ca aceasta să fie elaborată pe baza unui proces incluziv, care să acopere în mod transparent nevoile diferiților actori la nivel local.

Viziunea trebuie să definească direcțiile mari, iar întrebările ce stau la baza formulării viziunii pleacă de la un nivel general.

Cum va fi comuna peste câțiva ani? La un nivel concret: Ce își doresc locuitorii? Cum se poate răspunde nevoilor acestora și cum poate fi îmbunătățită calitatea vieții?

Ca efect de bune practici, comuna trebuie să își propună să realizeze lucruri mărețe și să fie în continuă căutare de schimbare și îmbunătățire a paradigmei, utilizând efectele acceleratoare puse la dispoziție de accesul la piețele externe.

Pentru continuitatea versiunilor precedente ale strategiilor integrate de dezvoltare urbană, este important pentru coordonatorii documentului să pornească această secțiune acordând o reflexie asupra viziunii de dezvoltare anterioară, pentru a lua decizia dacă se poate continua pe aceeași direcție.

Elaborarea strategiei de dezvoltare sustenabilă reprezintă un proces care reunește eforturile de dezvoltare sectorială și necesitățile de dezvoltare teritorială în așa fel încât toate obiectivele și măsurile formulate să fie adaptate la sistemul de

obiective formulate în documentele de programare la nivelul UE, la nivel național, regional și local.

O atenție deosebită trebuie acordată Politicii Urbane a României, care conține un set bine determinat de obiective strategice ce urmează să fie adoptate la nivel național. În cadrul Politicii Urbane este definită o paletă largă de obiective de politică care instrumentează realizarea fiecăruia dintre scopurile Cartei de la Leipzig.

Paleta va fi considerată un meniu al dimensiunilor complementare ale politicii, care pot fi utilizate de toate administrațiile publice locale din mediul rurală pe măsură ce își elaborează strategiile de dezvoltare locală.

Fiecare dintre obiectivele stabilite presupune un set clar de proiecte prioritare, cu o perioadă definită de implementare, bugete aferente și o comunicare continuă a stadiului implementării. Prioritizarea presupune ca proiectele majore, odată stabilite, să fie asumate ca atare și să nu fie schimbate cu altele, fără o fundamentare obiectivă.

În mod ideal, aceste proiecte au capacitatea de a atrage și canaliza resursele potrivite, având la bază un consens general privind utilitatea lor bazat pe pilonii și obiectivele de dezvoltare a României.

1. VERZI ȘI REZILIENTE					
1.1 Reducerea riscurilor climatice	1.2 Reziliența seismică	1.3 Managementul deșeurilor în conformitate cu directivele europene	1.4 Reducerea poluării aerului	1.5 Neutralitate energetică	1.6 Mobilitate urbană durabilă
2. COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE					
2.1 Valorificarea terenurilor și clădirilor pentru investiții strategice	2.2 Infrastructură publică de calitate	2.3 Forță de muncă calificată	2.4 Spații publice urbane de calitate	2.5 Încurajarea inovației și a start-up-urilor	2.6 Dezvoltarea și consolidarea de parteneriate
3. ECHITABILE ȘI INCLUZIVE					
3.1 Utilități și servicii publice la costuri accesibile	3.2 Acces la locuințe convenabile ca preț	3.3 Atragerea de noi locuitori	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	3.5 Implicarea societății civile și a cetățenilor în dezvoltarea urbană	3.6 Eliminarea decalajului digital
4. BINE GUVERNATE					
4.1 Consolidarea capacității administrative	4.2 Reducerea birocrăției și servicii adaptate nevoilor cetățenilor	4.3 Guvernare participativă	4.4 Stabilitate și eficiență financiară	4.5 Coordonarea pe verticală și orizontală între administrații publice	4.6 Digitalizarea administrației publice

Sursă : Ghid pentru elaborarea strategiilor integrate de dezvoltare

Analizând punctele forte ale analizei SWOT, precum și rezultatele prelevate din teritoriu, rezultă că Comuna Beliu are un potențial de dezvoltare deosebit, având premisele devenirii unei commune inteligente – SMART VILLAGE, bazat pe următoarele considerente:

- Pozitionare geografică favorabilă.
- Populație tânără. Potențial ridicat de tineri care frecventează unitățile de învățământ.
- Infrastructură stradală, apă canal, aflată în curs de modernizare.
- Economia locală bine dezvoltată.
- Șomaj aproape inexistent.
- Resurse naturale existente.
- Patrimoniu cultural, istoric bogat și diversificat.
- Relații sociale bazate pe principiul multiculturalității și respectului reciproc.

VIZIUNE :

BELIU va fi, la orizontul anului 2027, o comună europeană cu o abordare inteligentă a mediului economic, cultural, cu valori și tradiții stravechi, cu impact durabil și atractiv pentru investitori, turiști și cetățeni, în special pentru tineri, cu o creștere economică inteligentă și cu conexiuni rapide la axele prioritare la nivel european, condus de o administrație locală eficientă și proactivă, orientată către un parteneriat solid cu cetățenii și mediul de afaceri.

Cap.3 OBIECTIVE STRATEGICE

În acest sens se poate contura o viziune de dezvoltare a Comunei BELIU, înțelegând prin aceasta o imagine inspirată a unui viitor dorit, un scop global și durabil, servind ca fundament pentru procesul de planificare strategică.

Pentru susținerea realizării acestei viziuni, strategia de dezvoltare trebuie să contureze câteva direcții generale de dezvoltare, căi de urmat pentru administrația publică locală și pentru toți factorii care pot contribui la dezvoltarea de ansamblu a localității, astfel încât eforturile acestora să fie unite într-un mod constructiv, respectând principiile de bază ale dezvoltării.

Pornind de la analizele detaliate anterior, am creat premisele pentru conturarea unui cadru strategic de dezvoltare locală în așa fel încât, pe baza unor direcții generale de dezvoltare care să corespundă domeniilor de sprijin negociate între Guvernul României și Comisia Europeană, să putem fixa acțiuni concrete posibil de realizat la nivel local pe termen mediu și lung.

De asemenea, ținând cont de poziția geo-strategică la nivelul regiunii de vest, respectiv de resursele umane, economice și de mediu, Comuna BELIU, își propune să abordeze o viziune centrată pe conceptul de SMART VILLAGE.

Astfel, importanța comunelor în viața socială justifică acțiuni pentru crearea de comune inteligente, care să realizeze un mix între investițiile în infrastructura ICT și dezvoltarea capitalului uman și social aferent.

În primul rând un SMART VILLAGE este o zonă rurală care creează dezvoltare durabilă și calitate a vieții ridicată prin excelență în domeniile de activitate ca rezultat al unui capital uman solid, capital social și infrastructură ICT, folosind tehnologiile digitale pentru ridicarea standardului de viață, reducerea costurilor și o comunicare mai bună cu cetățenii.

Potrivit literaturii de specialitate care abordează modul de organizare și principiile de funcționare a unei comune inteligente, avem câteva caracteristici principale care stau la baza unei bune guvernări SMART VILLAGE:

Guvernare inteligentă - SMART VILLAGE are o gamă completă de servicii de eGuvernare, posedă o infrastructură solidă de IT&C, are parteneriate public-private care îi permit să-și atingă obiectivele, practică guvernarea deschisă, transparența, etc.

Economie inteligentă – Într-un SMART VILLAGE activitățile economice se desfășoară cu suport eBusiness și eCommerce. Inovarea IT&C are un rol important în dezvoltare.

Populație inteligentă - Populația unui SMART VILLAGE trebuie să posede competențe digitale de utilizator, să lucreze într-un mediu de lucru digitalizat, să aibă acces la instruire, să poată consulta și furniza date online, etc.

Mod de viață inteligent - Într-un SMART VILLAGE populația are un stil de viață influențat de IT&C, servicii de sănătate și locuit evaluate, servicii culturale, și mediu de coeziune socială.

Mobilitate inteligentă - Activitățile de logistică și transport cu suport IT&C, existența de baze de date online, optimizarea traficului rural, etc. sunt parte a caracteristicii de mobilitate inteligentă.

Absența unei game diversificate de servicii de mobilitate a condus către dependența de automobil a zonelor rurale. Inevitabil, efectul este acela că cei care nu dețin mașini proprii depind de locuitorii cu mașini pentru a se putea deplasa, ceea ce înseamnă că aceștia au posibilități reduse de a participa activ în societate.

Obiectivele strategice se vor concentra pe exploatarea politicilor și soluțiilor existente de mobilitate în zonele rurale și pe a explora modalitățile de a sprijini mobilitatea partajată, interconectată cu transportul public.

De asemenea, se va ține cont de politicile pentru controlul emisiilor de CO₂ care implicit vor crește popularitatea vehiculelor electrice. Cu ajutorul acestor politici, se estimează că până în 2023, la nivel European, 30% din cota de piață va fi deținută de vehicule electrice. Pe cealaltă parte, mașinile cu propulsie de tip diesel ar putea să devină încet, dar sigur, o specie pe cale de dispariție.

Tehnologia este eficientă în drumurile de lung-parcurs și în zonele rurale. În ciuda tehnologiilor avansate pe care mașinile electrice le garantează, precum costuri lunare reduse considerabil și 0% emisii poluante, încă sunt probleme cu integrarea acestor vehicule pe anumite piețe, cum este și România. Principalul vinovat este infrastructura sau mai bine zis lipsa unei infrastructuri cu puncte de încărcare pentru mașini electrice.

În acest sens, se vor promova investițiile în punctele de încărcare pentru mașinile electrice și acolo unde situația permite, se vor încuraja achizițiile de mijloace de transport în comun eco/electrice.

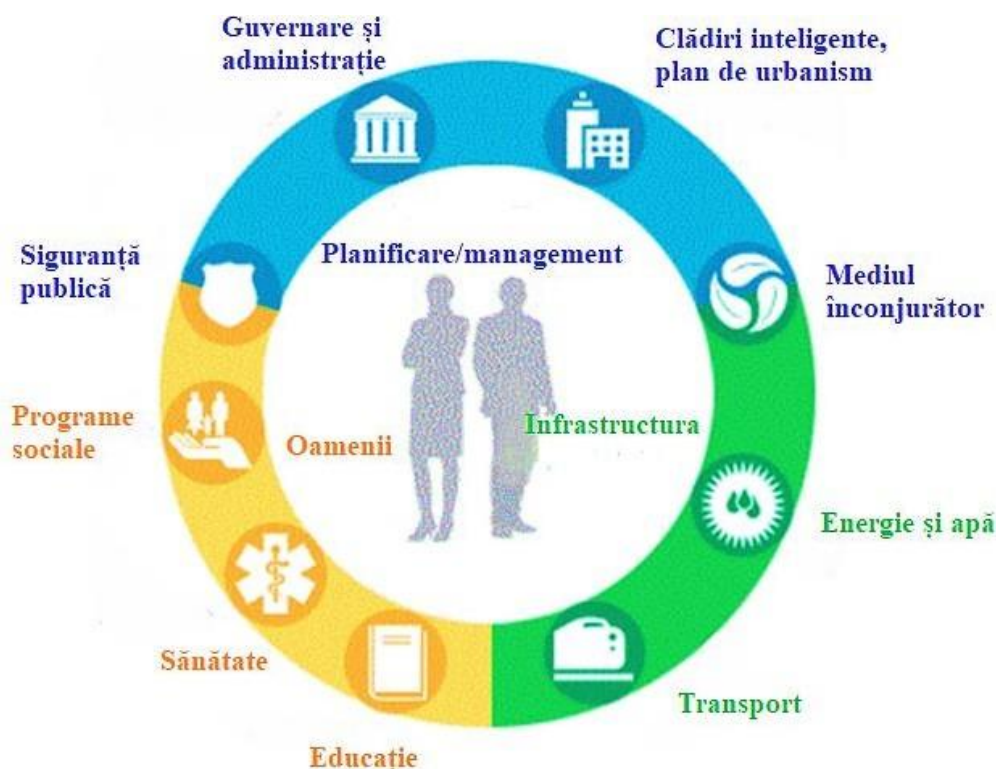
Mediu inteligent - În această caracteristică se include folosirea de energie recuperabilă, existența de rețele energie controlate IT&C, de clădiri "verzi", controlul poluării, calitatea apei, aerului, etc.

Tehnologiile digitale evoluează extrem de rapid, iar evoluția lor rapidă face ca în cele mai multe cazuri neadoptarea lor să dăuneze încetinind procesul de dezvoltare. Se observă o oarecare inerție la comunitățile din România care adoptă greu rețelele sociale, managementul de documente sau chiar comunicarea prin web cu cetățenii.

Printre tehnologiile care pot consolida statutul de SMART VILLAGE se pot aminti:

- Postările în social media, oportunitate pentru planificarea urbană
- Datele satelitare folosite pentru planificare și urmărirea autorizațiilor de construcție
- Camere de supraveghere folosite pentru securitatea cetățeanului și fluidizare a traficului
- Sisteme inteligente de urmărire a traficului bazate pe senzori și GPS
- Sisteme de urmărire a sănătății publice pe baza rețelelor sociale
- Sisteme de management a resurselor de energie, apă, deșeuri
- Iluminat stradal inteligent cu iluminare la prezență în zonă, etc.

SMART VILLAGE presupune o anumită capacitate și abilitate a factorilor de decizie administrativi de a stabili o serie de măsuri care să facă posibilă atingerea unor obiective ale politicii rurale, bazându-se pe anumite mijloace tehnologice contemporane ce fac posibilă dezvoltarea și sprijinul comunităților locale.

În acest sens, se pune tot mai mult accentul pe ideea de sustenabilitate, sau de dezvoltare durabilă, ceea ce înseamnă un tip sau o formă de dezvoltare economică ce asigură satisfacerea cerințelor prezente de consum fără a le compromite sau prejudicia pe cele ale generațiilor viitoare.

Avantajul de a deveni un SMART VILLAGE nu e doar una dintre multele opțiuni pe care le are o comunitate, ci reprezintă chiar manifestarea responsabilității sociale.

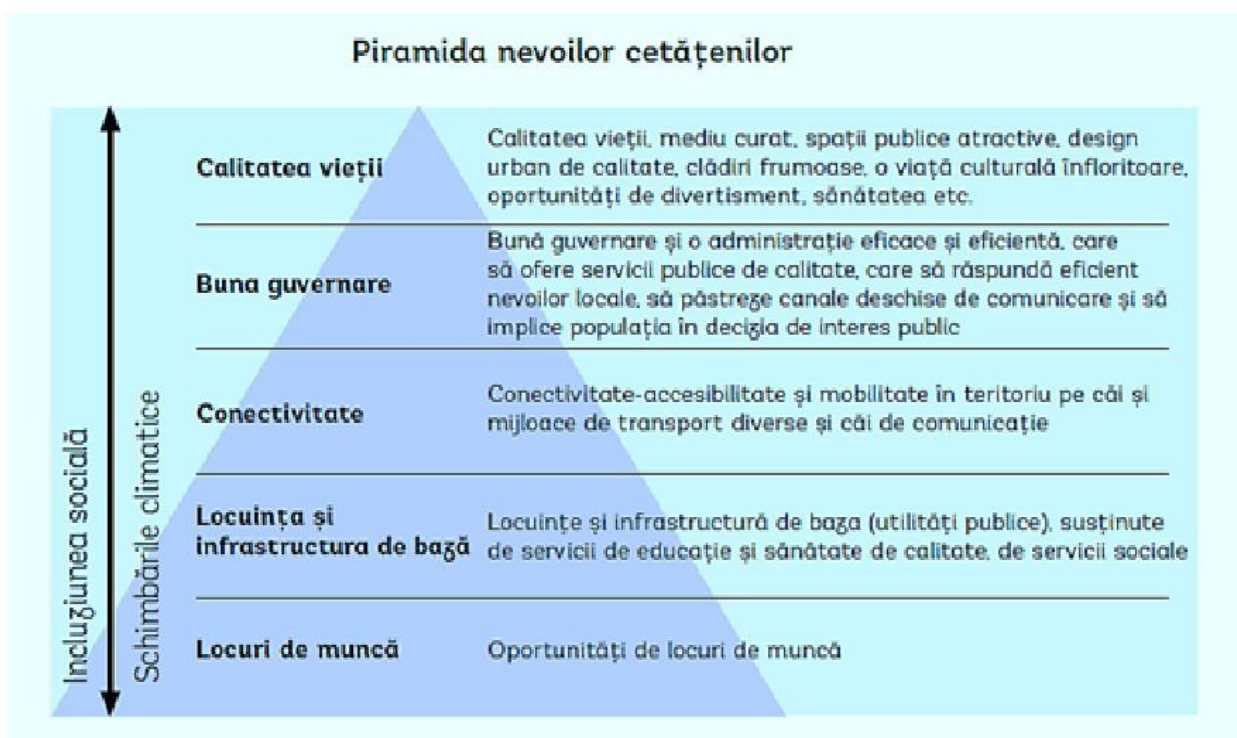
Ca să realizeze acest lucru, administrația locală, societatea civilă cercetătorii și mediul de afaceri trebuie să conlucreze pentru a agree o viziune comună, strategia, planificarea și acțiunile concrete.

Dincolo de soluțiile preluate de la experți, lucrarea aduce la un loc informații și argumente menite să conștientizeze decidenții că SMART VILLAGE este în primul rând și în mod fundamental despre oameni și mediul în care aceștia trăiesc, și abia apoi despre sisteme, lucruri sau informații.

Ținând cont de aceste aspect care creionează profilul unui SMART VILLAGE, SDL al Comunei BELIU își propune câteva direcțiile strategice care să inițieze acest proces de transformare către o comunitate modernă și implicit la creșterea nivelului de trai a cetățenilor.

Autoritățile locale abordează politicile și investițiile locale în raport cu trei categorii principale de constituenți: cetățenii, sectorul privat și turiștii, precum și în raport cu aspecte transversale precum incluziunea socială și schimbările climatice. Un model de ierarhizare a acestor nevoi este prezentat mai jos.

Acest model poate fi de ajutor în identificarea obiectivelor strategice precum și în pregătirea unei liste de proiecte prioritare. Orice SDL trebuie, practic, să răspundă nevoilor a trei mari grupuri de actori: cetățenii; mediul privat; turiștii. Piramidele de mai jos, gândite pe principiul Piramidei Nevoilor Umane ale lui Maslow, pot fi folosite de către orice administrație locală din România, pentru a vedea modul în care un obiectiv strategic sau un proiect răspunde nevoilor acestor trei grupe de actori.

În vederea reflectării corecte a nevoilor de la nivel local, dezvoltarea ideilor de proiect și transpunerea lor într-o listă lungă de proiecte trebuie să aibă la bază concluziile procesului de analiză a situației existente, precum și rezultatele consultărilor cu societatea civilă, antreprenori, cetățeni și alți actori interesați.

O participare cât mai largă este esențială în vederea identificării celor mai relevante proiecte pentru o varietate de actori locali. Următorul pas în elaborarea strategiei este realizarea listei scurte de proiecte.

Fără prioritizarea proiectelor și asumarea unui calendar pentru implementare și bugete bine definite, o strategie nu își poate îndeplini rolul.

Astfel, un proces de prioritizare trebuie să includă cel puțin trei elemente:

1. Calendar de implementare - un termen realist poate angrena eforturile pentru finalizarea implementării în perioada asumată; de regulă, acesta se încadrează în perioada de programare la nivel european

2. Buget pentru investiții de capital - un instrument util pentru autoritățile locale în procesul de planificare strategică este metodologia de estimare a bugetului pe care o autoritate publică locală ar trebui să le aloce cheltuielilor de capital pentru o perioadă de timp bine definită.

Metodologia pleacă de la premisa că autoritățile publice nu ar trebui să cheltuiască mai mult de 30% din veniturile lor nealocate pe cheltuieli de capital, de la an la an, luând în considerare costurile de funcționare și întreținere a noilor infrastructuri dezvoltate. Proiectele care depășesc această sumă ar trebui, în mod ideal, să fie finanțate din fonduri externe și să fie generatoare de venituri sau cu costuri de operare și mentenanță nule sau reduse.

3. Cadru / metodologie pentru stabilirea proiectelor prioritare (lista scurtă de proiecte), cu bugete estimative și sursele de finanțare aferente. Disponibilitatea finanțării externe (de exemplu, fonduri UE) și măsura în care proiectul generează venituri sau necesită costuri de operare și întreținere sunt criterii esențiale de luat în considerare.

Pentru ierarhizarea listei scurte de proiecte selectate, o abordare cantitativă poate fi utilă - aceasta poate include criterii precum măsura în care proiectul răspunde la nevoile cetățenilor, mediului economic și turiștilor, precum și sustenabilitate financiară și aspect transversale precum incluziunea socială și impactul asupra mediului.

Fiecare criteriu va avea o pondere diferită - de exemplu, o pondere de 35% pentru impactul asupra cetățenilor, 25% pentru impactul asupra sectorului privat, 5% pentru impact asupra turiștilor, 15% pentru sustenabilitatea financiară și 10% pentru impactul privind incluziunea socială și schimbările climatice.

Prioritizarea presupune ca proiectele majore, odată stabilite, să fie asumate ca atare și să nu fie schimbate cu altele, fără o fundamentare obiectivă. În mod ideal, aceste proiecte au capacitatea de a atrage și canaliza resursele potrivite, având la bază un consens general privind utilitatea lor.

DIRECȚIILE STRATEGICE, OBIECTIVELE STRATEGICE ȘI PLANUL DE MĂSURI DE IMPLEMENTARE la nivelul Comunei BELIU.

- 1. ADMINISTRAȚIE LOCALĂ EFICIENTĂ ȘI PROACTIVĂ, ORIENTATĂ CĂTRE UN PARTENERIAT SOLID CU CETĂȚENII ȘI CU MEDIUL DE AFACERI.**
- 2. DEZVOLTARE ECONOMICĂ BAZATĂ PE GESTIONAREA OPTIMĂ A RESURSELOR ȘI DEZVOLTAREA MEDIULUI ANTREPRENORIAL.**
- 3. DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE, ÎN CONTEXTUL DIGITALIZĂRII ȘI AL PERFECȚIONĂRII CONTINUE.**
- 4. CREȘTEREA CALITĂȚII VIEȚII ȘI AL SERVICIILOR OFERITE POPULAȚIEI.**
- 5. OPTIMIZAREA COMPONENTELOR DE MOBILITATE RURALĂ, LOGISTICĂ ȘI TRANSPORT CU SUPT IT&C**
- 6. OPTIMIZAREA SISTEMELOR DE PROTEJARE A MEDIULUI NATURAL ȘI REGENERARE RURALĂ.**

DIRECȚIA STRATEGICĂ 1	ADMINISTRAȚIE LOCALĂ EFICIENTĂ ȘI PROACTIVĂ, ORIENTATĂ CĂTRE UN PARTENERIAT SOLID CU CETĂȚENII ȘI CU MEDIUL DE AFACERI
Obiectiv strategic 1.1	Utilizarea avantajelor digitalizării în beneficiul cetățenilor
Măsura 1.1.1.	Digitalizarea serviciilor publice la nivel local
Măsura 1.1.2.	Dezvoltarea serviciilor de e-administrație
Măsura 1.1.3.	Creșterea capacității administrației publice locale de management integrat al resurselor culturale, natural, turism, agrement ale comunității, inclusiv prin implementarea de soluții inovative
Măsura 1.1.4.	Interacțiunea directă a orașului cu cetățenii săi privind furnizarea de servicii publice
Măsura 1.1.5..	Promovarea competențelor digitale în afara sistemelor de învățământ oficiale, în rândul populației.
Obiectiv strategic 1.2	Dezvoltarea capacității administrative
Măsura 1.2.1.	Dezvoltarea resurselor umane în administrația publică
Măsura 1.2.2.	Creșterea eficienței activității administrației publice locale
Măsura 1.2.3.	Modernizarea/flexibilizarea administrației locale în vederea creșterii accesului populației la servicii publice

Măsura 1.2.4.	Promovarea unui mod de lucru transparent, pozitiv și participativ al guvernării locale pentru îndeplinirea obiectivelor din strategia de dezvoltare locală			
Măsura 1.2.5.	Dezvoltarea, modernizarea și diversificarea serviciilor publice			
Măsura 1.2.6	Sisteme de colectare și interpretare integrate a datelor publice accesibile cetățenilor			
Obiectivul strategic 1.3	Dezvoltarea cooperării și asocierii			
Măsura 1.3.1.	Încurajarea și promovarea parteneriatului public-privat			
Măsura 1.3.2.	Încurajarea schimburilor de experiență și bune practici			
Obiectivul strategic 1.4	Dezvoltarea infrastructurii de transport, echipare tehnico-edilitară, amenajare teritorială, urbanism			
Măsura 1.4.1.	Modernizarea infrastructurii rutiere și de acces, trotuare, parcuri.			
Măsura 1.4.2.	Modernizarea și extinderea structurii tehnico-edilitare			
Măsura 1.4.3.	Modernizarea și extinderea infrastructurii de canalizare/colectare ape pluviale/alimentare cu apă/alimentare cu gaz/alimentare cu energie electrică			
Măsura 1.4.4.	Modernizarea și extinderea infrastructurii educaționale, școli, grădinițe, creșe ș.a.			
Măsura 1.4.5.	Modernizarea/amenajarea/întreținerea clădirilor din domeniul public/interes public, iluminat architectural, etc.			
Măsura 1.4.6.	Achiziționarea de utilaje și accesorii pentru întreținerea și amenajarea domeniului public			
PROIECTE / DOCUMENTAȚII REALIZARE PROIECTE / ACHIZIȚII		BUGET	SURSĂ FINANȚARE	PERIOADA
Extindere rețea de canalizare în satele Beliu, Tăgădău, Vasile Goldiș		9787989	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Extindere rețea apă în comuna Beliu		6816795	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Realizare PUG		238000	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Construire capela mortuara Tăgădău		654500	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027

Realizare PUZ comuna Beliu	41650	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Reabilitare Liceu Tenologic Beliu	2480000	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Reabilitare și modernizare unitate sanitară, comuna Beliu	2013906	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Pregătire profesională a personalului angajat al Primăriei	17850	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Modernizare iluminat stradal - telegestiune	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Reparații clădiri Administrație Publică, Poliție, etc.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Modernizare, reabilitare, dotare Cămine Culturale	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Reparații capitale și reabilitare trotuare în comună	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Întroducere rețea de alimentare cu gaze naturale. Întocmire documentație.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Reparații capitale drumuri comunale.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Funcționar public digital care să ghideze cetățenii în obținerea datelor, informațiilor sau serviciilor publice necesare. Proiectul se poate integra în portalul de servicii publice.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Platformă interactivă de comunicare cu cetățenii și formare de atitudine comunitară	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
DIRECȚIA STRATEGICĂ 2	DEZVOLTARE ECONOMICĂ BAZATĂ PE GESTIONAREA OPTIMĂ A RESURSELOR ȘI DEZVOLTAREA MEDIULUI ANTREPRENORIAL		
Obiectivul strategic 2.1	Dezvoltarea echilibrată/atractivă a economiei locale		
Măsura 2.1.1.	Crearea infrastructurii / centre (școli sau mediul privat, pentru dezvoltarea afacerilor .		

Măsura 2.1.2.	Atragerea investitorilor prin campanii de promovare și dezvoltarea de spații multifuncționale pentru organizarea de evenimente – concerte, adunări, târguri tematice		
Măsura 2.1.3.	Promovarea și susținerea economiei circulare		
Măsura 2.1.4.	Măsuri pentru suținerea și dezvoltarea activităților economice		
Măsura 2.1.5.	Creșterea competitivității prin inovare, digitalizare și dezvoltare economică		
Măsura 2.1.6.	Valorificarea durabilă a resurselor atona/appe termale, ș.a., ale comunității în vederea creșterii atractivității și competitivității sectoarelor economice principale.		
Măsura 2.1.7.	Sprijin pentru dezvoltarea formelor ationall cu scop economic, informarea și dezvoltarea antreprenoriatului.		
Măsura 2.1.8.	Înființarea/dezvoltarea/modernizarea și dotarea infrastructurii de valorificare a produselor locale/ agricole/meșetșugărești		
Măsura 2.1.9	Sprijinirea investitorilor, investitorilor/producătorilor din domeniul agicol/agroturism		
PROIECTE / DOCUMENTAȚII REALIZARE PROIECTE / ACHIZIȚII	BUGET	SURSĂ FINANȚARE	PERIOADA
Facilitarea accesului la informații pentru Dezvoltarea / înființarea de intreprinderi sociale	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Facilitarea accesului la informații pentru Dezvoltarea micilor ateliere meșteșugărești tradiționale	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Facilitarea accesului la informații pentru constituirea de asociații meșteșugărești	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Facilitarea accesului la informații / acordarea de sprijin pentru dezvoltarea crescătorilor de animale	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Atragerea de fonduri pentru extinderea suprafețelor cultivate cu pomi fructiferi	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Facilitarea accesului la informații / acordarea de sprijin pentru crearea de mici ateliere pentru procesarea produselor agricole	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027

Facilitarea accesului la informații pentru constituirea de cooperative și/sau asociații de producători	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Dezvoltarea unui hub inovare de inovare de business și de cercetare, racordat la rețeaua Municipiului Arad/județ/national, creând un spațiu de co-working și evenimente, o platformă de comunicare, învățare, promovare, networking pentru business, educație, CD.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
DIRECȚIA STRATEGICĂ 3	DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE, ÎN CONTEXTUL DIGITALIZĂRII ȘI AL PERFECTIONĂRII CONTINUE		
Obiectiv Strategic 3.1.	Dezvoltarea politicilor educaționale pentru tineri.		
Măsura 3.1.1.	Îmbunătățirea infrastructurii educaționale și asigurarea unui ationa de învățare modern adaptat cerințelor pieței – echipamente IT – table interactive, laptopuri, tablete, catalog online, ation de evaluare online, biblioteca online, ation audio/vocal pentru mesaje ationa și trimise, LED-uri, BMS (Sistem de management integrat al unei clădiri)		
Măsura 3.1.2.	Adaptarea serviciilor educaționale și dezvoltarea competențelor digitale adresate elevilor și cadrelor didactice pentru fiecare nivel ationall		
Măsura 3.1.3.	Dezvoltare de platforme educaționale digitale cu resurse de formare continua pentru profesori, catalog electronic, canale de comunicare părinți – copii		
Obiectiv Strategic 3.2.	Dezvoltarea competențelor digitale ale populației		
Măsura 3.2.1	Dezvoltarea competențelor digitale ale populației (ational utilizarea serviciilor public digitale) și învățare pe tot parcursul vieții susținută prin diverse platforme sau centre (centre comunitare pentru învățare ational)		
Obiectiv Strategic 3.3.	Adaptarea forței de muncă la noile tendințe (viitorul muncii)		
Măsura 3.3.1.	Asigurarea de facilități tinerilor care doresc să rămână după finalizarea studiilor în oraș prin diverse instrumente (oferire de teren în ation de închiriere/concesiune spații locuit, facilități fiscal, sisteme de educație post liceale)		

Măsura 3.3.2.	Realizarea de parteneriate la nivel local/regional/ational cu mediul privat/universitar/public pentru dezvoltarea de campanii de formare și atragere a forței de muncă – corelarea cererii cu oferta pe piața muncii.		
PROIECTE / DOCUMENTAȚII REALIZARE PROIECTE / ACHIZIȚII	BUGET	SURSA FINANȚARE	PERIOADA
Identificarea /organizarea de parteneriate la nivel local/ regional/ ational cu mediul privat/universitar/public pentru dezvoltarea de noi proiecte în cadrul unei campanii de atragere a forței de muncă.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Reabilitarea infrastructurii unităților de învățământ din punct de vedere al scăderii consumului energetic, prin anvelopare termică, instalare panouri, soluții de încălzire și aerisire	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Dotarea unităților cu soluții digitale: tablete, laptopuri, table interactive, espec de acces în clădire, BMS (Sistem de management integrat al unei clădiri)	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Dezvoltarea unor laboratoare digitale/realitate virtuală/tehnice pentru activități aplicative	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Cursuri de instruire a personalului didactic și specialitate pentru utilizarea noilor tehnologii și desfășurarea de cursuri duale	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Crearea unui Centru pentru dezvoltare și orientare în carieră, care să desfășoare permanent cursuri și activități practice în școli.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Dezvoltarea unei platforme de interacțiune și comunicare locale: la care să aibă acces toți actorii din județ, care să cuprindă baze de date cu operatori economici, servicii sociale, ONG-uri și care să ofere posibilitatea de a publica anunțuri, de promovare, facilitare comunitară, bugetare participativă, sondaje, concursuri de idei, colectare informații din comunitate, rezervare terenuri de sport online	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
SMARTAplicație – telefon/web. – pentru dezvoltarea competențelor digitale pentru populație. Tutoriale pentru accesarea informațiilor de interes comunitar.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027

DIRECȚIA STRATEGICĂ 4	CREȘTEREA CALITĂȚII VIEȚII ȘI AL SERVICIILOR OFERITE POPULAȚIEI
Obiectivul strategic 4.1.	Dezvoltarea serviciilor medicale și sociale
Măsura 4.1.1.	Modernizarea și dezvoltarea serviciilor de sănătate - prin promovarea conceptului de Telemedicină - Sisteme de colectare și interpretare a datelor integrat accesibile cetățenilor
Măsura 4.1.2.	Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii medicale - Implementarea de senzori espec și aplicații TIC: senzori espec (smartphones și ceasuri), aplicații TIC de sanatate personale, aplicații TIC de sănătate la nivel de comunitate.
Măsura 4.1.3.	Dezvoltarea infrastructurii sociale, construire/amenajare de spații de locuit pentru tineri, și susținerea dezvoltării comunitare.
Măsura 4.1.4.	Asigurarea condițiilor de locuire temporară pentru persoanele vulnerabile .
Măsura 4.1.5.	Susținerea formării profesionale a personalului din domeniul asistenței sociale/medicale.
Măsura 4.1.6.	Facilitarea integrării socio-economice a persoanelor vulnerabile și a comunităților marginalizate.
Măsura 4.1.7.	Dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale integrate.
Măsura 4.1.8.	Creșterea accesului la servicii medicale de bază pentru persoanele vulnerabile și comunitățile marginalizate.
Măsura 4.1.9.	Diminuarea efectelor negative ale îmbătrânirii demografice (ex. Programe de îngrijire la domiciliu, espect medicale mobile).
Obiectivul strategic 4.2.	Dezvoltarea sistemelor de monitorizare a siguranței publice
Măsura 4.2.1.	Sisteme de supraveghere video racordate la un espec centralizat.
Măsura 4.2.2.	Sisteme de detectarea cu senzori a incendiilor, scurgeri de gaze, defecțiuni la rețeaua de apă/canal, accidente, etc
Măsura 4.2.3.	Campanii de informare și conștientizare a populației despre prevenirea și gestionarea situațiilor cu espectiv infracțional.
Obiectivul strategic 4.3	Dezvoltarea serviciilor pentru espectiv, turism, cultură și sport

Măsura 4.3.1.	Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și dezvoltarea infrastructurii culturale inovatoare		
Măsura 4.3.2.	Punerea în valoare a identității culturale locale prin acțiuni especti de promovare, informare și cooperare		
Măsura 4.3.3.	Îmbunătățirea / modernizarea infrastructurii culturale și de turism		
Măsura 4.3.4.	Promovarea activităților sportive prin dezvoltarea / reabilitarea / dotarea infrastructurii sportive		
Măsura 4.3.5.	Dezvoltarea / modernizarea infrastructurii de agrement		
Măsura 4.3.6.	Îmbunătățirea accesibilității zonelor turistice (accesibilitate rutieră, transport public, piste pentru biciclete etc.)		
Măsura 4.3.7.	Spijinirea inițiativelor de promovare a unui mod de viață sănătos și echilbrat – wellness		
PROIECTE / DOCUMENTAȚII REALIZARE PROIECTE / ACHIZIȚII	BUGET	SURSĂ FINANȚARE	PERIOADA
Instalarea/ închiriere de toalete inteligente automate și cu sistem de auto-curățare	5950	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Amenajare complex fitness/wellness	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Construire/Reabilitare terenuri de sport	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Construire locuinte sociale pentru tineri	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Implementarea unui sistem de telemedicină în sistemul public și privat.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Implementarea de senzori mobili și aplicații TIC : senzori mobili (smartphones și ceasuri), aplicații TIC de sanatate personale, aplicații TIC de sănătate la nivel de comunitate.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Implementarea unei platforme de comunicare care să cuprinda module pentru comunicarea între instituțiile publice și cetățeni și doar între cetățeni,	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Platformă digitală /Bază de date care să conțină toți furnizorii publici, privați și neguvernamentali și serviciile sociale oferite, inclusiv capacitatea centrelor sau a facilităților, date de contact, nevoi	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027

de extindere, etc. Bază de date cu toți beneficiarii de servicii sociale, pe tipuri de servicii.			
Platformă digitală / baze de date electronice unice cu medicii și facilitățile medicale disponibile în oraș după specializări, vizualizarea datelor de contact, și crearea de recenzii cu privire la serviciile medicale oferite.		documentare	Buget local, Alte surse de finanțare
DIRECȚIA STRATEGICĂ 5	OPTIMIZAREA COMPONENTELOR DE MOBILITATE RURALĂ, LOGISTICĂ ȘI TRANSPORT CU SUPT IT & C³		
Obiectivul strategic 5.1.	<i>Sistem integrat de mobilitate rurală cu toate mijloacele de transport</i>		
Măsura 5.1.1.	Modernizarea transportului public în comun, dotarea cu mijloace de transport în comun electrice și instalarea de stații de încărcare electrică.		
Măsura 5.1.2.	Implementarea unui espec de management integrat al traficului – prin conectarea la un espec de management al transportului public din municipiul Arad, corelat cu sistemul de monitorizare al traficului rural din comuna.		
Obiectivul strategic 5.2.	Încurajarea utilizării formelor alternative de mobilitate		
Măsura 5.2.1.	Extinderea/amenajarea/ parcărilor, a pistelor de biciclete – programe de monitorizare a parcărilor senzori de alarmă.		
Măsura 5.2.2.	Implementarea unei aplicații pentru bike sharing și încurajarea mersului pe bicicletă/trotinetă, închiriere online, prin diverse stimulente oferite de primărie.		
Măsura 5.2.3.	Implementarea de facilități pentru vehicule electrice: stații de încărcare, parcări gratuite		
PROIECTE / DOCUMENTAȚII REALIZARE PROIECTE / ACHIZIȚII	BUGET	SURSA FINANȚARE	PERIOADA
Creșterea accesibilității rețelei de străzi a comunei (Extinderea rețelei de străzi).	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Creșterea calității spațiului public rural prin re-proiectarea și modernizarea căilor de comunicații rutiere (Modernizarea rețelei de străzi).	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Dezvoltarea infrastructurii publice necesare vehiculelor electrice pentru încărcare în momentele de staționare	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027

Dezvoltarea amenajărilor de parcuri.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Dezvoltarea unei rețele de transport public, amenajarea stațiilor de călători, a atelierului de întreținere, a zonei de parcare a materialului rulant precum și a centrului espectiveure.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Achiziționarea de autobuze/microbuze electrice și/sau ecologice pentru îmbunătățirea și modernizarea transportului public de călători, respectiv în satele apartinătoare.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Crearea unor coridoare favorabile deplasărilor nemotorizate pentru a face legătura între zonele cu funcțiuni de interes general și/sau espectiveu	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
Realizarea unei piste conexe și sigure pentru deplasările cu bicicleta	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027
DIRECȚIA STRATEGICĂ 6	OPTIMIZAREA SISTEMELOR DE PROTEJARE A MEDIULUI NATURAL ȘI REGENERARE RURALĂ		
Obiectivul strategic 6.1.	Dezvoltarea unei comunități locale prietenoase cu mediul		
Măsura 6.1.1.	Investiții ce promovează infrastructura verde / amenajare parcuri fotovoltaice, etc		
Măsura 6.1.2.	Investiții în asigurarea/îmbunătățirea unor sisteme de iluminat public performante și eficiente energetic		
Măsura 6.1.3.	Modernizarea gestionării deșeurilor și serviciilor de salubritate		
Măsura 6.1.4.	Creșterea/amenajarea suprafețelor spațiilor verzi, plantațiilor de pomi, vegetației espective.		
Măsura 6.1.5.	Reducerea emisiilor de carbon prin îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor – sisteme de monitorizare a consumului de espect electri, gaz, anveloparea termcă a cladirilor.		
Măsura 6.1.6.	Promovarea utilizării energiei din surse regenerabile		
Măsura 6.1.7.	Creșterea eficienței utilizării resurselor especti și sprijinirea tranziției către economia especti		
Măsura 6.1.8.	Adoptarea de măsuri menite pentru atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea la schimbările climatice, espective prevenirea riscurilor natural.		

Măsura 6.1.9.	Dezvoltarea serviciilor de întreținere și amenajare a spațiilor verzi, al cursurilor de apă/lacuri/bălți/păduri/vegetație, locuri de joacă pentru copii, cimitire.			
PROIECTE / DOCUMENTAȚII REALIZARE PROIECTE / ACHIZIȚII	BUGET	SURSĂ FINANȚARE	PERIOADA	
Introducerea pachetelor de măsuri fiscale, care să ofere stimulente dezvoltatorilor, investitorilor, proprietarilor mici, proprietarilor și proprietarilor chiriași care să contribuie la regenerarea ruralași reabilitarea clădirilor	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027	
Includerea procesului de regenerare rurala în obiectivele administrației locale care să determine alocarea de fonduri pentru următoarele cicluri de finanțare	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027	
Amenajare platformă pentru depozitarea în condiții de siguranță a deșeurilor vegetale/animale, în vederea folosirii pentru obținerea energiei regenerabile	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027	
Realizarea unui studiu pentru identificare posibilităților de utilizare/producere a energiei regenerabile.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027	
Amenajarea de parcuri fotovoltaice	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027	
Introducerea contoarelor inteligente cu telecitire și sisteme de monitorizare pentru identificarea zonelor cu avarii, pe lângă reabilitarea infrastructurii tradiționale.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027	
Introducerea unui sistem de telegestiune pentru rețeaua de iluminat.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027	
Reglementări și măsuri de sancționare privind nerespectarea prevederilor locale în ceea ce privește protecția mediului, salubritatea și regimul de depozitare a deșeurilor.	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027	
Dotarea cu mobilier rural Smart a parcurilor, zonelor pietonale	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027	
Campanii de ecologizare și conștientizare a populației privind importanța respectării mediului înconjurător	documentare	Buget local, Alte surse de finanțare	2022-2027	

POTENȚIALE SURSE DE FINANȚARE

Finanțările nerambursabile sunt destinate sprijinirii dezvoltării locale unde nu există resurse financiare suficiente accesibile în mod curent sau din domenii în care există în mod tradițional o nevoie de resurse financiare mai mare decât disponibilitățile (de exemplu, infrastructură activități cu caracter social etc.).

Astfel pot fi acordate finanțări pentru infrastructură, educație, cultură, protecția mediului, cercetare, religie, sănătate, servicii sociale, cooperare internațională, drepturi civile și cetățenești, digitalizare, dezvoltare economică și socială etc.

Pentru finanțarea investițiilor propuse în cadrul acestei strategii, pentru perioada 2021-2027, identificăm următoarele tipuri de finanțări:

a) Fonduri Structurale și de Coeziune care contribuie la realizarea celor trei obiective ale Politicii de Coeziune UE;

b) Fonduri de la bugetele naționale

c) Alte finanțări nerambursabile care pot proveni de la o varietate de finanțatori (inclusiv de la Uniunea Europeană):

- Guvernul României;
- guvernele sau ambasadele unor state străine;
- instituții financiare internaționale (de ex.: BERD, Banca Mondială etc.);
- fundații sau alte organizații naționale sau internaționale;
- companii (de ex.: Microsoft, Coca-Cola etc.);
- bănci active în România.

FONDURI STRUCTURALE ȘI DE COEZIUNE

POLITICA DE COEZIUNE 2021-2027

Politica de coeziune finanțează investiții care să contribuie la îndeplinirea celor 5 obiective principale stabilite pentru perioada 2021-2027, astfel:

1. **Europă mai inteligentă**, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii.
2. **Europă mai verde**, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice.
3. **Europă conectată**, cu rețele strategice de transport și digitale.
4. **Europă mai socială**, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate.

5. Europă mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Analizând obiectivele specifice ale Politicii de coeziune, observăm interesul crescut asupra digitalizării și al economiei circulare.

II. 4.2. Politica de Coeziune, elemente de noutate pentru perioada 2021-2027

Plecând de la propunerea Comisiei din 2 mai 2018 privind următorul cadru financiar multianual pentru perioada 2021-2027, anexa D a Raportului de țară din 2019 privind România, inclusiv un bilanț aprofundat referitor la prevenirea și corectarea dezechilibrelor economice, prezintă punctele de vedere preliminare ale serviciilor Comisiei cu privire la domeniile de investiții prioritare și la condițiile-cadru pentru aplicarea eficace a politicii de coeziune în perioada 2021-2027. Aceste domenii de investiții prioritare au fost stabilite în contextul mai amplu al blocajelor în materie de investiții, al nevoilor de investiții și al disparităților regionale analizate în raport. Această anexă constituie baza unui dialog între România și serviciile Comisiei în vederea programării fondurilor politicii de coeziune (Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune și Fondul social european Plus).

Implementarea POR, în viitoarea perioadă de programare, se va face descentralizat, prin 8 programe regionale, gestionate la nivelul agențiilor de dezvoltare regională.

Coordonarea unitară a managementului acestui proces va fi asigurată de Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației.

Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației nu va mai avea autoritatea de management pentru POR, din anul 2021. În schimb, ar urma să fie 8 autorități de management la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare. Practic, actualele Agenții de Dezvoltare Regională (ADR), care în prezent au doar rol de organism intermediar, cu numai câteva atribuții delegate de Ministerul Lucrărilor Publice, ar urma să devină autorități de management ele însele.

Aceste 8 noi autorități de management ale viitoarelor Programe Operaționale Regionale mai mici vor întocmi ghidurile solicitantului pentru diversele linii de finanțare pe care le vor deschide și vor decide prioritățile de investiții care vor fi bugetate.

Propunerea financiară a Cadrului Financiar Multianual de alocare pentru România, pentru perioada 2021-2027 este de 30,60 miliarde euro, în creștere cu 8% față de perioada 2014-2020, conform propunerii Comisiei Europene, distribuită la nivel de fond astfel:

57% către Fondul de Dezvoltare Regională (FEDR)

27% către Fondul Social European

15% către Fondul de Coeziune

1% către Cooperarea teritorială europeană (ETC) FC (Fondul de Coeziune)15%

FSE (Fondul Social European)27%

FEDR (Fondul de Dezvoltare Regională)57%

ETC1%

În cadrul politicii de coeziune Ministerul Fondurilor Europene propune pentru perioada 2021-2027, nouă tipuri de programe, Programul Operațional Regional urmând a fi gestionat descentralizat la nivelul Agențiilor de Dezvoltare Regională din fiecare dintre cele 8 regiuni ale țării:

1. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)
2. Programul Operațional Transport (POT)
3. Programul Operațional Creștere Inteligentă și Digitalizare (POCID)
4. Programul Național de Sănătate (multifond) (PNS)
5. Programul Operațional Capital Uman (POCU)
6. Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate (POAD)
7. Programul Operațional de Dezvoltare Teritorială Integrată (multifond) (PODTI)
8. Programele Operaționale Regionale-implementate la nivel de regiune (8 POR)
9. Programul Operațional Asistență Tehnică (multifond) (POAT)

În ceea ce privește responsabilitatea gestionării acestor programe, **Agențiile pentru Dezvoltare Regională vor fi Autorități de Management pentru cele opt Programe Operaționale Regionale**, Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor va fi Autoritate de Management pentru Programul Operațional Transport, iar Ministerul Fondurilor Europene va fi Autoritate de Management pentru celelalte șapte Programe Operaționale menționate mai sus.

Pentru cele 9 programe din cadrul politicii de coeziune, în perioada 2021-2027 vor fi finanțate următoarele axe prioritare:

1. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă:

Axa Prioritară 1. Tranziție energetică bazată pe eficiență energetică, emisii reduse, sisteme inteligente de energie, rețele și soluții de stocare

Axa Prioritară 2. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară

Axa Prioritară 3. Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate

Axa Prioritară 4. Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

3. Programul Operațional Creștere Inteligentă și Digitalizare (POCID)

Axa Prioritară 1. Creșterea competitivității economice prin cercetare și inovare

Axa Prioritară 2. Dezvoltarea unei rețele de mari infrastructuri de CDI

Axa prioritară 3. Creșterea competitivității economice prin digitalizare

Axa prioritară 4. Dezvoltarea infrastructurii Broadband

Axa prioritară 5. Instrumente financiare

Axa prioritară 6. Creșterea capacității administrative

4. Programul Național de Sănătate (multifond) (PNS)

Axa Prioritară 1. Continuarea investițiilor în spitale regionale

Axa Prioritară 2. Servicii de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu

Axa prioritară 3. Servicii de recuperare, paliative și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității

Axa prioritară 4. Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii

A. Investiții prioritare în infrastructură

B. Investiții în structurile relevante în domeniul supravegherii bolilor transmisibile și de gestionare a alertelor naționale și internaționale la nivel central și local din domeniul sănătății publice

C. Modernizarea sistemului național de transfuzii, inclusiv a infrastructurii de testare a sângelui și/sau procesare a plasmei

Axa prioritară 5. Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical

Axa prioritară 6. Informatizarea sistemului medical

Axa prioritară 7. Măsuri FSE care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizare metode moderne de investigare, intervenție, tratament

5. Programul Operațional Capital Uman (POCU)

Axa Prioritară 1. Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii

Axa Prioritară 2. Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională

Axa prioritară 3. Creșterea calității și asigurarea echității în sistemul de educație și formare profesională

Axa prioritară 4. Adaptarea ofertei de educație și formare profesională la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic

Axa prioritară 5. Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic

Axa prioritară 6. Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți

Axa prioritară 7. Antreprenoriat și economie socială

Axa prioritară 8. Susținerea reformelor pe piața muncii în acord cu dinamica pieței muncii

Axa prioritară 9. Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității (prioritate comună Educație/Ocupare)

6. Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate (POAD)

Axa Prioritară 1. Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (intervenții adresate grupurilor de acțiune locală)-OP 4

Axa Prioritară 2. Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității-OP 5

Axa prioritară 3. Comunități marginalizate

Axa prioritară 4. Reducerea disparităților între copiii în risc de sărăcie și/sau excluziune socială și ceilalți copii

Axa prioritară 5. Servicii pentru persoane vârstnice

Axa prioritară 6. Sprijin pentru persoanele cu dizabilități

Axa prioritară 7. Sprijin pentru grupuri vulnerabile

Axa prioritară 8. Ajutorarea persoanelor defavorizate

7. Programul Operațional de Dezvoltare Teritorială Integrată (multifond) (PODTI)

8. Programele Operaționale Regionale-implementate la nivel de regiune (8 POR)

Axa Prioritară 1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice

Axa Prioritară 2. O regiune cu orașe Smart

Axa prioritară 3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul

Axa prioritară 4. Dezvoltarea sistemelor de încălzire centralizate

Axa prioritară 5. O regiune accesibilă

Axa prioritară 6. O regiune educată

Axa prioritară 7. O regiune atractivă

Axa prioritară 8. Asistență tehnică

9. Programul Operațional Asistență Tehnică (multifond) (POAT)

POLITICA AGRICOLĂ COMUNĂ

În noul exercițiu financiar din perioada 2021-2027, Planul Național de Dezvoltare Rurală ar urma să fie abandonat din punct de vedere conceptual, ca urmare a apariției unui nou concept al Politicii Agricole Comune (PAC), și anume **Planul Strategic Național**.

Planul Strategic Național pentru perioada 2021-2027 cuprinde nouă obiective clare cu accent pe măsuri care să combată schimbările climatice, să protejeze mediul și biodiversitate, să creeze zone rurale mai dinamice.

Cele nouă obiective ale viitoarei Politici Agricole Comune pentru perioada 2021-2027 vizează:

1. Reechilibrarea lanțului alimentar
2. Combaterea schimbărilor climatice
3. Managementul durabil al resurselor
4. Conservarea peisajelor și a biodiversității
5. Sprijinirea reînnoirii generaționale
6. Dezvoltarea zonelor rurale
7. Siguranța alimentară și bunăstarea animalelor
8. Venituri echitabile pentru fermieri
9. Creșterea competitivității

SURSE DE FINANȚARE DIN BUGETELE NAȚIONALE

PROGRAMELE FINANȚATE PRIN COMPANIA NAȚIONALĂ DE INVESTIȚII S.A.

Compania Națională de Investiții S.A. funcționează în baza Ordonanței nr.25/2001 privind înființarea Companiei Naționale de Investiții CNI S.A. cu modificările și completările ulterioare.

Finanțator: Guvernul României

Program de finanțare: Programul național de construcții de interes public sau social

Obiectivul programului: Construirea, reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea unui obiectiv, finalizarea unui obiectiv demarat anterior de beneficiar

Solicitanți eligibili: Autoritățile administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, alte instituții publice și instituții de interes public și persoane juridice recunoscute ca fiind de utilitate publică în condițiile legii, alte entități ce funcționează în baza unor legi speciale, inclusiv persoane fizice și juridice în cazul Subprogramului „Lucrări în primă urgență”.

Activități eligibile: Construirea, reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea unui obiectiv, finalizarea unui obiectiv demarat anterior de beneficiar:

1. Subprogramul „Săli de sport”
2. Subprogramul „Bazine de înot”
3. Subprogramul „Complexuri sportive”
4. Subprogramul „Așezăminte culturale”
5. Subprogramul „Unități și instituții de învățământ de stat”
6. Subprogramul „Patinoare artificiale”
7. Subprogramul „Unități sanitare”
8. Subprogramul „Săli de cinema”
9. Subprogramul „Lucrări în primă urgență”
10. Subprogramul „Reabilitare blocuri de locuințe situate în localități din zone defavorizate”
11. Subprogramul „Drumuri de interes local și drumuri de interes județean”
12. Subprogramul „Fose septice, microstații de epurare și sisteme de alimentare cu apă”
13. Subprogramul „Alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor”

MECANISMUL DE REDERESARE ȘI REZILIENȚĂ - PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ

Deoarece pandemia de COVID-19 a avut și continuă să aibă un puternic impact economic, social și sanitar asupra statelor UE, amplificând și mai mult unele dintre deficiențele sale structurale, Uniunea Europeană a decis să înființeze un instrument financiar temporar – NextGenerationEU, în valoare de 750 de miliarde euro, separat de bugetul pe termen lung al UE, Cadrul Financiar Multianual (CFM), pentru perioada 2021 -2027, cu scopul de a oferi sprijin statelor membre pentru a face față provocărilor generate de Criza Covid19 și consecințele sale economice.

Astfel, a fost constituit acest Mecanism de redresare și reziliență (MRR) care este pilonul principal al NextGenerationEU și are alocat un buget total de 672,5 miliarde €

Pentru utilizarea acestui instrument de finanțare (MRR) fiecare stat membru al UE a elaborat propriul Plan de Relansare și Reziliență (PNRR) prin care își stabilește

domeniile prioritare de investiții în scopul ieșirii din criză, relansării economice și creșterii capacității de reziliență.

Planul Național de Relansare și Reziliență pe care România l-a elaborat se constituie într-un Document Strategic ce stabilește prioritățile investiționale și reformele necesare pentru redresare și creștere sustenabilă, corelate tranziției verzi și digitale avute în vedere de Comisia Europeană.

PNRR abordează o parte semnificativă din provocările structurale mai vechi care au rămas nesoluționate, astfel cum au fost identificate în recomandările relevante specifice adresate României de către Consiliu în 2019 și în 2020.

- Digitalizarea completă a administrației fiscale și eliminarea treptată a stimulentei fiscale excesive sunt menite să amelioreze calitatea și sustenabilitatea finanțelor publice.
- Planul contribuie, de asemenea, la asigurarea sustenabilității și a echității sistemului public de pensii.
- Se preconizează că reformele din domeniul sănătății, însoțite de investiții în digitalizare, vor îmbunătăți accesul, eficiența din punctul de vedere al costurilor și reziliența asistenței medicale. Procesul decizional bazat pe date concrete, planificarea pe termen lung și consultările publice, precum și măsurile menite să îmbunătățească procesul de achiziții publice vor contribui la ameliorarea calității și a eficacității administrației publice, conducând la o mai bună absorbție a fondurilor UE.
- Prin consolidarea independenței și sporirea eficienței sistemului judiciar, prin îmbunătățirea accesului la justiție și prin intensificarea luptei împotriva corupției, planul vizează să soluționeze principalele probleme legate de respectarea statului de drept în România, în conformitate cu jurisprudența relevantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene și ținând seama de recomandările formulate în cadrul rapoartelor mecanismului de cooperare și de verificare (MCV), de rapoartele GRECO și de avizele Comisiei de la Veneția, precum și de rapoartele privind statul de drept.
- Reformele-cheie privind stabilirea salariului minim, consolidarea guvernancei corporative a întreprinderilor de stat și dialogul social pun, de asemenea, în aplicare o serie de recomandări specifice adresate României care au rămas nesoluționate de mult timp.
- Planul prevede dezvoltarea unui sistem de educație și îngrijire timpurie unitar, favorabil incluziunii și de calitate, însoțit de investiții în îngrijirea copiilor.
- Planul promovează investițiile durabile și digitale și sprijină activitățile de cercetare și dezvoltare. Reformele-cheie privind decarbonizarea, instituirea unui cloud guvernamental și introducerea cărții de identitate electronice contribuie la sprijinirea dublei tranziții verzi și digitale¹.

Planul reprezintă, în mare măsură, un răspuns cuprinzător și echilibrat în mod adecvat la situația economică și socială din România, contribuind astfel în mod corespunzător la cei șase piloni de politică menționați la articolul 3 din Regulamentul privind Mecanismul de redresare și reziliență.

- Planul și componentele sale sunt structurate în jurul celor șase piloni de politică, iar alocarea financiară este distribuită în mod uniform. Având în vedere provocările specifice cu care se confruntă România și sprijinul financiar pentru România, planul reprezintă un răspuns cuprinzător și echilibrat în mod adecvat la situația economică și socială.
- Prin abordarea vulnerabilităților și a deficiențelor structurale mai vechi care au rămas nesoluționate, se preconizează că planul va contribui la redresarea economică și socială și la dezvoltarea pe termen lung a țării.

Măsurile de sprijinire a investițiilor private, în special pentru IMM-uri, au potențialul de a atrage investiții și de a promova crearea de locuri de muncă și un mediu de afaceri mai puternic. Se preconizează că accentul pus de plan pe abordarea provocărilor în materie de educație și pe promovarea competențelor verzi și digitale va îmbunătăți potențialul de creștere pe termen lung al României și va stimula creșterea favorabilă incluziunii prin reducerea disparităților, cu potențiale efecte de propagare pe piața forței de muncă.

- Planul vizează să contribuie la implementarea Pilonului european al drepturilor sociale, prin promovarea politicilor pentru copii și tineret. Se preconizează că reformele și investițiile vor răspunde problemelor structurale din domeniile în care criza provocată de pandemie a avut un impact puternic, cu accent pe sănătate, educație și mediul de afaceri.

În plus, investițiile în infrastructura de transport de bază în regiunile care în prezent sunt slab conectate și conectivitatea digitală în mediul rural vor fi esențiale pentru sporirea convergenței naționale.

- Planul acordă o atenție specială tranziției verzi, fiind prevăzute reforme emblematiche privind eliminarea treptată a cărbunelui și decarbonizarea transportului rutier. Se preconizează că reformele și investițiile vor decarboniza în mod semnificativ sectorul energetic și vor debloca potențialul de implementare a energiei din surse regenerabile.
- Atenția specială acordată eficienței energetice a clădirilor private și publice și utilizării eficiente a resurselor de către acestea, înverzirii transportului rutier și feroviar, mobilității urbane durabile și implementării infrastructurii de încărcare pentru vehiculele electrice, adaptării la schimbările climatice și economiei circulare va facilita, de asemenea, tranziția verde în toate sectoarele economiei.

Măsurile de sprijinire a obiectivelor privind schimbările climatice reprezintă 41 % din suma totală alocată planului.

Dat fiind faptul că planul prevede o serie de reforme și investiții în sectorul forestier, cum ar fi adoptarea Strategiei forestiere naționale și reconstrucția

ecologică a habitatelor și conservarea speciilor, se preconizează că planul va contribui, de asemenea, la conservarea și refacerea biodiversității.

Toate măsurile prevăzute în planul României au făcut obiectul unei evaluări ex ante care a confirmat respectarea principiului de „a nu prejudicia în mod semnificativ”. În plus, în cazul anumitor măsuri, principiul de „a nu prejudicia în mod semnificativ” a fost reflectat în jaloanele și țintele specificate în anexa la Propunerea Comisiei de decizie de punere în aplicare a Consiliului.

- În ceea ce privește tranziția digitală, măsurile care contribuie la obiectivele digitale reprezintă 20,5 % din alocarea financiară, depășindu-se astfel procentajul minim obligatoriu de 20 % prevăzut în Regulamentul privind Mecanismul de redresare și reziliență.

În timp ce componenta 7 (Transformarea digitală) este dedicată integral digitalizării administrației publice (atât transversal, cât și pe sectoare), conectivitatea, securitatea cibernetică și competențele digitale, inclusiv

adoptarea pe scară largă a cărților de identitate electronice, reformele și investițiile privind tranziția digitală sunt menționate în întregul plan, în cadrul diferitelor componente.

În special, se preconizează că digitalizarea educației va contribui la dezvoltarea competențelor elevilor și ale cadrelor didactice, dublată de eforturile de modernizare a laboratoarelor școlare și de creare a unor laboratoare inteligente (smart lab).

Se preconizează că investițiile în digitalizarea transportului rutier și feroviar vor contribui, de asemenea, la tranziția digitală. În plus, digitalizarea întreprinderilor joacă un rol important în cadrul planului și se preconizează că va spori competitivitatea și potențialul de inovare atât al IMM-urilor, cât și al întreprinderilor mari.

- Planul are, de asemenea, o dimensiune transfrontalieră semnificativă, deoarece România vizează să sprijine întreprinderile care participă la un proiect multinațional în domeniul microelectronicii, planificat să fie implementat ca proiect important de interes european comun (PIIEC).

Se preconizează că reformele și investițiile prevăzute în plan vor avea efecte asupra mediului și efecte socioeconomice de durată.

În special, acestea vizează introducerea unor schimbări structurale în funcționarea administrației publice din România.

- De asemenea, se preconizează că planul va avea un impact de durată în ceea ce privește elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor, în special în ceea ce privește politicile care reglementează utilizarea resurselor naturale și mediul. Reforma sistemului de pensii și cea socială ar trebui, de asemenea, să contribuie la reducerea disparităților și a inegalităților.

Planul descrie în mod adecvat măsurile menite să asigure implementarea și monitorizarea sa. Jaloanele, țintele și indicatorii stabiliți în planul României sunt de

o calitate suficientă pentru a permite o monitorizare eficace a implementării planului.

În ansamblu, jaloanele și țintele sunt suficient de specifice, de clare și de cuprinzătoare pentru a se asigura faptul că atingerea jaloanelor și a țăntelor poate fi urmărită și verificată. Numărul mare de jaloane și ținte este proporțional cu dimensiunea pachetului de reforme și investiții.

Cu toate acestea, implementarea planului va depinde în mod esențial de capacitatea administrativă și de implementare a organismelor de implementare, care va trebui monitorizată îndeaproape.

România a furnizat estimări ale costurilor pentru fiecare măsură prevăzută în plan. Informațiile și dovezile prezentate de România, în urma solicitărilor de furnizare de informații suplimentare adresate de Comisie în cursul etapei de evaluare a planului, arată că justificarea privind cuantumul costurilor totale estimate este „într-o măsură moderată” rezonabilă, plauzibilă, proporțională și conformă cu principiul eficienței din punctul de vedere al costurilor.

România a furnizat suficiente informații și dovezi potrivit cărora cuantumul costurilor totale estimate ale planului care urmează să fie finanțate în temeiul mecanismului nu va face obiectul unei finanțări existente sau planificate din partea Uniunii.

Planul furnizează informații suficient de detaliate privind structura națională menită să îndeplinească funcția de sistem de control intern al Mecanismului de redresare și reziliență.

Planul prezintă o structură bine definită a sistemului de control intern, iar modul în care este conceput sistemul de control pare adecvat. Mecanismele și instrumentele menite să abordeze dubla finanțare par adecvate. Acțiunile în curs vor fi finalizate înainte de furnizarea primei tranșe.

Planul de redresare și reziliență al României este structurat în jurul a șase piloni coerenți care sprijină obiectivele comune ale planului și redresarea economiei României. Fiecare pilon se articulează în jurul unor componente care prevăd pachete coerente de reforme și investiții care se consolidează reciproc și sunt complementare.

Obiectivele și structura PNRR

După cum aminteam, Planul de redresare și reziliență al României vizează să sprijine redresarea sa socioeconomică și dezvoltarea sa pe termen lung după pandemia de COVID-19, prin sporirea potențialului de creștere, abordând totodată provocările mai vechi care au rămas nesoluționate. Reformele și investițiile sunt structurate în jurul a șase piloni:

1. **tranziția verde,**
2. **transformarea digitală,**
3. **creșterea inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii,**
4. **coeziunea socială și teritorială,**
5. **sănătatea și reziliența economică și socială și**
6. **noua generație.**

Pilonul „Tranziția verde” include măsuri-cheie pentru decarbonizarea sectoarelor energiei și transporturilor. Acesta include reforme menite să elimine treptat producția de energie electrică pe bază de cărbune până în 2032, să deblocheze potențialul de energie din surse regenerabile și de reabilitare energetică, mobilitatea durabilă, managementul apei și al deșeurilor și biodiversitatea, care sunt etape esențiale pentru decarbonizare și pentru consolidarea economiei circulare. Investițiile în energia din surse regenerabile, în eficiența energetică a clădirilor publice și private și utilizarea eficientă a resurselor de către acestea și în domeniul mediului, precum și măsurile specifice privind economia circulară vor favoriza, de asemenea, tranziția verde în sectoare-cheie ale economiei.

Volumul semnificativ de investiții în transportul sustenabil este însoțit de reforme de promovare a decarbonizării rutiere, a transportului cu emisii zero, a siguranței rutiere și a transferului modal către căile ferate și căile navigabile.

O mare parte din măsurile propuse pentru transportul sustenabil vizează să contribuie la reducerea emisiilor de GES și a poluării prin investiții în infrastructura feroviară și în materialul rulant, în transportul urban sustenabil, precum și în infrastructura de reîncărcare a vehiculelor electrice (VE) și în măsurile de însoțire propuse pentru a reduce impactul noilor autostrăzi.

Pilonul „Transformarea digitală” se axează pe serviciile publice digitale pentru cetățeni și întreprinderi, pe conectivitate, pe securitatea cibernetică și pe competențele digitale.

Reformele și investițiile vizează cloudul guvernamental, implementarea pe scară largă a cărților de identitate electronice, digitalizarea activităților și a sectoarelor esențiale, cum ar fi achizițiile publice, politica de mediu, sistemul judiciar, furnizarea de asistență medicală și integrarea pe piața forței de muncă. Investițiile, care vizează mai mult decât simpla achiziție de echipamente, au drept obiectiv dezvoltarea și implementarea unor tehnologii avansate, care se preconizează că vor conduce la optimizarea proceselor și la sporirea accesibilității și disponibilității serviciilor publice interoperabile care respectă principiul „doar o singură dată”. În

afară de pilonul „Transformarea digitală”, fiecare dintre cele 15 componente ale planului include măsuri legate de domeniul digital, în special componenta 9 (Sprijin pentru mediul de afaceri, cercetare, dezvoltare și inovare), care se axează pe digitalizarea întreprinderilor, și componenta 15 (Educație).

Pilonul privind „Creșterea inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii” vizează abordarea principalelor provocări în ceea ce privește administrația fiscală, sistemul fiscal, cadrul bugetar al guvernului și sistemul de pensii, în vederea consolidării mediului de afaceri din România, inclusiv a sectorului cercetării, dezvoltării și inovării. Acesta include măsuri-cheie care vizează dezvoltarea unui sistem fiscal mai eficient și mai echitabil, sporirea capacității de colectare a veniturilor la bugetul de stat, digitalizarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală, îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară, precum și corectarea inegalităților din sistemul de pensii și asigurarea sustenabilității și a predictibilității sistemului de pensii. În ceea ce privește sectorul privat, acesta se axează pe simplificarea și digitalizarea cerințelor reglementare. Este prevăzut un sprijin financiar semnificativ pentru digitalizarea și sporirea eficienței energetice a IMM-urilor și pentru un proiect multinațional în domeniul microelectronicii, care contribuie la obiectivele noii Strategii industriale de promovare a dublei tranziții și la sporirea autonomiei strategice deschise. În ceea ce privește C&D&I, România vizează să abordeze guvernanta neclară, fragmentarea și lipsa de eficacitate a sistemului de C&D&I și să promoveze cooperarea acestuia cu sectorul privat.

Pilonul „Coeziune socială și teritorială” vizează implementarea politicilor urbane, inclusiv a mobilității urbane, punând accentul pe investițiile verzi și digitale și pe reducerea disparităților regionale. Acesta vizează, de asemenea, dezvoltarea sectorului turismului și sprijinirea tranziției digitale a sectorului cultural și a celui creativ.

Pilonul „Sănătate și reziliență economică și socială” acoperă o gamă largă de măsuri, inclusiv privind sănătatea, aspectele sociale și administrația publică. Mai concret, acesta se axează pe măsuri care vizează sporirea accesului la servicii de sănătate pentru persoanele vulnerabile, dezvoltarea componentei de asistență medicală ambulatorie și îmbunătățirea calității asistenței medicale, precum și modernizarea infrastructurii de sănătate.

În ceea ce privește aspectele sociale, obiectivul este de a institui un nou cadru de reglementare aplicabil familiilor care trăiesc în sărăcie cu copii aflați în întreținere, persoanelor în vârstă și adulților cu dizabilități. Acest pilon include, de asemenea, operaționalizarea venitului minim de incluziune și a unui sistem de tichete de muncă pentru formalizarea muncii casnice.

În ceea ce privește administrația publică, pilonul include o gamă largă de reforme și investiții menite să îmbunătățească guvernanta prin intermediul unui sistem decizional predictibil, fundamentat și participativ, format din funcționari publici profesioniști și prin intermediul unor sisteme judiciare și anticorupție mai eficiente. În fine, pilonul abordează, de asemenea, guvernanta și eficiența întreprinderilor de stat.

Pilonul „Noua generație” vizează facilitarea investițiilor la scară largă, sprijinite de reforme adaptate, în sistemul de educație și formare, în vederea îmbunătățirii calității, echității și relevanței sale pe piața forței de muncă.

Investițiile vor fi sprijinite prin reforme care să instituie cadrele juridice adecvate pentru ca investițiile să fie implementate în mod corespunzător. Reformele-cheie se axează pe îmbunătățirea educației și îngrijirii timpurii, pe reducerea părăsirii timpurii a școlii, pe crearea unei rute profesionale complete pentru învățământul dual și pe digitalizarea educației și formării.

Acest pilon vizează, de asemenea, îmbunătățirea standardelor de siguranță și de calitate care să respecte mediul la toate nivelurile de educație.

PROGRAMUL NATIONAL DE INVESTIȚII - “Anghel Saligny” –

“Anghel Saligny” este un program multianual, finanțat de la bugetul de stat, coordonat de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, și are ca obiectiv general creșterea coeziunii teritoriale prin echiparea unităților administrativ-teritoriale cu dotări tehnico-edilitare și de acces la căile de comunicație, îmbunătățirea atât a condițiilor de viață, cât și a standardelor de muncă pentru toți locuitorii României.

Acesta a fost aprobat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2021 în cadrul căruia se vor acorda finanțări pentru proiecte de infrastructură rutieră, de apă și canal și de extindere a rețelelor de gaz.

Programul care prevede 50 de miliarde de lei prin care primarii pot moderniza comunitățile, cu perioada de desfășurare 2021-2028, are scopul de a sprijini eforturile autorităților administrației publice locale în dezvoltarea infrastructurii de bază.

PNI - Anghel Saligny - va finanța doar partea de infrastructură tehnico-edilitară, adică lucrări de drumuri, apă, canalizare și gaze. Mergând pe modelul PNDL, va finanța tot ce înseamnă drumuri publice, drumuri județene, comunale, de interese local, variante ocolitoare ale localităților, poduri, podețe, pasaje, pasarele pietonale și tot ceea ce presupune partea de drumuri conform normativelor în vigoare. La partea de apă și canalizare, va finanța alimentare cu apă, stații de tratare a apei, sisteme de canalizare, stații de epurare a apelor uzate și după caz, sisteme de canalizare pluvială.

Obiectivele specifice ale programului sunt următoarele:

- a) îmbunătățirea condițiilor igienico-sanitare, a calității mediului și diminuarea surselor de poluare la nivel local;
- b) facilitarea accesului populației și operatorilor economici la infrastructura rutieră de interes județean și local;
- c) reducerea gradului de izolare a localităților.

Beneficiarii programului sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite conform legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară.

Obiectivele de investiții care se realizează în cadrul programului trebuie să fie amplasate pe terenuri și/sau construcții, după caz, aflate în proprietatea publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale sau în administrarea autorităților administrației publice locale, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

În cadrul programului se pot realiza obiective de investiții care constau în realizarea de construcții noi sau de lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație, modernizare, modificare, extindere, reabilitare, după caz, schimbare de destinație, protejare, restaurare, conservare la construcții existente și care se încadrează în cel puțin una dintre următoarele categorii de investiții:

- a) alimentări cu apă și stații de tratare a apei;
- b) sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate, inclusiv canalizare pluvială și sisteme de captare a apelor pluviale;
- c) drumurile publice clasificate și încadrate în conformitate cu prevederile legale în vigoare ca drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, precum și variante ocolitoare ale localităților;
- d) poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale, inclusiv pentru biciclete și trotinete electrice;
- e) sisteme de distribuție a gazelor naturale, inclusiv a brânșamentelor, precum și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale

Indicatorii de rezultat ai Programului național de investiții „Anghel Saligny” sunt următorii:

- a) lungimea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare construite/extinse: 12.000 km;
- b) număr de brânșamente individuale la sistem de alimentare cu apă/racorduri individuale la sistem de canalizare: 700.000 buc.;
- c) lungimea totală a drumurilor județene și variantelor ocolitoare modernizate/realizate: 2.000 km;
- d) lungimea totală a drumurilor comunale, drumurilor de interes local și/sau drumurilor publice din interiorul localităților modernizate/realizate: 3.000 km;
- e) număr de poduri, podețe, pasaje, punți pietonale construite/modernizate: 200.

În vederea repartizării echilibrate a fondurilor de la bugetul de stat prin program, pe județe, astfel încât să se atingă obiectivul de coeziune teritorială, se utilizează cel puțin unul din următoarele criterii de priorizare:

- a) datele demografice și administrativ-teritoriale ale județelor, având în vedere:

(i) ponderea numărului de unități administrativ-teritoriale din județ din totalul numărului de unități administrativ-teritoriale de la nivel național;

(ii) ponderea populației județului raportată la populația totală a țării;

(iii) ponderea suprafeței județului raportată la suprafața totală a țării;

b) capacitatea financiară a unităților administrativ-teritoriale;

c) ponderea valorii totale alocate de la bugetul de stat pentru obiectivele de investiții aflate în derulare, finanțate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației în fiecare județ, având în vedere:

(i) valoarea totală alocată de la bugetul de stat pentru obiectivele de investiții aflate în derulare, finanțate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației în fiecare județ, din totalul investițiilor aflate în derulare la nivel național, finanțate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației;

(ii) necesarul de fonduri pentru finalizarea obiectivelor de investiții începute și nefinalizate raportat la necesarul total de fonduri pentru finalizarea obiectivelor de investiții începute și nefinalizate de la nivel național;

d) indicatori statistici publicați în baza de date TEMPO-Online de către Institutul Național de Statistică, din care rezultă necesarul de infrastructură în domeniile drumurilor publice, alimentării cu apă, sistemelor de canalizare.

Pentru a evita creșterea disparităților și pentru a asigura coeziunea teritorială, fiecare unitate administrativ-teritorială va avea prealocată finanțarea minimă pentru cel puțin un proiect eligibil, în limita sumei prevăzute în normele metodologice.

Totodată, localitățile care accesează împreună fondurile disponibile prin acest program, prin Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară, vor putea beneficia de o finanțare sporită cu 10%.

PROGRAMELE DERULATE DE ADMINISTRAȚIA FONDULUI DE MEDIU

Administrația Fondului pentru Mediu este principala instituție care asigură suportul financiar pentru realizarea proiectelor și programelor pentru protecția mediului, constituită conform principiilor europene „poluatorul plătește” și „responsabilitatea producătorului”.

Administrația Fondului pentru Mediu funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în coordonarea Ministerului Mediului.

Programul privind sprijinirea eficienței energetice și a gestionării inteligente a energiei în infrastructura de iluminat public

Obiectivul programului: Creșterea eficienței energetice a sistemelor de iluminat public

Beneficiari eligibili: Unitățile administrativ-teritoriale, organizate la nivel de comună, oraș sau municipiu

Finanțator: Administrația Fondului pentru Mediu

Activități finanțate: modernizarea sistemelor de iluminat public prin înlocuirea corpurilor de iluminat având un consum ridicat de energie electrică cu corpuri de iluminat LED, precum și achiziționarea și instalarea sistemelor de dimare/telegestiune care permit reglarea fluxului luminos la nivelul întregului obiect de investiții

Mai multe informații: <https://www.afm.ro/>

ADMINISTRAȚIA FONDULUI CULTURAL NAȚIONAL

Administrația Fondului Cultural Național este o instituție publică autonomă, aflată în subordinea Ministerului Culturii, care operează la nivel național de peste 10 ani. Înființată în 2005 AFCN este principalul finanțator public al ofertei culturale din România care aplică un proces transparent de evaluare și selecție.

Beneficiari eligibili: asociațiile, fundațiile, instituțiile publice de cultură, persoanele fizice autorizate, societățile comerciale care derulează activități culturale.

Finanțator: Ministerul Culturii

Obiectivul programului: administrația are ca obiective generale, stabilite prin lege, gestionarea Fondului Cultural Național, finanțarea programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, organizate în țară și/sau în străinătate, precum și susținerea relațiilor culturale internaționale ale României.

ALTERNATIVE DE FINANȚARE, ALTELE DECÂT FONDURILE STRUCTURALE ȘI DE COEZIUNE, ÎN CARE AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE POT FI SOLICITANȚI ELIGIBILI SAU PARTENERI

Sursele de finanțare nerambursabilă pentru Autoritățile publice Locale nu se limitează doar la cele finanțate de Politica Agricolă Comună și de Politica de Coeziune, existând și alte surse de finanțare precum:

GRANTURILE SPAȚIULUI ECONOMIC EUROPEAN (SEE) ȘI NORVEGIENE

Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene reprezintă contribuția Islandei, Principatului Liechtenstein și Regatului Norvegiei la reducerea disparităților economice și sociale în Spațiul Economic European și la consolidarea relațiilor bilaterale cu cele 15 state beneficiare din Estul și Sudul Europei și statele baltice.

Beneficiari eligibili: Organizațiile/entitățile din România sau din Statele Donatoare

Finanțator: Mecanismul Financiar SEE 2014-2021

Domenii finanțate:

- # dezvoltare locală, reducerea sărăciei, incluziunea romilor, copii și tineri în situații de risc, drepturile omului
- # energie regenerabilă, eficiență energetică, securitate energetică
- # dezvoltarea afacerilor, inovare și IMM
- # sănătate publică
- # cercetare
- # patrimoniu cultural, antreprenariat cultural și cooperare culturală
- # justiție, servicii corecționale, combaterea violenței domestice și de gen
- # afaceri interne, cooperare polițienească și combaterea criminalității
- # educație, burse, ucenicie și antreprenariat pentru tineri
- # dialog social și muncă decentă
- # cetățenie activă-societate civilă
- # mediu și schimbări climatice

Mai multe informații: <https://www.eeagrants.ro/apeluri>

○ **PROGRAMUL ROSENC de Eficiență Energetică în Iluminat (PREEI)**

Beneficiari eligibili: Autorități publice locale din România

Finanțator: Clusterul de Energii Sustenabile din România-ROSEN

Obiective: reducerea consumului de energie și a cheltuielilor anuale de întreținere cu iluminatul public stradal ale autorităților publice locale prin modernizarea și eficientizarea sistemelor de iluminat public stradal.

Obiectivul programului: Obiectivul general al programului este reducerea consumului de energie electrică și a costurilor anuale de întreținere cu iluminatul public stradal ale autorităților publice locale prin modernizarea și eficientizarea sistemelor de iluminat.

Scopul final al acestui program este reducerea cheltuielilor anuale cu iluminatul public stradal, cu 50-70%.

Mai multe informații: www.rosenc.ro

